

Partidul Național Liberal - X I -

14 nov'36 – 1937

Partidul Național Liberal - X I -.....	1
14 nov'36 – 1937.....	1
-----	5
Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 14 nov.'36 - apr.'37.....	5
-----	5
1. Grigore Filipescu (P.Conservator) , discurs la Mesaj, Senat , 23 nov.'36.....	5
▣ Demiterea lui Titulescu.....	6
▣ Motivație, zvonuri , învinuiri.....	6
2.) Em. Slătineanu (PNL) , discurs la Mesaj, Senat, 24 nov.'36.....	6
▣ Guvernarea liberală.....	6
▣ Premierul Tătărescu.....	6
▣ Coroana, Carol al II-lea.....	7
▣ Armata.....	7
▣ Succesiunea guvernării.....	8
▣ Oferta PNȚ.....	8
▣ Politica externă.....	9
▣ Bilanțul guvernării.....	10
▣ Învățământ , Cultură , Sport.....	10
▣ Justiția, Magistratura.....	10
3.) dr.M.Macavescu (PNL) , discurs la Mesaj, Cameră, 25 nov.'36.....	11
▣ Momentul istoric.....	11
▣ Guvernarea PNL.....	11
▣ Partidul Național -Liberal.....	12
▣ Comparație istorică : marile reforme.....	12
▣ Anglia, Germania, Ungaria versus România.....	12
▣ Guvernarea PNL.....	13
▣ Realizări economice -sociale.....	13
▣ Sănătatea	14
▣ Școala.....	14
4.) Virgil Madgearu (PNȚ) Comunicare : Cenzura; Regimul presei , 26 nov.'36.....	14
▣ Regim democratic , monarhic constituțional ?.....	15
▣ Dictatură lașă !.....	15
5.) Aurelian Benteoiu (subsecretarde Stat, Interne) , răspuns lui Madgearu, 26 nov.'36...15	15
▣ Instituția cenzurii.....	16
▣ Cenzura parlamentară.....	16
▣ Răspunderea guvernului.....	16
▣ Guvernul PNȚ - guvernul PNL.....	16
▣ Starea de asediu și cenzura.....	16
▣ Normele cenzurii.....	17
▣ Aplicarea cenzurii.....	19
▣ Aparatul cenzurii.....	19
▣ Răspuns lui Madgearu.....	19
▣ Competența cenzurii.....	19
▣ Răspunderea guvernului.....	20
▣ Concluzie : lovitură politică deviată.....	20
6.) Gh.Hențiu (PNL) , discurs la Mesaj, / Românii din Ungaria / 27 nov.'36.....	21
7.) N.Iorga (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36.....	21
▣ "Democrația".....	22

▣ " Paritizanii "	22
▣ "Electoratul "	22
▣ Guvernarea Tătărăscu	22
▣ Mesajul, Răspunsul la Mesaj	22
▣ Guvern - Partid	23
▣ Tătărăscu –Brătianu	23
▣ Guvernarea Tătărăscu = guvernare de partid ?	24
▣ Partidul - Programul - Partizanii	25
▣ Inutilitatea partidelor politice	25
▣ Guvern de concentrare	25
8.) Iosif Jumanca (PSDR) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36	26
▣ PSDR - PCR	26
▣ Distincții, deosebiri	26
9.) Aurel Neguș (PNL - g) , discurs la Mesaj, Cameră , 27 nov.'36	27
▣ Mesajul Regal - Guvernul	27
▣ Poziția PNL- georgist	27
▣ PNL - Dinu Brătianu	28
10.) Grigore Iunian (PRȚ) , Discurs la Mesaj, Cameră , 28 nov.'36	28
▣ Farsa parlamentarismului	29
▣ Guvernarea Tătărăscu	29
▣ Între promisiuni și realități	29
▣ Prestigiul Coroanei ?!	29
▣ Compromiterea Coroanei de către guvernările de partid	29
▣ PNȚ - PNL	29
▣ <i>Mesajul Regal</i> = ascunderea în spatele Regelui !	30
▣ Bilanțul guvernului = mistificarea opiniei publice !	30
▣ Guvernul Tătărăscu	30
▣ Partid liberal ?	30
▣ Regim pseudo -democratic	31
▣ Cenzură, stare de asediu , legea presei	31
▣ Guvernare " fără partide"	31
▣ Echipă " de lucru"	31
11.) C.Zamfirescu (PNL-g) , discurs la Mesaj, Cameră , 28 nov.'36	32
▣ Parlamentarismul	33
12.) Gh.Vântu (raportor) , discurs final la Mesaj, Cameră , 28 nov.'36	33
▣ Opoziția	34
▣ Argetoianu [Uniunea Agrară]	34
▣ O.Goga [P.N.C]	34
▣ Partidul Național Țărănesc	35
▣ Grigore Iunian : Partidul Radical Țărănesc	36
▣ Politica externă - gov.Tătărăscu	36
▣ Democrație sau Statocrație ?	36
▣ Stat democratic sau stat totalitar ?	36
▣ Concluzie	38
▣ Contagiuni , solidarizări internaționale = război civil !	38
▣ Lustrul democratic al totalitarismelor	39
▣ Democrația istorică versus pseudo-democrația	39
▣ PNL : Stat liberal , democrat, național, monarhic	41
▣ Realizările gov.Tătărăscu	42
▣ Valoarea guvernării liberale	43
▣ Programul de viitor	43
▣ Apelul regal la solidarizare	43
13.) I.Inculeț (vicepreșed. Consil.de Miniștri) , discurs final la Mesaj ,Cameră , 28 nov.'36	44
▣ Apelul la unire al MSR	44
▣ Pedagogie politică	45
▣ Mentalități politice	45

▣ Guv.Tătăărăscu -guvern de continuitate.....	45
▣ MSRegele.....	46
▣ Succesiunea guvernamentală.....	46
14.) M.Romniceanu (raportor) , discurs final la Mesaj, Senat , 29 nov.'36.....	47
▣ Generațiile succesive și solidaritate : tineri – maturi.....	47
▣ Tineretul serios versus tineretul deșolat.....	47
▣ Naționalism autentic.....	47
▣ Politica externă.....	48
▣ Protest la discursul lui Mussolini.....	48
15.) Vict.Iamandi (ministru Culte și Arte) , discurs final la Mesaj, Senat , 29 nov.'36.....	49
▣ Dezbaterile la Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului.....	50
▣ Politica externă : consens și diferențiere.....	50
▣ Politica externă : consens și diferențiere.....	51
▣ Poziția față de Rusia.....	52
▣ Poziția față de Italia.....	54
▣ Mica Înțelegere.....	55
▣ Poziția față de Germania	55
▣ Politica externă și instinctul național.....	56
▣ Aliații : Franța, Anglia.....	56
▣ Partidul Național - Liberal = partid istoric.....	57
▣ Guvernările liberale.....	57
▣ Școala și biserica = fundamente naționale.....	58
▣ Legea presei.....	59
▣ Calomniile , violențe, amenințări, asasinat.....	60
▣ Incompatibilitatea între creștinism și legea talionului.....	61
▣ Libertate presei - cu răspunderea cuvântului.....	61
▣ Critica guvernării de către adversari.....	61
▣ Criticile PNȚ = <i>Declarație de război</i>	62
▣ Ipoteza succesiunii	62
▣ PNL- PNȚ = partide politice autentice.....	62
Grigore Gafencu - Victor Iamandi / 29 nov.'36.....	63
▣ Puncte de convergență PNȚ-PNL.....	63
Iamandi - ACCuza / 29 nov.'36.....	64
▣ Mișcările naționaliste : cuzismul, legionarismul.....	64
Iamandi / 29 nov.'36.....	65
▣ Generațiile.....	65
▣ Tineretul extremist.....	65
▣ Generațiile succesive.....	66
▣ Mihail Manoilescu.....	67
▣ Democrație versus totalitarism.....	68
▣ Libertate și egalitate !.....	68
▣ Mistica religioasă - mistica politică.....	69
▣ Partidul Național Liberal.....	69
▣ Continuitate și succesiune !.....	70
16. Ghiță Popp (naț-țărăn.) - Comunicare : " <i>Ardeleni</i> " - " <i>Regățeni</i> " ,16 , 17 dec.'36.....	70
C.Tătăărănu (PNL- majoritar).....	71
▣ PNȚ să dezavueze pe Popp.....	71
Virgil Madgearu (PNȚ) / 17 dec.'36.....	72
▣ Răstălmăcirile lui Goga.....	72
Goga / 17 dec.'36.....	72
▣ Integralitate națională.....	72
Victor Moldovan / 17 dec.'36.....	73
▣ Interpelarea lui Ghiță Popp.....	73
▣ Furtuna montată de Șeicaru.....	73
17.) <i>Pr.de lege</i> : ratificarea <i>decretelor - legi</i> (46 !) din vacanța parlamentară ,18 -19 dec. '36.....	74

i.) V.Serdici (PNT) (p. 349) / 19 dec.'36.....	75
▫ Apel la <i>Grupul H</i> din PNL.....	75
j.) N.C.Popescu (PNL-1) (p. 349- 351) / 19 dec.'36.....	76
▫ Apel la temporizarea dezbaterilor.....	76
k.) Virgil Madgearu (PNT) (p. 350-351) / 19 dec.'36.....	77
▫ Apel la majoritate pentru respingere.....	77
m.) Mircea Djuvara (ministrul Justiției) (p. 360-362) / 19 dec.'36.....	77
▫ Suportul și rațiunea juridică a <i>decretelor-regale</i>	78
▫ Latura politică.....	78
▫ Opoziția : obstrucția guvernării.....	78
18.) Comunicări și polemici : "cazul Jan Șeba" : " <i>Rusia și Mica Înțelegere</i> " , 3 , 6 febr.'37.....	79
19.) Al. Alimănișteanu (PNL -1),Comunicare :utilizarea personalului românesc, 5 febr.'37.....	82
▫ Comisia de cercetare a întreprinderilor.....	82
▫ Neaplicarea legii.....	82
20.) Scandal diplomatic : diplomați străini la înhumarea lui Moța și Marin , 13 febr.'37.....	83
21.) Pr.de lege ptr. <i>Prelungirea stării de asediu</i> (16 mart.- 16 sept) , Senat, 12, 13 mart. '37	94
a) Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNT) (p. 2471-2473) / 12 mart.'37.....	95
▫ Starea de asediu.....	95
▫ Starea de asediu din dec.'33 Guv.IGDuca.....	95
▫ Dizolvarea G de F.....	95
▫ Modificarea Constituției !.....	95
▫ Echivocul guvernului PNL, cramponarea de putere.....	95
b.) Iosif Jumanca (PSD) / 12 mart.'37 (p. 2473- 2474).....	96
▫ PSD respinge legea.....	96
▫ Măsuri excepționale contra curentelor democratice !.....	96
▫ Tolerarea anarhiei de "dreapta ".....	96
c.) DRloanițescu (Frontul Românesc -Vaida) / (p.2477- 2478) / 12 mart.'37.....	97
▫ Starea de asediu.....	97
▫ Dificultăți juridice.....	97
▫ Întinderea corzii.....	97
▫ Inconsecvența lui Tătărăscu.....	97
▫ În opoziție și la guvern.....	97
d.) Nicolae Iorga (PD) (2478-2479) / 12 mart.'37.....	97
▫ Ordinea publică - răspunderea guvernului.....	97
22.) Alexandru Cantacuzino , <i>Opere Complete</i> , Colecția " Omul Nou "(1969), 1990.....	98
▫ 7 legionari - În căutarea jertfei cutremurătoare.....	98
▫ Jertfa lui Moța și Marin.....	99
23.....	99

Documentele în ordinea introducerii pe calculator :

Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 14 nov.'36 - apr.'37

- **Mesajul Regal** , 14 nov.'36 [Doc.integral la fișier Guvern](#)
- **Răspuns la Mesaj**, 23 nov.'36 [Doc.integral la fișier Parlament](#)
- 1. **Grig.Filipescu** (P.Conserv.) , discurs la Mesaj, Senat, 23 nov.'36
- 2. **Em. Slătineanu** (PNL-1) , discurs la Mesaj, Senat, 24 nov.'36
Grig.Gafencu - intervenție polemică .
- 3. **dr.M.Macavescu** (PNL-1) , discurs la Mesaj, Cameră, 25 și 26 nov.'36
- 4. **Virgil Madgearu** (PNT) , Interpelare : **cenzurarea opiniilor PNT** , 26 nov.'36
- 5. **Aurelian Benteoiu** (subsecretar Interne) , răspuns lui Madgearu: **Cenzura** , 26 nov.'36
- 6. **Gh.Hențiu** (PN-1 , ardelean) , discurs la Mesaj, Cameră, 27 nov.'36
- 7. **N.Iorga** (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36

8. **Iosif Jumanca** (PSDR) , discurs la Mesaj, 27 nov.'36
9. **Aurel Neguș** (PNL-g) discurs la Mesaj, Cameră, 27 nov.'36
10. **Grig.Iunian** (PȚR) , discurs la Mesaj, Cameră, 28 nov.'36
11. **C.Zamfirescu** (PNL-g) , discurs la Mesaj, 28 nov.'36
12. **Gh.Vântu** (raportor) , discurs final la Mesaj, Cameră, 28 nov.'36
13. **I.Inculeț** (vicepreșed. Consil.de Miniștri) , discurs final la Mesaj ,Cameră, 28 nov.'36
14. **M.Romniceanu** (raportor) , discurs final la Mesaj, Senat , 29 nov.'36
15. **Vict.Iamandi** (ministru Culte și Arte) , discurs final la Mesaj, Senat , 29 nov.'36
16. Polemică PNT-**PNL** / "**Ardeleni**" - "**Regățeni**" / 16 , 17 dec.'36
Ghiță Pop (naț-țărăn.) - Interpelare -Comunicare / **cenzurată** /
George Fotino , **C.Tătăranu** (național -liberali majoritari **Proteste**
17. **Scandal legislativ** : ratificarea **decretelor - legi (46 !)** , 18 -19 dec. '36
/ **polemici privind procedura / conflict de doctrină / conflict de interese / conflict politic /**
a) **Leon Scridon** (PNC) ; b) **Crăciun Șerbănescu** (PNT) ; c.) **Radu Lascu** (PNL-2) ;
d) **Aurel Neguș** (PNL-2) ; e) **Șefan Mihăescu** (PNT) ; f.) **Gr.Iunian** (PRT)
g) **I.Ianculescu** (PNC) ; h.) **Virgil Potârcă** (PNT) ; i.) **V.Serdici** (PNT)
j.) **NCPopescu** (PNL-1) k.) **Virgil Madgearu** (PNT) l.) **M.Ghelmegeanu** (PNT)
m.) **Mircea Djuvara** (ministrul Justiției)
18. **Scandal diplomatic** : "**cazul Jan Șeba**" : "**Rusia și Mica Înțelegere**" , 3 , 6 febr.'37
/ **slăbirea coeziunii Mici Înțelegeri / relațiile româno ruse : Titulescu / Antonescu /**
/ ravagiile cenzurii privind politica externă /
Al.Popescu -Necșești (PNL-1) **Vict.Antonescu** (ministr.Externe) - replică 1. 2 ,3
19. **Al. Alimănișteanu** (PNL -1),Comunicare : **utilizarea elementului românesc** , 5 febr.'37
O.Goga (PNC) -asociere **D.luca** (Interne) - replică .
20. **Scandal diplomatic** : **ambasadori străini la înhumarea lui Moța și Marin** , 16-19 febr.'37
/ **știrbirea demnității naționale / răspunderea guvernului / cenzura în probleme de polit.externă /**
/ **atit. față de biserică / / atit.fățã de acțiunile violente ale G. de F /**
Armand Călinescu (PNT) , **Comunicare** , Cameră , 16 febr.'37
Declarații , la **Sumar** , Cameră , 17 febr.'37
Octavian Goga (PNC) ; **Pamfil Șeicaru** ("Curentul") ; **Gr.Iunian** (PRT)
Gh.Brătianu (PNL-2) ; **C.Argetoianu** (Liga Agrară) ; **Grigore Gafencu** (PNT -senator)
Răspunsuri : **Gh.Tătărăscu** (prim-ministru) , **Ion Inculeț** (vicepreșed.al Cons.) ,
Aurelian Bentoiu (subsecretar de Stat) , **D.luca** (ministr.Interne)
21. Pr.de lege ptr. **Prelungirea stării de asediu** (16 mart.- 16 sept) , Senat, 12, 13 mart. '37
Aurelian Bentoiu(subsecretar deStat, justiție) **I.Damian** (raportor)
Vasile-Rădulescu -Mehedinți (PNT) **Iosif Jumanca** (PSD)
DRloanițescu (Fr.Rom.) **N.Iorga** (PND)
22. **Alexandru Cantacuzino** ,**Opere Complete**, discurs la înhumarea lor / febr.'37
/ **Jertfa și posteritatea lui Moța și Marin / Doc.integral , G de F , 1 bis.**
- 23.

Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 14 nov.'36 - apr.'37

- 1. Grigore Filipescu** (P.Conservator) , discurs la Mesaj, Senat , 23 nov.'36
(D.S., MO 4, șed de luni, 23 nov.'36 , p. 20-25)

[-----]

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

▫ Demiterea lui Titulescu

▫ Motivație, zvonuri , învinuiri

Eu vă întreb , d-lor, **ce s-a întâmplat între 15 iulie** , când a apărut Comunicatul, **și 30 august** , când a fost eliminat d-l Titulescu din Guvern ?

Din moment ce **afirmați că nimic nu s-a schimbat în politica externă a guvernului** prezidat de d-l Tătăreanu , și **textul mesajului confirmă acest lucru** , **ar trebui să pătrunz în tainele politicii interne a Partidului Liberal** , pentru a încerca **să pricep neașteptata hotărâre a d-lui prim-ministru**.

Nu voi comite această indiscreție...

S-a zis că oricare ar fi fost procedura de esofixire a d-lui Titulescu , **violența acțiunii în Franța și în Anglia ar fi fost aceeași** .

Aici vă înșelați, d-lor ! Se poate că , **dacă** lucrurile s-ar fi petrecut în mod **mai puțin brutal** , unii bărbați politici **ar fi regretat plecarea d-lui Titulescu** ,

O procedură normală n-ar fi stârnit însă **sentimentul puțin măgulitor pentru moravurile** noastre politice , pe care l-a produs în opinia publică **concedierea** fostului ministru de externe .

Guvernul n-a dat altă explicație decât aceea pe care am cetit-o în **telegrama adresată d-lui Titulescu** de către șeful guvernului , **după ce ministrul de externe fusese înlocuit** .

Ea sună astfel : **< Partidul Liberal dorește ca noul cabinet să fie omogen , cu excluderea oricărui element din afară . >**

Dar d-lor, **alte explicații au fost șoptite** de persoane așa-zise bine informate , ce căutau să facă atmosferă. [-----]

Gr.Filipescu / 23 nov.'36

2.) **Em. Slătineanu** (PNL) , discurs la Mesaj, Senat, 24 nov.'36

Grig.Gafencu - intervenție polemică .

(D.S ., MO 4, șed. din 23 nov.'36 , p. 25- 27)

[LD : este un eminent jurist] **Doc.integral - fișier PNL XI**

/ Guvernarea liberală / Premierul Tătăreanu /

/ Coroana / Carol II /

/ Armata - scutul integrității și independenței /

/ Succesiunea guvernării ? : PNȚ - curente discordante ; ramură " comunistă " /

Grigore Gafencu : replică polemică : **PNȚ - program, ideologie anticomunistă /**

/ Politica extenă : curente extremiste internaționaliste /

- comunism , solidaritate proletară ;

- Regim polițienesc , birocratic [hitlerismul]

- Statele revanșarde , revizioniste

/ Învățămint , cultură / ministrul dr.Angelescu /

/ Justiția - Magistratura /

Slătineanu / 23 nov.'36

▫Guvernarea liberală.Premierul Tătăreanu

D-le președinte, d-lor senatori, **optimismul robust și dinamic al d-lui prim-ministru** , cântat de acum câțeva vreme, **că guvernarea noastră va ține până la sfârșit** ,

a devenit **realitate fericită pentru noi și crudă pentru adversarii noștri.**

-Gr.Gafencu : **Și pentru țară !**

-**Slătineanu** : " Vă reamintiți **auspiciile triste sub care am început guvernarea** [asasinarea lui Duca] Pentru unii **ar fi fost chiar demoralizantă și ar fi tăiat poate orice avânt** cu tendința spre guvernare ; **pentru noi și pentru guvern , care este emanațiunea partidului nostru** , n-a fost decât **o oțelire a unei acțiuni** care era menită **să ducă la bun sfârșit o guvernare** începută în împrejurări destul de triste.

" Partidul Liberal poate să fie mândru de această guvernare , care ,oricâte critici pasionate , oricâte critici nedrepte i s-a făcut ,a știut să triumfe și să lăsăm puterea după patru ani de guvernare ,în condițiuni , care pot să ne facă mândri de opera noastră legislativă ."

Citea o carte a **premierului francez Blum**, pe care a scris-o acum 18 ani, în care vorbea de **calitățile pe care trebuie să le aibă un președinte de Consiliu de miniștri : animator , călăuză , armonizator al activității politice , mai presus de activitatea politică , pe care trebuia să o inspire și să o canalizeze !**

" Ei bine, d-lor, actualul președinte de Consiliu cred că a întrunit toate aceste condițiuni ! A fost omul care a putut să zică că a diriguat activitatea politică , armonizând uneori chiar divergențele de opinii , inerente oricărei guvernări și organizări politice. "

Slătineanu / 23 nov.'36

▣ **Coroana, Carol al II-lea**

"Coroana se bucură de toată dragostea și devotamentul nostru ,până la abnegație, până la sacrificiu (aplauze) Dacă este o instituție în această țară , care servește de punct de raliere , de armonizare ,între toți fiii acestei țări și care caută să îndulcească asperitățile inerente luptelor politice ,aceasta este Coroana."Antidinasticismul face parte din istoria trecutului nostru .Era un sport care astăzi nu mai are nici o căutare !Unanimitatea este în depunerea devotamentului și dragostei noastre la picioarele Tronului. "

Slătineanu / 23 nov.'36

▣ **Armata**

Un alt capitol din Mesaj căruia i se dă **o foarte mare importanță** - și foarte justificată - este **grija pe care Partidul Liberal a dat-o înzestrării armatei .La venirea noastră la putere - fără să acuz pe nimeni de lipsă de patriotism - am găsit o stare care nu era satisfăcătoare .** Îmi amintesc **o ședință secretă** în legislatura național-țărănistă ,în care d-l senator **Manoilescu a expus toate lacunele** pe care armata noastră le prezenta la acea epocă. Nu știu dacă a putut **să servească de lecție** celor ce ne guvernau atunci ;dar tot ce pot spune e că **ne-a servit nouă , Partidului Liberal, ca să înzestrăm armata** cu ceea ce este necesar, ca **să putem face împrejurărilor neprevăzute ale zilei de mâine (aplauze)** [-----]

Punctul cardinal al programului nostru a fost înzestrarea armatei și chiar gurile bune zic că **existența noastră la guvern ar fi oarecum motivată și de perfectarea acestei înzestrări , care nu poate fi lăsată la jumătatea drumului.**

Am privit cu mulțumire **freamătul de satisfacție** pe care îl are mulțimea **la vederea gurilor de foc**, ce ni se aduc încontinuu. **Aceste guri de foc repezintă pentru noi integritatea fruntariilor și independența noastră ca stat .(aplauze puternice)**

O vom continua. Incontestabil că trebuie să mergem până la capăt .

Slătineanu / 23 nov.'36

▣ **Sucesiunea guvernării**

...Oferta PNȚ

[LD: poate la acest episod polemic vei găsi potrivit să faci o paranteză privind suita de

personalități care ,în febr.'38 ,au părăsit PNTJ și s-au raliat regimului carlist , iar după '45 celui comunist : Ralea, Ghelmegeanu , ș.a] ,

" Vorbind de viitoarea succesiune a partidului care este astăzi la putere,văd că unele partide , cu năzuința de a ne guverna mâine,se prezintă , în ceea ce privește ideologia ,**cu tendințe cu totul disparate** .

" Văd într-un partid numeros , cu rădăcini adânci în masele electorale,că există atâta **disparitate între părerile unora și altora** ,încât merge - nu zic de la extrema dreapta , fiindcă ar fi exagerat -**de la centru până la extrema stânga** ,atingând poate formula - de care se ferea dl Filipescu și mă feresc și eu - **formula comunismului** , care a devenit astăzi **o sperietoare pentru toată lumea**.Sunt elemente în PNTJ,aprobate sau dezavuate de conducerea partidului, care merg până la convingerea că starea de lucruri de astăzi și **forma societății** în care trăim , **va împrumuta anumite aspecte** ,socotite de dânșii ca conținând binefacerile umanității .

Gr.Gafencu (intervenție)

-**Gr.Gafencu** : "Mă iertați, nu voiam să întrerup , dar **sunteți așa de direct** ,încât **trebuie să dau numaidecât un răspuns** .Ați spus că sunt în PNTJ elemente aprobate sau dezaprobrate de conducerea partidului ,**care au un ideal care se apropie de idealul comunist** .

Aici nu poate exista nici un fel de îndoială și nici o șovăială ,dacă sunt sau nu aprobate de **președinția partidului**. Partidul are un program.Acest program, în mod precis , **se opune ideii , tendințelor și metodelor comuniste** .Oricine iese din acest program, **pentru a se apropia de comunism ,are dezaprobarea formală și a conducerii partidului și a însăși politicii pe care o urmează acest partid**."

-**Slătineanu** : Vă mulțumesc d-le Gafencu pentru întreruperea făcută.Rezultă pentru noi ,din declarația dvs ,că partidul dvs **nu se solidarizează cu aceste elemente distrugătoare, nimicitoare , ale organizației noastre de stat de astăzi**.Dar să-mi dați voie să cred că nu a fost todeauna așa, și că ecourile din presă nu au făcut decât să transpună **ceea ce se petrece în forurile dvs interne**,în ceea ce privește **politica de stat** .

-**Gr.Gfencu** : "Nu pot decât să **tăgăduesc în mod formal această credință a dvs** ,care caută să facă **propagandă împotriva noastră**.Nu atitudinile politice ne opun **comunismului ci însăși programul partidului nostru**.Un partid **legat de proprietatea rurală, legat de țară**, nu poate decât să fie **opus din doctrină, din necesitatea de a fi, unui partid care neagă proprietatea , adică legătura cu pământul**.

"**Noi, pe legătura cu pământul,am ridicat întregul nostru program și toate năzuințele noastre de mai bine din această țară. Deci organic, suntem opuși ideii comuniste** și cred că **nu poate fi partid în țara noastră** , care , organic,**să fie mai opus programului partidului comunist , decât noi** "(întreruperi, sgomot)

-**Iuliu Mumuianu** (P.Național -Creștin):**Atunci de ce v-ați ales pe aceleași liste cu comuniștii ?Răspundeți la aceasta** .

-**Gafencu** : Răspund foarte simplu.DI Slătineanu a pus chestiunea de idee.D-sa a spus că în PNTJ sunt **partizani** care se apropie de **convingerea și de concepția comunistă**.

Am răspuns clar și precis : nu există în PNTJ un partizan care să se poată apropia de concepția comunistă.Dacă se apropie, **nu are ce căuta în PNTJ !**

-**Slătineanu** : Cu toate acestea ,sunt oameni care **au evoluat la dvs spre extrema stânga** trebuie să recunoaștem - și care nu s-au dat înapoi să facă declarațiuni formale ,că între **regimul social și politic al pretinselor state fasciste** -între care ne numărăm și noi după presa alarmistă -**ei înclină mai mult spre comunism** .Nu contestați că în presă au apărut asemenea aserțiuni ! **Aceste sciziuni există în partidul dvs**, ca tendință manifestă, patentă ,**spre un extremism de stânga**."

Slătineanu / 23 nov.'36

▫ **Politica externă.**

[**Atenție LD !** Un foarte interesant p.d.v privind **tendințele extremiste internaționalizate** .
Nu știu dacă opiniile lui pot fi taxate drept **o supremă prudență diplomatică** ...

sau pur și simplu **imposibilitate de a percepe și defini** fenomenele prezentului.

Chiar și **conceptele , terminologia ,** erau într-o **continuă metamorfozare ,** încât ele trebuie judecate cu discernământ de istoricul de azi.

" Metaforele politice " suplineau tocmai această **lipsă de precizie .]**

Politica externă de care s-a ocupat cu atâta **obiectivitate și pricepere** dl. Filipescu, a fost un punct cardinal al guvernului .

Această politică **nu trebuie să sufere nici o întrerupere .**

Această **unitate de vederi a fost și ieri și este și astăzi .**

Politica externă nu se schimbă după emoțiile și rumorile populare .

În întruniri publice **poate cineva ,** fără răspundere , să spună **că ar trebui să ne aliăm cu cutare ,** sau **să facem politica cutare ,** adăugând **" fob "** sau **" fil "** , pentru că așa-i place.

Dar oamenii cu răspundere nu pot să facă asemenea jonglerii cu politica externă .

Ar fi dăunător și prestigiului nostru , ar fi dăunător și siguranței noastre și frontierelor noastre .

Această politică externă este legată de tratatele noastre , tratate de amicitie , de alianțe , de asistență mutuală.

" Fraternizarea popoarelor peste limitele geografice , așa -zisa **"patrie intelectuală " ,** cum o numește Toqueville , **este un simplu vis care nu se poate realiza.**

Socialismul, comunismul ....

Adevărul este că peste fruntarii și-au întins mâna oamenii

care nu tind la menținerea societății de astăzi.

Sunt elemente răzvrătite , elemente care , **printr-o solidarizare negativă vor să schimbe starea actuală de lucruri.**

Își întind mâna muncitorii din toate părțile , proletarii , zicând că **ei sunt năpăstuiți ,** că această **societate este vitregă pentru ei , trebuie schimbată din temelie.**

Cu o șarjă contra celor înstăriți - foarte nedreaptă - ei caută să învenineze raporturile dintre state și societăți. Aceste raporturi nu se pot schimba cu ușurință de la o zi la alta .

Regimul birocratic , polițienesc ...

Tot ce se poate constata este că **aceste pactizări între diferite elemente răzvrătite ,** care își găsesc **concretizarea și personificarea într-un stat mare ,** care se învecinește cu noi la Nord - Vest [**Germania**] au dus la o **ierarhie birocratică și polițienească ,** care este **cea mai teribilă plagă ce poate mina o societate în zilele noastre**

Statele revanșarde , revizioniste ...

Sunt state care și astăzi caută să aducă o **turburare relațiilor civilizate ,** care trebuie să dăinuiască **de la stat la stat .**

Cu drept cuvânt , președintele cabinetului englez trecut , dl. Ramsay Mac'Donald , spunea : **< ce temerar mi se pare din partea unui stat ,**

chiar când ar avea revendicări de făcut , ca acest stat să-și asume singur dreptul de a revendica anumite teritorii , care au fost definitiv consacrate și alipite statului ce l-a revendicat .>

În materie de drept , noi spunem că aceasta este autoritatea de lucru judecat .

Între noi și aceia care revendică teritorii , nu se mai poate pune în discuție dreptul nostru ; este definitiv tranșat , este definitiv judecat .

Într-adevăr , **dacă la fiecare etapă în evoluțiunea politică ,**

s-ar face încontinuu asemenea revendicări ,

starea de nesiguranță ar fi notorie , starea de nesiguranță ar fi perpetuă .

Cu dreptate întreabă omul politic englez : **< vrei să turburi tu pacea Europei , pentru ca să faci să prevaleze un drept , pe care nu-l mai ai ? >**

Acest drept , pe care în doctrina noastră îl considerăm ca o **forță care durează ,** face să se stabilească un **definitivat între rapoorturile de la stat la stat.**

Dar chiar de la individ la individ , există o autoritate superioară

care atribuie sau hărăzește un anumit drept cuiva , cu atât mai mult

nu se mai pot pune în discuțiune încontinuu revendicările unui stat față de altul.

Am ajunge la o perpetuă agitare ,

care ar fi dăunătoare bunului mers al raporturilor normale dintre state .

▣ **Bilanțul guvernării**

▣ **Învățământ , Cultură , Sport**

Răspunsul la Mesaj , conține **o stare de euforie** : Ce a făcut Partidul Liberal și ce va mai face. Ce a făcut ? Incontestabil că **bilanțul este favorabil nouă**.

În toate ramurile de activitate **am dat tot ce se poate da**.

În învățământ , d-l **dr. Angelescu** , ministrul educației naționale , a făcut ceea ce nu știu dacă mulți ar fi făcut în locul d-sale . Această **muncă de benedictin a dr. Angelescu** , prin înființare de școli , prin răspândirea luminii , a făcut din d-sa cum se spune, adevăratul "**om al școlii**"

Dar este și **o notă mai pesimistă** : **hecatomba la bacalaureat a candidaților** care au căzut cu duiumul , **50% dintre candidați au fost respinși**.

Încât , dacă dl Angelescu a putut să întreprindă o ofensivă culturală în ce privește analafabetismul, ar trebui ca **d-sa să ducă și o ofensivă culturală în ce privește ignoratismul**.

S-a spus , între altele, că această **insuficiență culturală** a candidaților la bacalaureat , provine din **marea importanță ce s-a dat sporturilor**.

Parcă **îndemânarea fizică, aruncarea discului sau plimbarea pe jos, ar putea diminua întru cîtva îndemânarea spirituală a omului !**

S-ar crede că **fiziologiște, generațiile** care vin astăzi **sunt mai slăbite** , chiar **în ce privește intelectul , decât cele din trecut** .

Francezii au " ani goi " în ce privește **contingentele din ce în ce mai slabe**.

La noi, nu ! Poate pe calea sporturilor, ne-am prezentat tot așa de bine ca țările din Occident .

Când eram în școală, **când am dat bacalaureatul** , trebuia **să ai o vocație , fie pentru litere , fie pentru științe** și, **dacă aveai una din ele, puteai să reușești** .

Fiindcă egalitatea este absolută. **Hecatomba mare a candidaților la bacalaureat** poate să fie explicată și **prin severitatea comisiunilor** , care prin mijlocul acesta pieziș , **caută să pună o stavilă șomajului intelectual**.

Slătineanu / 23 nov.'36

▣ **Justiția, Magistratura**

"Nu văd un cuvânt în Raportul la Mesaj , în ceea ce privește magistratura .Venind în contact zilnic cu această **ramură de elită** a activității noastre sociale ,să-mi dați voie să vă spun , că **mulțumirea mea nu este totdeauna deplină**.

Magistratura la noi nu poate fi acuzată de o anumită înclinație politică ,cum se găsește **astăzi magistratura franceză** , față de diferitele curente politice care străbat Franța , de la un capăt la celălalt .Francezii acuză pe **judcătorii lor de a fi bonapartiști, legitimiști**,de a nu fi totdeauna republicani.

La noi , nu ! La noi, în ce privește politica se individualizează ...

-**Ioan Damian** : Atâta ne-ar mai trebui ! **Am băgat destul biserica și statul**.

-**Slătineanu** : Și această individualizare , denotă că **conștiința judecătorului nu poate fi întinată de o anumită ideologie politică ,însă poate fi atinsă de o anumită parțialitate** , care **nu este spre cinstea celui ce este chemat să aplaneze diferendele și să aplice pedepsele pentru infracțiuni**."

[LD : atât am din discursul lui Slătineanu]

Slătineanu / 23 nov.'36

3.) dr.M.Macavescu (PNL) , discurs la Mesaj, Cameră, 25 nov.'36

(DAD, MO 4 și 5 , 25 - 26 nov.'36 , p. 51-52)

[LD : ședințele sunt conduse de vice-președ. **Emil Labonțiu și Partenie Dan . Macavescu** , liberal nu de " prima linie" , dar cu **lealitate față de PNL** , de tradițiile , înfăptuirile și răspunderile sale istorice. Vreau să simt **pulsul conștientizării** contemporanilor privind **prezentul** în care trăiau , și , mai ales, **să pot detecta** , din exprimarea îngrijorărilor, măsura în care se simte **viitorului** .] Doc.parțial seroxat - **fișier PNL XI**

/Momentul istoric / Guvernarea PNL /

/PNL : ideologie, doctrină , realizări : independența, regatul,. Instituțiile , unitatea națională

/Marile reforme : exproprierea -împroprietărirea ; votul universal /

/Guvernarea Tătărașcu : conversiunea ;cooperativele și băncile populare ;

salarizarea c.didactic și cler /

/Sănătatea publică /

/ Școala /

dr.M.Macavescu / 25 nov.'36

▣A IV-a sesiune ordinară din legislatura PNL

"În începerea acestei **a patra sesiuni** a legislaturii guvernării actuale,se pun **probleme** care , au mers într-o oarecare măsură de **creștere a acuității și presupun și de agravare a împrejurărilor** care ar putea să dea naștere la **fapte și evenimente hotărâtoare** pentru **viitoarea dezvoltare a omenirii**.

"De aceea, socotesc că ,**în aceste împrejurări** ,și **copleșiți de rapiditatea desfășurării lor**, se cere ca,în discuția pe care o facem la această tribună ,**să păstrăm tot calmul și toată stăpânirea** , în ce privește problemele pe care le discutăm ,cât, mai cu seamă ,în **criticile pe care le facem** în ceea ce privește **opera de guvernare**."[.....]

▣Devotament față de Coroană

" Devotamentul nostru este necondiționat și fără margini față de Coroană,și toată **puterea noastră de muncă** trebuie pusă **în serviciul țării** .

" În dezvoltarea acestei guvernări, mă voi ocupa de **ultimii ani de guvernare** ,în mod sintetic, de **realizările acestei guvernări și, privind prin prisma doctrinei și ideologiei Partidului Național-Liberal împrejurările de astăzi,**

voi examina și **situațiunile adoptate** pentru rezolvarea problemelor la ordinea zilei.

" După aceea, îmi voi permite să fac **un sumar examen** al situațiunii țării noastre în ce privește **relațiile sale externe**, și , cu acest prilej, **cu îngăduința d-lui Willer** , [LD : vorbise înaintea sa] voi căuta **să pun la punct câteva chestiuni** privitoare la **doleanțele** pe care , în repetate rânduri, **partidul d-sale**[P.Maghiar] le-a prezentat de la tribuna acestei Camere .

...Stabilitate și continuitate

" **Mesajul și Adresa de Răspuns** la Mesajul Tronului , constituie **o confirmare a necesității de Stat** în ce privește **stabilitatea și continuitatea în guvernare**.

Privitor la **stabilitate**, aceasta **nu depinde întotdeauna numai de oameni sau de factorii politici determinați** ; de multe ori, **împrejurările determină stabilitatea** ,iar în ce privește **soluțiunile, tendințele de guvernare, continuitatea** este întotdeauna **un imperativ al situațiunilor politice în dezvoltare** . "

dr.M.Macavescu / 25 nov.'36

▣ Partidul Național -Liberal

" D-lor deputați, în viața politică a **Țării Românești, Partidul Liberal a avut totdeauna un rol de creație și o capacitate politică de guvernare** , cum rar s-a văzut în **viața vreunui partid politic**, chiar în țările înaintate și cu mari tradiții politice.

" Născut o dată cu Statul român modern , dezvoltat în mod paralel

și în strânsă legătură cu dezvoltarea vieții de Stat românesc, totdeauna în împrejurările cele mai grele, a putut, ca element de guvernare, să domine situația și să treacă peste toate dificultățile, ducând mai departe organizarea și dezvoltarea Statului.

S-au adus critici spunându-se că marile opere la a căror realizare a prezidat partidul nostru, au fost nu atât rezultatul capacității sale de guvernare, cât mai ales rezultatul împrejurărilor.

Eu trebuie să mărturisesc - și aceasta nu din egoism de partid sau din sectarism ! - că nu împărtășesc deloc această părere și îmi este ușor să o dovedesc.

" D-lor deputați, independența, regatul, organizarea vieții de Stat în toate domeniile, a fost opera Partidului Liberal, nu a împrejurărilor.

De asemenea, pregătirea și ducerea marelui război al unității naționale s-a datorat nu împrejurărilor, fiindcă împrejurările ne-au putut forța să luăm de multe ori atitudini și să facem acte care ar fi putut să ne ducă la rezultate dezastruoase. Guvernul liberal a știut însă, a știut că, ocolind toate dificultățile și învingând toate piedicile, să ducă o astfel de politică externă. Încât, în minimum de împrejurări favorabile

să scoatem maximum de folos politic pentru țară.

" În al doilea rând, este vorba de împroprietărire și votul universal."

dr.M.Macavescu / 25 nov.'36

▀Marile reforme -adevăr și comparație

...Anglia, Germania, Ungaria versus România

"De atâtea ori s-a spus -și cu regret am constatat că se repetă ca un lait- motiv împotriva Partidului Liberal -că au fost opera revoluției rusești și nu a Partidului Liberal.

" Pentru a lămuri această chestiune să ne uităm puțin în lături și să examinăm împrejurările sociale din Anglia, care este o țară destul de înaintată, cu o veche democrație, să examinăm împrejurările sociale din Germania, care a trecut printr-o revoluție destul de mare și cu repercusiuni destul de adânci, și să examinăm împrejurările din Ungaria, care ar fi putut fi și mai favorabile unei reforme înaintate.

" Într-adevăr, în Anglia, Partidul Laburist, în guvernarea sa de doi ani și jumătate, n-a reușit să aducă exproprierea unui singur hectar de pământ, astfel că, în democratica Anglie sunt și astăzi latifundiile de zeci de mii de hectare. Și li se poate oare tăgădui socialiștilor englezi ideile înaintate în domeniul social și economic ?

" Dar în Germania, care a fost guvernată mulți ani de Partidul Socialist, s-a făcut vreo expropriere a latifundiilor ?

" De asemenea, Ungaria, care a trecut prin focul revoluției comuniste și guvernarea lui Bela Kun ?

Rezultatul este că astăzi : dincolo de Episcopia Bihorului, trăesc latifundiile grofilor, iar țărani maghiari sunt în stare de iobăgie.

" Prin urmare, noi care, n-am suferit o revoluție, care n-am avut o guvernare nu comunistă, nici măcar socialistă, dar am avut o guvernare liberală, am făcut exproprierea moșiilor - votată de însăși marii proprietari - împroprietărind pe țărani și am dat votul universal,

fără să fi fost amenințați de pericolul unei guvernări extremiste.

" Prin urmare, în dezvoltarea istorică a popoarelor, capacitatea guvernelor sau posibilitatea partidelor politice de a înțelege împrejurările și de a anticipa dezvoltările istorice, dau totdeauna rezultate favorabile și, fără zdruncinări sociale, mai mari sau mai mici,

și fără sacrificii prea mari , știu să adapteze evoluției economice și sociale , stările cele mai dificile. "

dr.M.Macavescu / 25 nov.'36

▣ Guvernarea PNL

▣ Realizări economice -sociale

" Bazați pe acest trecut și pe această dezvoltare politică a partidului nostru, putem să examinăm acești **trei ani de guvernare liberală** , care însemnează, în istoria politică a țării noastre , **o etapă nouă , o deschidere de drumuri noi.**

Conversiunea .

Cea mai mare reformă socială, după reforma agrară, este **legea conversiunii datoriilor agricole**, care devenise o gravă problemă de ordin social. Nu era vorba de raporturi financiare dintre debitori și creditori, ci de **principiul proprietății creanțelor și al intangibilității lor**, și de a salva acea categorie de debitori care , peste voința lor, datorită crizei economice , se găseau într-o situație disperată.

- **Nichifor Robu** : Din cauza cămătarilor jidani !

- **M.Macavescu** : Ca să-ți fiu pe plac, accept și aceasta .

Această reformă a conversiunii , a ieșit din două comandamente .

Primul, din **necesitatea de lichidare** a unor condițiuni economice necorespunzătoare noilor stări de lucruri și , în al doilea rând, dintr-o **necesitate de ordin social**.

Poate că **nu este o reformă perfectă** , poate că **i se pot aduce unele critici juste**, dar ,va recunoaște oricine , așa cum a fost alcătuită, **a reușit ca**, cel puțin pe plan social , **să aducă liniștea și pacificarea în raporturile dintre creditori și debitori** , a ajuns la o **stare de tensiune primejdioasă ordinii publice**.

Cooperativele și băncile populare .

În al doilea rând, **dezvoltarea și ajutorarea cooperativei și a băncilor populare** , sperăm că **va fi făcută într-o măsură mai largă** și, dacă împrejurările vor permite , **aceste instituții vor fi cele mai bune înlocuitoare ale micilor bănci de odinioară**.

Salarizarea corpului didactic și clerului

În același domeniu social , se poate încadra **îmbunătățirea stării materiale a corpului didactic și clerului**. Prin diferite curbe aplicate salariilor , din cauza sarcinilor accentuate ale bugetului, și căutându-se a se face noi economii, se ajunsese la situația ca atât corpul didactic cât și clerul nu mai puteau beneficia de gradații și de drepturi , după legea lor de organizare .

Cu toate împrejurările grele, **guvernul a găsit posibilitatea să satisfacă** în cea mai mare parte , **doleanțele juste ale corpului didactic**, și într-o măsură apreciabilă pe **cele ale clerului**.

dr.M.Macavescu / 25 nov.'36

▣ Sănătatea .

În ceea ce privește **asistența socială și asistența sanitară**, problema se pune cu o **acuitate crescândă** și devine **urgentă ameliorarea stării de sănătate**. Mortalitatea este în creștere ; excedentul populației în descreștere .. Trebuie să recunoaștem că **este mult de făcut**, pentru îmbunătățirea stării de sănătate . Deocamdată, se va face cu acel **proiect legat de Recrutare , deci în colaborare cu armata**.

dr.M.Macavescu / 26 nov.'36

▣ Școala.

Opera de construcții școlare a fost continuată cu un randament deosebit.

Aproape toate școlile au fost înzestrate cu material didactic.

Pe lângă cele 15.000 posturi didactice, s-au mai înființat 10.000 posturi noi.

De aceea se cuvine să recunoaștem că așa cum

Haret a dat extensiune învățământul primar, iar IG Duca a continuat aceste realizări, dr. Angelescu a dus cruciada împotriva analfabetismului, contribuind la ridicarea nivelului cultural al țărănimii.

" Cu **învățământul profesional și noțiuni de gospodărie casnică** la cursul primar, precum și cu **învățământul supraprimar**, am reușit în **acești 3 ani să înfrângem toate prejudecățile care existau în privința capacității și dragostei de învățământ a țaranului, dându-i local de școală**, unde să poată să urmeze copiii cursurile, **dându-i profesori și completând**, din punct de vedere practic, și profesional, **învățământul elementar.**"

M. Macoveșcu / 24, 25 nov. '36

4.) Virgil Madgearu (PNT) Comunicare : Cenzura; Regimul presei , 26 nov.'36

(DAD, MO 5, joi, 26 nov.'36, p. 55 - 58) **Doc. integral : PNT, XIII**

[LD : Este **prima oară**, după 3 ani, când **PNT**, parcă consolată, nu mai cere ultimativ **guvernarea**. Se poate spune că, prin această discurs, **PNT** începe campania electorală pentru **răsturnarea PNL**, dar la **alegerile firești, din nov. 1937** .

Formula va fi, pe diverse variante : PNL = partid de dictatură lașă ;

PNT = partid democratic, monarhic-constituțional

[-----]

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

▣ Regim democratic , monarhic constituțional ?

▣ Dictatură lașă !

" **Am auzit de atâtea ori**, din partea reprezentanților oficiali ai **PNL**, în frunte cu **șeful guvernului**, declarația formală a unui **atașament față de regimul monarhic constituțional**.

" **Aș vrea să mi se răspundă dacă există vreo țară** care trăiește sub un asemenea regim politic și în care, întâiu, **cenzura să devină un instrument permanent de guvernare**, și în al doilea rând, **cenzura să se exercite într-un asemenea mod neloial și incorect (aplauze la PNT)** M-am ridicat la această tribună pentru a produce această clarificare .

Un filozof a descoperit o lege , și anume **legea subtilizării noțiunilor** : cu cât o noțiune se generalizează în accepțiunea ei, **cu atât ea este golită de conținut** .

" Am impresia că în această adeziune așa de entuziastă față de **regimul monarhic constituțional** și de practicile democratice , am ajuns și noi , prin această generalitate de simțământ și de consimțământ, **la o golire din ce în ce mai completă** a noțiunii fundamentale de **regim constituțional și parlamentar**.

De aceea, **este necesar să ne clarificăm în această privință**, pentru că este mai util **să ne deosebim pe liniile de principii și să ne despărțim câmpurile politice**.

" **D-lor, nu puteți să mai declarați astăzi**, în mod sincer, **că aparțineți regimului constituțional și parlamentar. (aplauze la PNT)**

Dvs aparțineți unui hibrid politic ; dvs exercitați, fără să știți sau cu bună știință și conștiință, **metodele dictaturii lașe. (aplauze la PNT)**

Ei bine, noi preferăm dictatura fățișă, pentru că aceasta **duce răspunderea până la dictator**.

Acum nu mai există răspundere în această țară !

(aplauze prelungite la PNT ; strigăte de bravo)

Acum există o nenorocită tendință de a duce răspunderile acolo unde n-au ce căuta .

(aplauze prelungite la PNT ; strigăte de bravo)

Împotriva acestei situațiuni nu protestăm , repet, dar ne vom face întotdeauna datoria ca să clarificăm în Parlamentul și opinia publică , sperând cel puțin zile mai bune, dacă vom reuși ca , prin această clarificare , să provocăm acele curente de opinie , de care țara are nevoie pentru salvarea ei. "

(aplauze prelungite la PNT ; strigăte de bravo)

Virgil Madgearu / 26 nov.'36

5.)Aurelian Benteoiu , răspuns lui Madgearu, 26 nov.'36

(DAD, MO 5 , șed.de joi, 26 nov.'36, p. 58-62)

Cenzura .

[LD : ședința este condusă de vicepreșed.**Radu Roșculeț**]

[LD : de data aceasta , **Aurelian Benteoiu** este pus într-o situație delicată.

În fond, apără **o instituție și o practică care încalcă, îngreșește, libertatea cuvântului scris, libertatea de opinie a partidelor, libertatea presei.**

Că existau anume rațiuni de Stat , pentru aceste măsuri.... este adevărat !

Dar când înșiră el **normele stabilite de guvern pentru instituția cenzurii** , pentru șeful ei , **Ict.col Hotineanu** ... am fost șocată.

De altfel, în răspunsul său, el nici nu va răspunde principalei acuzații aduse de Madgearu, , pe care le va ocoli, și se va referi la cazuri particulare, susceptibile de a fi cenzurate .]

Doc.integral la **fișier PNL XI**

/ Cenzura parlamentară / Răspunderea guvernului / Răspunderea cenzurii / Benteoiu - Armd.Călinescu :

/ Starea de asediu și cenzura în gov.PNT și PNL /

/ Normele cenzurii (interdicții de lezare) :

I. Coroana

II. Armata

III. Structura de Stat , regimul politic

IV.Politica externă

V. Limbajul licențios

VI. Moneta națională

/ Aplicarea cenzurii / Aparatul funcționăresc al cenzurii (Ict.col.Hotineanu)

/ Răspuns punctual lui Madgearu : articolul financiar /

- Competența cenzurii

- Răspunderea guvernului

/ Concluzie : Iovitură politică deviată ! /

A.Benteoiu / 26 nov.'36

▣ **Instituția cenzurii**

▣ **Cenzura parlamentară**

▣ **Răspunderea guvernului**

" **D-le președinte, dlor deputați, intervenția d-lui Madgearu la tribuna Parlamentului , o așteptam** .Nu știam ca ordine, dacă va fi cea dintâi, dacă va fi cea de-a doua,

sau , dacă în serie, va veni la urmă, pentrucă mă așteptam să se producă mai multe.

" Toți știți că **instituția cenzurii nu se bucură de simpatie** din partea tuturor .

Trebuie să fixăm , însă, **ce putem discuta aici și de ce poate fi făcut răspunzător guvernul,**

atât în ceea ce privește **justificarea principială a acestei instituțiuni** ,

cât și în ceea ce privește **funcționarea ei în fapt.**

" D-lor deputați, ceea **ce a făcut la tribuna Parlamentului d-l Madgearu,** oricâtă oroare

ar avea de termenul acesta , a fost tot **un soi de cenzură** , acea cenzură pe care **Constituția** ,

într-un regim parlamentar democratic, **o recunoaște Corpurilor Legiuitoare față de guvern.**

Dar ce se poate cere guvernului ?

Este necesar să **fixăm conținutul noțiunii de control parlamentar,** pentru a determina limita până la care în mod leal pot să meargă reproșurile adresate guvernului ,

de n-ar fi pentru altceva , decât **pentru respectul acelei legi a filozofului** ,la care se referea d-l Madgearu ,potrivit căreia **o noțiune , dacă se generalizează ca accepție , se golește de conținut.**

A.Bentoiu / 26 nov.'36

▣ Guvernul PNȚ - guvernul PNL

▣Starea de asediu și cenzura

" În ce privește justificarea principială a instituției , **am avut surprinderea** să ascult din gura d-lui Madgearu ,precizarea că noi, **instituind cenzura ,am falsificat sistemul democratic, exercitând o dictatură lașă**,neizbutind să-i facem **plăcerea d-sale care are o preferință pentru dictatura fățișă .**

"De la ori și cine m-aș fi așteptat ,numai de la dl Madgearu ,fiindcă, recunoscându-i toate meritele pe care i le cunoaștem, **d-sa nu a putut urca la tribună decât ca exponent al partidului care,precedându-ne, a instituit starea de asediu și cenzura ,iar noi nu am avut,decât , constatând necesitatea ,să o lungim .** (aplauze la PNL)

"Principial, prin urmare, nu se va spune că **a uza sub regimul Constituției noastre , de cenzură, înseamnă a mistifica regimul** ,fiindcă ar fi o contradicție a însăși literei Constituției. Atunci **când se abuzează de libertatea scrisului, însăși Constituția noastră democratică prevede posibilitatea principială a instituirii stării de asediu și cenzurei.**

Ați făcut-o înaintea noastră, o facem noi azi ...

-**Armand Călinescu : Faceți o eroare .Sub guvernul național-tărănesc,nu a existat cenzura ,nici în fapt, nici în drept .Vă înșelați !** Ar fi de dorit ,cel puțin când un om cu pretenția și talentul dvs ocupă o situație de răspundere, să fie mai bine informat .**Noi am introdus starea de asediu, dar legea care a introdus acest regim ,a exceptat cenzura presei.**

-**C.Tătăranu : Dar s-a înlocuit cu confiscarea** (aplauze la PNL)

-**Bentoiu :** Dar confiscări de ziare , care sunt tot cenzură, s-au făcut ,d-le Călinescu,sub regimul dvs ?

-**Madgearu :S-au făcut confiscări de ziare atunci când reprezentanții PNLatacau pe prințul Carol !** (aplauze la PNȚ)

-**Călinescu :** Când sunteți nou,este bine să fiți mai prudent ,dle Bentoiu .

-**Bentoiu :** Pentru a pune lucrurile la punct : **cenșura a fost instituită pe baza unei legi de egală natură cu cea votată Parlamentul PNȚ** ,independent de ce interpretare ați dat acestei legi.

-**Călinescu :** Legea care autoriza **starea de asediu sub regimul nostru,expirase ca valabilitate cu 3 luni înainte de a ne retrage.**

-**Bentoiu :** Roagă să nu mai fie întrerupt ...

-**Călinescu :** **Va să zică și în Parlament cenzură !**

-**Bentoiu :** Dau satisfacție d-lui Armand Călinescu , făgăduindu-i clarificarea complectă a acestei chestiuni într-o ședință viitoare (exclamații la PNȚ)

[**urmează replici, exemple , cu articole cenșurate, vulgarități, expresii licențioase numai că Madgearu nu la acest gen de materiale cenșurate se referise !**]

Sunt abjecțiuni multe de acest fel [----] Am o serie de publicațiuni pe care ,dacă vi le-aș citi , și dvs ați fi de acord că dacă n-ar fi fost cenșura ,ar trebui să se înființeze astăzi ca **o necesitate de salubritate a scrisului în Țara Românească.Nu pentru apărarea guvernului, ci pentru apărarea unui minim de decență , pentru a preveni dezagregarea socială și prăbușirea Statului ,este justificat să se interzică a se scrie anumite lucruri și într-un anumit chip."**

A.Bentoiu / 26 nov.'36

▣Normele cenșurii

[LD :enumerarea îmi aparține.Parcurgând "**spețele**" și argumentarea lui Bentoiu, mă gândeam ce valoare documentară mai pot avea ziarele de epocă ,după o atare "purecare" făcută de cenșură?Sau mai exact ,despre ce mai rămânea de scris critic ,dacă erau interzise atacurile la

adresa monarhiei , a armatei, a structurii de stat , a politicii externe, a monetei , și ca un turnesol estetic , stilul murdar și violent ?]

"S-a interzis atacarea instituțiilor fundamentale ale Statului. Cred că suntem cu toții de acord , toți acei din această incintă, la o asemenea normă imperioasă. (aplauze la PNL)
Iată un punct asupra căruia nu sunteți de acord, pentru că nu aplaudați !

I) Coroana

-Virgil Madgearu : "Coroana nu are nevoie de apărare . Iar în măsura în care un ziar își permite o necuviință, cu privire la Coroană, guvernul, făcând act de autoritate, suprimă ziarul ; pentru aceasta nu are nevoie de cenzură.

-Bentoiu : Este bine ca , în interesul superior al țării, să ne temperăm și să punem o frână pornirilor pătimașe , în lupta de la partid la partid , iar pe anumite zone să fim un suflet toți. Nu înțeleg de ce faceți controversă pe această chestiune (exclamări la PNL) și vă ridicați împotriva unui lucru asupra căruia nu putem să nu fim de acord. Pentru că aceasta este o chestiune delicată și nu pot repeta metoda aplicată cu privire la dvs sau dr. Lupu , citindu-vă cele ce privesc acest capitol de activitate al cenzurii , vă invit d-le Madgearu la cenzură să vă arăt ce a fost cenzurat în această privință . Cred că cu sufletul dvs de bun român , veți spune : bine ați făcut !

-Madgearu : Nu protestez împotriva exercițiului cenzurii , ori de câte ori asemenea interes este în joc. Eu vă rog să răspundeți asupra atitudinii cenzurii în ceea ce privește liberul drept al fiecărui partid politic de a-și exprima punctele sale de vedere , cu privire la diferite probleme ale țării"

II) Armata

-Bentoiu : D-le Madgearu , eu sunt preocupat de a avea o ordine logică în expunerea mea. Am oprit atacuri împotriva armatei, a armatei ca instituție , a armatei pe care nu o confund cu cutare sau cutare persoană din cadrele ei .
Voiți să vă citesc ce anume s-a scris în presă în această privință ? Mă dispensați. Suntem și aici de acord. Iată că am câștigat un al doilea capitol , un al doilea sector. Suntem de perfect acord că cenzura se justifică principial și ca aplicare în fapt , în ce privește activitatea delincventă a presei cu privire la această instituție esențială a Statului nostru .

III.) Actuala structură de Stat

-Bentoiu : O altă normă generală dată de Ministerul de Interne, cenzurii : oprirea oricărei activități de presă care ar tinde la subminarea Statului nostru , a actualei structuri de Stat , prin teorii subversive , fie de dreapta , fie de stânga. Cred că suntem de acord în această privință. Și aici tăcere pe băncile dvs ! Dacă v-aș cita , d-lor, ceea ce s-a scris în diferite gazete , atâtea ațăări oribile , fie cu colorit de extrema stânga , ie cu colorit de extrema dreapta, v-aș forța logic , v-aș constrânge să consimțiți că și aici este necesar să-și exercite activitatea ei, cenzura .

IV.) Politica externă

Același lucru se întâmplă și cu problemele de politică externă . Ei da, știu , ați îmbrăcat haina reputației d-lui Titulescu , pe care toți îl stimăm, pentru a putea , sub această stimă , să loviți în guvern. În ce privește politica externă , spicuirile din presă sunt foarte interesante. În fiecare cafeenea se instituie un Minister de Externe , și la fiecare răscruce de drum , trei inși adunați își găsesc calificarea să dea soluțiuni problemelor de politică externă. Unii le colorează în roșu , alții le orientează către extrema dreapta.
Dvs nu vă convine - cred - nici una nici alta , și sunteți logic constrânși să consimțiți că , și în această privință , existența cenzurii este justificată. Nu putem apoi lăsa libere atacurile la adresa șefilor de Stat , șefilor guvernelor străine și a miniștrilor de externe străini.

V.) Stilul murdar și violent

Am permis ca, independent de conținutul substanțial al unui articol, dacă el îmbracă aspectul

unui conținut de vas murdar , cu violență de stil, să nu fie tolerat , de nu ar fi decât pentru **păstrarea simțului estetic și al simțului de cuviință** a acestui popor.

Am aici **câteva asemenea articole** , vă rog să mă dispensați să vi le citesc , **vi le încredințez dvs, citiți-le** și , dacă vă face plăcere , iau act , și va rămâne să vedem dacă nu cumva unor asemenea articole , pe viitor , să le dăm drumul , pentru respectul libertății presei.

Mie îmi e rușine să le reproduc. [le transmite în sală, spre deputați] [-----]

Vă văd d-le Călinescu că **vă crispați cu scârbă** când citiți ceea ce este scris acolo .

Dacă nu ar exista cenzura, după asemenea articole **ar trebui să se instituie**

-Armand Călinescu :Dle Bentoiu, dvs sunteți avocat , vă rog să-mi spuneți **nu există în legislația noastră , nici un mijloc de represiune a unor asemenea orori ?**

Vă rog să-mi spuneți : **Parchetul , în ce cazuri a sesizat justiția pentru a aplica sancțiuni ?** (aplauze la PNT)

Bentoiu : Dle Călinescu, **dacă în materie de presă aștepți represiunea ulterioară** a scrisului delincvent , **după ce aceste orori s-au difuzat la cititori...**

VI.) Moneta națională

În sfârșit , o atenție deosebită a dat d-l Madgearu , faptului că s-a suprimat un articol al d-sale.

Acel articol se referea la **moneta țării. Or, stabilitatea monetară, trebuie să fie apărată** și să nu fie lăsată la discreția comentariilor celor din urmă nepregătiți. [-----]

Norma sună astfel : **< în ce privește stabilitatea monetară, veți împiedica să se publice tot ce poate dăuna stabilității leului > Deci, limitarea libertății scrisului asupra problemei monetare , este principial justificată.**

-Virgil Solomon : D-l Madgearu este un nepregătit ! (ilaritate la opoziție)

-Gr.Iunian : **Faceți o aluzie la dl ministru de Finanțe ?** (ilaritate la opoziție)

-Bentoiu : Problemele monetare intră , de sigur , în sectorul de competență a d-lui Madgearu . Dar trebuie făcută o distincție între normă și aplicare ... [-----]

- Armand Călinescu : **Acum spuneți-ne și ce e voie de scris !**

-Bentoiu : **Tot ce este împăcat cu interesele țării, cu interesele omeniei și ale cuviinței .**

A.Bentoiu / 26 nov.'36

▣Aplicarea cenzurii

....Aparatul cenzurii

" **Guvernul nu mănuește foarfeca la cenzură** și cred că și când veți veni dvs , dacă veți veni și când veți veni , **nu se vor coborî miniștrii la serviciul cenzurii** cu foarfeca ca **să taie articole din șpalturile gazetelor.**

Vă veți mărgini să dați norme generale , care să fie aplicate de serviciul cenzurei.

[-----]

" **Apar sute de ziare**, în tot cuprinsul țării ; și pentru că facem și cenzura presei străine, sunt , de asemenea , **sute de gazete străine, care trebuie cenzurate de acest serviciu.**

Toate aceste lucrări **se fac, zi și noapte, de 20 de oameni** , împărțiți în echipe , care **n-au nici un soi de menajament al odihnei lor.**

Gândiți-vă, apoi, la **recrutarea personalului** .

De sigur , **când este vorba de materialul curent**, la îndemâna fondului apreciativ al oricărui **om de o cultură generală, cenzura este ușor de făcut** .

Dar când am o problemă de specialitate , ca operațiunile **în legătură cu moneta, și când de la guvern pornește doar norma generală** [-----]

Se dă drumul , în chip intempestiv , **unui articol rău informat sau inexact** , care are ca repercusiune **o alarmă extraordinară** , în bursă , în ziua următoare ,

zeci de milioane pierdute de naivii care au avut slăbiciunea să creadă în acel articol !

Este cazul ca aici să fim suprasensibili și supra vigilenți ?

Apoi, **cenșura nu o fac profesorii de Economie politică** ,

specializați în probleme monetare (Aplauze la PNL) , ci o fac funcționari

plătiți între 3-7.000 lei pe lună, pentru că **dacă ar fi profesori la Academia Comercială** ,

nu s-ar angaja la cenșură ! Dacă veți veni la guvern , : **după ce criteriile veți recruta savanți în**

conomie politică, oameni care să aibă **o competență desăvârșită în probleme monetare ?**

În această materie, chiar **specialiștii au atâtea controverse** și nu se înțeleg între ei !

Ar trebui, prin urmare, **ca să nu se poată reproșa nimic guvernului**, ca, în prealabil,

să așteptăm soluționarea tuturor controverselor pe planul doctrinar,

și după aceea să avem fericirea **să putem recruta pe cei mai savanți** care să aibă

discernământ, **ca să știe ce trebuie să taie și la ce trebuie să dea drumul !**

- **Armand Călinescu** : DI Titeanu a fost răzbunat astăzi ! (**ilaritate la PNȚ**)

[-----]

- **Aurelian Benteoiu** : Mă întreb , **cum se poate cere cenzurii ,**

care lucrează ziua și noaptea, asupra întregii presei române și străine,

să nu se strecoare greșeli ?

A.Benteoiu / 26 nov.'36

▣ **Răspuns lui Madgearu**

▣ **Competența cenzurii**

▣ **Răspunderea guvernului**

[**LD : acum răspunde punctual lui Madgearu , privind articolul financiar cenzurat**]

- **Benteoiu** : Trec și la fapte și **admit că noi**, de la Ministerul de Interne, **putem fi substituiți cenzorului respectiv**, din echipa la care **a venit articolul d-lui Madgearu**.

D-le Madgearu, **eu am respectat principiul competenței**, nu mă amestec unde nu mă pricep

complet, și **am obiceiul să mă consult cu șeful departamentului interesat ,**

privitor la chestiunea de specialitate , **când sunt întrebat de șeful cenzurii .**

Am avut , în această privință, adeziunea ministerului de resort, și , cu acea minimă

competență în materie, îmi dau seama că bine a făcut serviciul cenzurii

când v-a cenzurat articolul despre care este vorba .

(**aplauze la PNL ; întreruperi la PNȚ**)

" **Eu nu fac controverse cu dvs , dle Madgearu**, pe chestiunea monetei ,

pe problema în sine. Vorbeați de un filozof care descoperise o anume lege,

eu vă voi reaminti **o discuțiune a altui filozof**, aceea **dintre lucrul în sine și fenomen.**

Problema adevărului dvs o știți cât este de discutabilă.

Care e adevărul definitiv în problema monetară , ar fi lucrul în sine.

Dar **cum apare acel lucru** largilor straturi ale poporului , ale deținătorilor de numerar,

care nu sunt toți obligați să fie savanți în problema monetară , felul **cum se repercutează**

o știre , în legătură cu problemele monetare , **alarma posibilă** în public în această chestiune,

repercusiunile la Bursă, deprecierea monetară și alte consecințe,

acestea nu mai privesc lucrul în sine , ci fenomenul .

" **Or , dle Madgearu, în acel articol , dvs aveți imprudența să vorbiți [-----]**

de expediente , de o tristă realitate, de o măsură care nu face altceva decât să cârpească

unele insuficiențe ale unei tragice situații financiare .

Ei bine, vă întreb : **asemenea expresiuni puteau să treacă ?**

Nu, și încă o dată, **nu pentru savanții** în probleme monetare ,

ci pentru deținătorii de monedă care, în urma unor asemenea expresiuni,

ar fi înțeles că suntem aproape de prăbușirea noastră monetară !

" Prin urmare, **fără a soluționa o controversă doctrinară de ordin monetar,**

ci limitând discuțiunea la latura practică și rațiunea de a fi a cenzurii ,

eu îmi dau adeziunea la ceea ce a făcut dl locot.col.Hotineanu,

care a lucrat ca un admirabil șef al serviciului încredințat lui.

"Suprimarea din " Prezentul" a acestui articol, nu v-a diminuat întru nimic autoritatea dvs

doctrinară, nu v-a prejudiciat cu nimic, dar **țara a câștigat , fiindcă s-a evitat o alarmă posibilă în lumea deținătorilor de monedă "**

" Prin urmare , **lucrul s-a făcut nu pentru a cârpi insuficiențele de guvernare , nu pentru a-și apăra slăbiciunea proprie, guvernul, ci interesul apărării monetare ,** care este un interes general , căci nu au monopolizat moneda **numai** membrii partidului nostru, **ci o dețin toți românii ,** din cele patru unghiuiri ale țării;
în acest interes s-a suprimat articolul dvs.

A.Bentoiu / 26 nov.'36

▫ **Concluzie : lovitură politică deviată**

- "Așa încât, conchizând, **orice atac împotriva instituției cenzurii , este nejustificat , pe aplicare în fapt, iar chestia unor ipotetice greșeli , nu privește guvernul .** **Arătați-mi greșelile precise ale serviciului respectiv, și nu ne puteți cere altceva, decât aplicarea de sancțiuni în contra funcționarilor culpabili.** **" Din punct de vedere politic , însă, lovitură dvs a fost deviată "** (aplauze la PNL)

- **N.Georgescu -Tulcea :** Constat că după discursul de astăzi, d-l Titeanu a fost complet răzbunat .
[**LD : până la remaniere., Titeanu fusese subsecretar la interne**]
A.Bentoiu / 26 nov.'36

6.) Gh.Hențiu (PNL) , discurs la Mesaj , / Români din Ungaria / 27 nov.'36

(DAD, MO 5, șed. din 27 nov.'36 , p. 89-90)

[**LD : este liberal ardelen, de la granița de Vest .Cu o zi înainte se asociase la interpelarea lui CCGiurăscu privind românii de peste hotare .Acum ridică problema la Mesaj]**

▫ **Românii din Ungaria**

Cei care trăesc la granița de Vest , văd cum **se întărește revizionismul** la vecinii unguri .

În Ungaria, **minoritățile etnice sunt completamente excluse de la ocuparea funcțiilor publice.** După discursul lui Mussolini de la Milano,

românii de la frontiera maghiară care nu inspiră perfectă încredere ungarilor, sunt **luați de la vetrele lor și duși în lagăre de concentrare ,**

și în lagărul de la Bichiș-Gyula sunt concentrați peste 150 de români.

În timpul acesta, la noi, la granița de Vest, românii cu merite în război (decorați !)

sunt dați afară din servicii, mutați din loc în loc, purtați pe drumuri, **în timp ce funcționarii unguri , sunt lăsați în funcțiuni , fără nici un control.**

Gh.Hențiu / 27 nov.'36

7.) N.Iorga (PND) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36

(D.S. , MO 6, șed. de vineri, 27 nov.'36, p. 77- 86)

[**LD : 8 iul 2003 : Nu am nici o dovadă , dar am impresia, aproape certitudinea, că discursul lui Iorga a fost un aranjament între cel puțin trei personaje : Carol - Tătărăscu -Iorga .**]

[Pe tot parcursul discursului, nimeni nu-l întrerupe, nimeni nu polemizează. Deși spune că nu are talent de actor ... **Iorga joacă teatru !**

Va spune " niște puncte de vedere" , dar ... tot discursul a fost construit pentru **concluzia finală** :
așteaptă de la **Regele Carol** să facă **un guvern de "concentrare a valorilor"** ,
după ce, însă, **își vor arde programele și steagurile de partid** .
O spune clar, fără echivoc, **îndemnându-l pe Rege să facă acel pas** ,
pe care **Carol II îl va și face peste un an și trei luni** . Nu bătuse ceasul !

Doc. integral - **fișier PND -III**

/ **Manieră de " patriarh"** : ironizarea lui **Tătărescu**, a majorității /

/ **Democrația** : **Partidele- Partizanii - alegătorii** /

/ **Îngrijorări** , **atmosfera politică** /

/ **Sucesiunea la guvernare** / **Actorii politici** :

Regele- Guvernul - opinia publică - miniștrii - Parlamentul - Presa

/ **Guvernarea Tătărescu**

- **Mesajul Regal - Răspunsul la Mesaj** /

- **Guvern, Tătărescu versus PNL, Dinu Brătianu**

- **Guvern de partid ? Nu !**

/ **Liniștea și ordinea publică**

- **cumințirea lui CZCodreanu ș.a.** /

- **Psihoza belicoasă / Moda manifestațiilor** /

- **Educația spirituală : școala, presa, cultura** /

- **Efectele propagandei extremiste : muncitori ; țărani** /

/ **Guvernarea Tătărescu**

- **" Depline puteri " ? - da !**

- **" Răspundere ministerială " ? - nu!**

- **Animarea muncii**

- **Echipa ministerială .Calitatea guvernării**

/ **Ministrii și departamentele**

- **Armata - Internele - Justiția - Sănătate - Comunicații - Agricultură**

Tătărescu ! Inculeț ! Valer Pop ! Costinescu ! Franasovici ! VVSasu !

/ ardelean - regățeni /

/ **Politica externă**

- **Personalități : Titulescu ; Vict.Antonescu**

/ **Partide politice - Programe - Partizani - Electorat** /

- **Inutilitatea partidelor politice , a programelor , a stindardelor** /

- **Îndemn către MSRegele : guvern de "valori" naționale !**

[-----]

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ **"Democrația"**

▣ **" Partizanii "**

▣ **"Electoratul "**

[**LD :Această introducere trebuie legată de concluzia finală** .

Vorbește în șarade, dar se înțelege bine :

că se simte **un neânțeles**, pentru că gândește de la mare înălțime ;

că este **însingurat**, ca **un înțelept**, dar nu din cel senin, ci **unul acrit de politică** ;

că a avut parte de **ingrătitudini**, că **discipoliii I-au părăsit**, datorită scăderilor lor ;

că **nu are multe "căciuli"** - adică voturi - dar nici nu-l interesează aceste căciuli .

că **nu are multe " capete "** - adică partizani - dar e mai bine, că se bat între ele;

că **"opinia publică"** - atâta câtă există - este manipulată de o presă zăpăcitoare ;]

" Prin urmare , cu metodă - așa zice chiar profesorală - **să-mi dați voie să arăt**

aceste puncte de vedere , care sunt **niște considerații personale** ,

căci eu nu am pretenția de a reprezenta - cum se zice acum -

un important număr de căciuli.[**votanți**]

În ce privește capetele [**partizanii**] , ele sunt **asa de nestatornice** .

încât nu am ambițiunea de a aduna prea multe , ca să nu se bată unul cu altul .
Iar în ce privește căciulile , ele sunt bune iarna , și pot fi bune la multe lucruri ,
dar nu pot determina o situație politică .

" Cred chiar , în materie de numărătoare a căciuilor [**votul universal**]
- ceea ce înseamnă cea din urmă cucerire a democrației -
că ar fi foarte bine să nu mai ostenim oamenii , căci e păcat să fie luați de la locul lor ,
și ajunge o căciulă și bățul care o susține , ca să se facă o anume statistică ,
de care are voie să țină cine vrea , dar e bine să nu țină nimeni .
[-----]

N.lorga / 27 nov.'36

▣ Guvernarea Tătărăscu

▣ Mesajul, Răspunsul la Mesaj

[lorga este aproape **singurul opozant care recunoaște guvernului** , anumite merite.
Leagă de perioada guvernării lorga , care **debutase cu colaborarea liberală...**
și care denotă **o consecvență din partea-i** .Dar lauda era ... de circumstanță.
Pentru că poate, **cu satisfacție răutăcioasă** , să releve că **aceste realizări**
sunt opera guvernului, nu expresia partidului !]

" Am spus că dvs **sunteți un guvern care nu vă știți lauda** , **nici în Mesajul** ,
pe care dvs l-ați redactat , afară de anumite părți pe care știu foarte bine că nu le-ați redactat
dvs , - le-ați aprobat dar nu le-ați redactat - **și nu vă știți lauda nici prin această majoritate .**

" Știu că **este greu să se redacteze** un astfel de **Răspuns la Mesaj** . [-----]
" **E păcat că dvs nu știți să vă laudați** și nici n-ați găsit pe cineva să vă laude - precum voi
arăta - în cursul **guvernării de trei ani s-au făcut o mulțime de lucruri bune** ,
și e **datoria unui om onest să le semnaleze** , așa cum a făcut dl Miclescu , într-un frumos
discurs , în care a indicat și unele lucruri care sunt și în programul Partidului Conservator ,
și **înzestrate cu tot ce trebuie** din partea organelor conducătoare , **au a se preface** ,
într-un viitor apropiat , **în reforme îndeplinite** . [-----]

" M-am întrebat **de ce nu vă laudă majoritățile?** Vedeți , este o problemă ,
fiindcă **era un moment așa de potrivit** ca să vă aruncați o privire , nu asupra momentului ,
dar - aceasta a patra sesiune - **să vă aruncați o privire asupra întregii opere îndeplinite .**

Cum de nu m-a lăsat cineva , dar pe mine singur [fără Argetoianu ?!]
fără tovărășie , încă trei ani și să vedeți dvs **cum m -aș fi laudat** (**ilaritate**)
când s-ar fi deschis a patra sesiune !

N.lorga / 27 nov.'36

▣ Guvern - Partid.

▣ Tătărăscu –Brătianu

" Dar dvs nu știți să vă laudați și **eu ghicesc de ce .**
Fiindcă nu se laudă un guvern și n-are curajul de a-l lauda o majoritate ,
decât atunci când opera aceasta este făcută de guvern în întregime ,
de un guvern care oglindește **o singură voință** și
când este făcută în numele unui partid ,
care știe el că aceasta este opera plecată de la dânsul.

" Veți vedea că **binele care s-a făcut , s-a făcut în alte împrejurări .**
Și acum am vă arăt și linia pe care mi se pare că **s-a făcut acest bine** ,
și linia rămasă liberă , , pe care se putea face atâta bine , și , din nenorocire , **nu s-a făcut .**

" Dvs ați venit la guvern cu **un program** .
Eu consider , astăzi , programul , oriunde , **o greșeală** .
Așa sunt timpurile , așa se schimbă lucrurile , dintr-un moment într-altul ,
încât poate fi numai o indicațiune de caracter general , o coloratură ,

dar nu poate fi o serie întreagă la putere .[-----]

" Eu îi urez **președintelui Consiliului de Miniștri** , care **este încă un om tânăr**
- în Franța , omul se socotește tânăr " *un homme jeune* " până la 60de ani ,
de la 60 de ani în sus, nu , și , din nenorocire, eu nu mai sunt un om tânăr...

eu îi doresc **președintelui Consiliului** să capete asupra celor tineri din partid ,
destulă autoritate pentru ca , nici să meargă **cineva** să-l întrebe ce vrea,
ci să **știe dinainte ce vrea să nu facă**, prin urmare, **decât ce vrea acel care conduce.**

" Îi urez să apuce acea vreme, **să trăiască foarte mult** . Și doresc ca **toată lumea**
să trăiască foarte mult , începând cu mine , și **sfârșind cu dușmanul meu**
cel mai rău, dar aceasta la urmă !

" Dar să se potrivească lucrurile așa ca, dacă este vorba de **oricare partid**,
partidul acesta să aibă un șef care să poată fi primit în fruntea guvernului .,
de oricine , în orice împrejurare, și , **dacă este cineva șef al guvernului** ,
partidul să aibă curajul de **a face din șeful unui guvern,**
șeful de reponsabilitate și șef al partidului .

" Nu vă supărați ; sunt unele **sentimente delicate** , de care **țin seama și eu**,
și **am pentru generația aceasta mijlocie a Brătienilor** , **o foarte mare admirație** ,
din punctul de vedere al **caracterului lor**,
și **cunosc nobila tradiție a operei lor spornice pentru țară.**

Dar această dualitate nu este bună, dualitate de șef de partid și șef de guvern,
și nu e bună nici o altă dualitate cum ziceam o dată, cu doi șefi,
unul pe scaun și altul sub scaun. (*ilaritate*)

E jenant pentru șeful de pe scaun, și umilitor pentru șeful de sub scaun ,
mai ales când vede că scaunul nu se mai răstoarnă .(*ilaritate*)

" Prin urmare , eu îmi explic de ce n-a fost acest curaj nici la guvern, nici la majoritate .
Nu avem de a face cu opera guvernului întreg , comandată de un singur om,
și care să se răsfrângă asupra întregului partid.

" **Partidul acesta , la venirea la cârmă, a prezentat un program , un program schițat repede .**

[LD : Iorga nu are deloc dreptate. Este de rea credință, și de rea intenție.

PNL avea un program elaborat , dezbătut și adoptat în ample dezbateri .

Mai mult, din 1928, în cei 5 ani de opuziție, **PNL și-a reactualizat , succesiv , programul,**
încât se poate vorbi de **o pregătire de 5 ani .**

Că acest program nu era pe placul adversarilor, asta este altceva .

Cât primevește comparația dintre programul lui și al PNL....este penibilă

Poate are dreptate doar în ce privește "telefonul" lui.... spre Carol ,
dar informația este de domeniul anecdotei]

" Pe vremurile lui **Dimitrie Sturdza** era altceva : se făcea un program
care abia încăpea într-o broșură.

Dvs nu aveau nici o broșură, cum și eu am venit la guvern **fără nici o broșură**,

[-----]

Nu ați venit cu un program, făgăduind mai multe măsuri , iar **programul era improvizat .**

Dvs nu erați cu totul siguri că veniți la guvern în momentul acela.

Chestiunea aceasta eu **nu știu unde ați tratat-o** . Eu am tratat-o la telefon.

Și se pare că telefonul meu are anumite virtuți **Eu nu vă cer să-mi fiți recunoscători mie ,**

dar telefonului meu desigur că-i datorati o frumoasă recunoștință ,

într-un moment când lucrurile erau foarte nesigure . "

N.Iorga / 27 nov.'36 , retro nov.'33

▣ **Guvernarea Tătărașcu = guvernare de partid ?**

" Prin urmare, venind așa "**a l'improvisate** " , nu ați avut un program fixat în amănunte.
Și spun că este bine așa. **Dar ați făgăduit anumite lucruri .**

În fruntea lor, stătea restabilirea liniștei.

"Și parcă văd pe omul cu care am avut multe legături, rareori întrerupte de pasiuni, parcă văd pe omul a cărui lipsă în partid o regretați și o regret și eu , care a venit după numire la mine - vă asigur că mi-a mulțumit - și m-a întrebat ce cred eu .

"Am spus că , înainte de toate, trebuie să fie liniște în România , liniște imediată , prin orice măsuri.

Mi-a răspuns : o voi face .

Trecând câteva săptămâni, am aflat moartea lui silnică.

Va să zică liniște nu era. Da, ați venit cu un program :Ați promis anumite lucruri , pe care nu le-ați făcut și ați făcut o mulțime de lucruri , pe care nu le-ați făgăduit. Făgăduelile au rămas în vânt, însă lucrurile săvârșite , rămân în realitate și în istoria țării , și ele formează onoarea foarte multora dintre dvs. " (aplauze)
[**LD : atenție ce spune Iorga ! Pentru asta puteau fi lăudați !**]

" Pe de altă parte, dvs ați anunțat o mare guvernare de partid, și n-ați făcut ca guvernare de partid, nimic. Nici pentru partid .

Nici un partid n-a plasat mai prost pe aderenții săi , afară de banca ministerială

" Eu , care nu venisem să plasez pe nimeni -

în foarte multe cazuri nu aveam pe cine plasa (ilaritate) și am plasat pe ai altora , dar aceasta nu mi-a făcut o deosebită plăcere -

eu am făcut mai multă operă de partid , deși abia aveam unul ,

am făcut din punctul de vedere al grupării mele , mai mult decât ați făcut dvs.

" Dar fără partid , și de multe ori contra partidului, contra intereselor partidului și contra trecutului partidului , ați făcut o mulțime de lucruri .

Și este o concluzie pe care o voi trage la sfârșit, care este foarte interesantă.

Aceia dintre dvs care sunt obișnuiți cu lucrurile publice, o gâciți de pe acum,

gâciți către ce merge această expunere , cu mai puține critici, cu multe laude ,

și mai ales cu îndrumări către viitor. [-----]

N.Iorga / 27 nov.'36

▣ Partidul - Programul - Partizanii

▣ Inutilitatea partidelor politice

▣ Guvern de concentrare ...

[**LD : inutilitatea partidelor politice . Nu era ceva nou la Iorga .Cu același gând acceptase guvernarea în 1931. Și de data asta , a pornit cu acest gând expunerea sa .**]

" Și acum după ce am isprăvit aceste considerațiuni , pe care bunăvoința dvs le-a făcut mai lungi decât doream, vin la concluzia pe care v-am făgăduit-o de la început , zicând că poate o întrevedeți. Din ceea ce am spus se vede

că programul , cu toată bunăvoința, rămâne fără urmări.

că făgădueli nu este bine să se facă fiindcă așa este vremea , de se pot evapora pe drum ;

că partidul nu mai este ce a fost odinioară ;

că orice se începe în numele partidului , trezește în societatea însăși foarte puțină dispoziție în a te urma , iar cu cât se vede mai puțin partidul , cu atât milioanele de oameni se grupează în jurul d-tale.

" Vechea concepție de la 1870, 1880, 1890, concepția aceasta

că este bine să înscrii câți mai mulți oameni în partidul d-tale ,

nu a fost nici o dată întemeiată , iar astăzi este și ridicolă și rău făcătoare .

[**Amintiri...**

" Îmi aduc aminte de o conversație cu Ion Brătianu , pentru care multă vreme

am avut cele mai bune sentimente , și au fost și timpuri când am mers pe aceeași linie ;

ținteam cu el și cu Vintilă Brătianu - pe actualul șef al partidului dvs l-am cunoscut mai puțin -

ținteam către aceeași creare a României Noi.

" Am avut foarte adeseori pe tinerii liberali colaboratori la foile mele ,

iar pe **Vintilă Brătianu** l-am avut și **martor într-un duel** și mă văd și acum străbătând **Bucureștiul cu el în coada saniei**, fiindcă așa îi plăcea lui să stea în coada saniei, și am coborât și eu la **Independența**, foaia scrisă în franceză a partidului dvs.

" Dar ziceam , îmi aduc aminte de **o conversație cu Ion Brătianu** , care apoi a ajuns pe o altă linie pe care nu-l puteam urma, conversație în care îi spuneam : **< ce greșeală faci urmărind o politică electorală , căutând să introduci cât mai mulți oameni în partidul d-tale . >**

" Partizanii sunt în cea mai mare parte un bucluc. Nu te lasă în pace. Când ești în opoziție, fac sau nu fac ceva, dar când ești la guvern , fiecare pretinde partea sa și nu mai poți numi pe nimeni altul , fiindcă fiecare aduce în cumpănă ceea ce pretinde că a făcut pentru partid.

Când am fost la guvern, au venit la mine oameni care își aduseseră aminte că acum 30 de ani îmi făcuseră nu știu ce îndatorire , într-un domeniu fără nici un fel de însemnătate , și aceasta însemna că trebuie să-l numesc.

" Este apoi masa cea mare a alegătorilor , care votează pentru un partid , după cum țara cere guvernarea unui partid sau altul.

" În Anglia, se vota pentru **Whigs** și pentru **Tories** , după cum Anglia avea nevoie de un guvern al liberalilor sau avea nevoie de un guvern al conservatorilor

" La Fontenay - aux- Roses , unde este școala pe care o conduc eu, în unele timpuri au fost comuniști care au votat pentru dreapta .

Credeți dvs că **voturile pentru dreapta** de acum sunt numai ale oamenilor de dreapta ? Dar sunt o mulțime de **oameni de stânga** , care își mușcă mâinile fiindcă **au votat cu stânga**, care este așa cum o vedem în momentul de față.

" Prin urmare , i-am spus lui **Ion Brătianu** : dacă ar avea vreo importanță înscrierile la club, **dacă** toată lumea trebuie să se înscrie într-un club sau altul, **atunci nu mai este nevoie de alegeri** ; vine toată lumea cu lista membrilor, se compară listele la oaltă , se vede care are mai mulți , iar acela **se poartă la guvern**.

" Dar s-a învederat în guvernarea dvs inutilitatea partidului , când este vorba de a face bine.

Partidul poate să fie **uneori un sprijin** ; foarte deseori este o povară.

Sunt cazuri când **partidul te poate compromite** , când **îți poate impune lucruri pe care nu le vrei**, și **lucrurile acelea trebuie să le îngădui**.

Eu cunosc un martir al unui minister , care suferă mai mult decât ceilalți de **cerințele cluburilor din provincie** , care , peste conștiința lui,

îl silesc să facă anumite lucruri. Nu mă uit la nimeni ca să nu descoperiți din privirea mea care este omul la care mă gândesc.

Și să nu vă sperie nici așa- zisele partide din stradă.

Partidele acelea din stradă înseamnă,

d-lor, căciula pe față pentru unul , și căciula pe dos pentru altul ,

cojocul cu blana pe înlăuntru pentru **partidul din stânga**

și cojocul cu blana în afară , **pentru partidul din dreapta** .

Nu ! Binele astăzi , în orișice lume, în orișice societate ,

se face prin oameni prin **oameni muncitori și prin oameni de treabă**

și , **dacă** este vorba să sprijini o societate de oameni de muncă și oameni de treabă,

atunci **nu mai trecem prin tot felul de comotii la schimbarea guvernului,**

nu mai este schimbarea , o revoluție, **ci este o nouă grupare a forțelor** ,

care pot lucra și mai departe pentru binele țării.

" **Eu aștept de la înțelepciunea lui Carol al II-lea această hotărâre :**

strângerea împreună, pe baza nu a unui program ,

ci a unui număr de puncte de înfăptuit imediat ,

a tuturor oamenilor care reprezintă o valoare în această țară.

" Dar , înainte de aceasta , **să se ducă să-și ardă programele și steagurile ! "**

(**aplauze prelungite**) [**LD : ce zici de aplauzele astea într-un parlament al partidelor , când li se anunță condamnarea la arderea pe rug ?!**]

8.) **Iosif Jumanca (PSDR) , discurs la Mesaj, Senat , 27 nov.'36**

(DS, MO 6, ședința de vineri, 27 nov.'36 , p. 100 -103)

[LD : ședința este condusă de C.Aliănișteanu. Pe banca ministerială - Victor Iamandi.]
Jumanca / 27 nov.'36

▫ **PSDR - PCR**

▫ **Distincții, deosebiri**

" Înainte de a intra în discuția Adresei de răspuns, supusă dezbaterilor noastre, **țin de a mea datorie să resping unele afirmațiuni cu totul deplasate ,** făcute de d-l **Slătineanu [PNL]** în discursul d-sale.

: " **Știm** mai de mult că există numeroși **jandarmi rurali și sergenți de poliție** care nu au învățat încă **să facă distincție între Partidul Social-Democrat și Partidul Comunist** . Dar mărturisesc că **am fost extraordinar de surprins** când până și un om **ca d-l Slătineanu face confuzie între două mișcări și ideologii ,** **care sunt despărțite în modul cel mai vizibil ,** nu numai prin tactica lor , dar și prin **poziția lor diferită** față de **problemele principale ale evoluției sociale.**
[-----]

" **Dar d-l Slătineanu n-a fost mai fericit inspirat nici atunci când a afirmat că < proletariatul n-ar fi capabil să guverneze > .**

: " În primul rând **nu înțeleg de ce tocmai muncitorii ar trebui să rămână la rolul de paria și să nu aspire a participa și ei la conducerea treburilor publice.**

: " În al doilea rând , exemplele din **Franța , Belgia, Cehoslovacia, Suedia, Danemarca, Norvegia,** etc.unde **guvernele sunt formate azi, fie numai din partidele muncitorești,** **fie de coaliție între partidele burgheze și muncitorești,** **dovedesc în modul cel mai strălucit calitățile de guvernare ale clasei muncitoare .**

" **Nu mă îndoiesc că toți patrioții români doresc țării noastre starea înfloritoare de cultură și de civilizație a acestor țări guvernate de proletariat. "** [-----]

I. Jumanca / 27 nov.'36

9.) **Aurel Neguș (PNL - g) , discurs la Mesaj, Cameră , 27 nov.36**

(DAD, MO 5 , șed. din 27 nov.'36 , pag. 87- 89)

[LD : Ședința este condusă de NNSăveanu]

[LD : discurs mediocru, subiectiv, cu frustrări nemărturisite, având ca țintă PNL din care s-a desprins gruparea condusă de Gh.Brătianu.

O dizidență care plătește din greu gestul ruperii , atunci, în 1930, și care a păgubit viața politică românească și PNL de un politician de marcă , care a fost Gh.Brătianu !

Aurel Neguș / 27 nov.'36

▫ **Mesajul Regal - Guvernul**

▫ Poziția PNL- georgist

" **Partidul Național-Liberal** de sub conducerea d-lui **Gheorghe Brătianu** , a luat parte la discuția la Mesaj , în ultimele sesiuni, prin citirea unei **declarații** de către un reprezentant al nostru .

" **Dacă** , de data aceasta , luăm parte la această discuțiune prin mai mulți deputați, nu însemnează că nu am fi de acord cu cele spuse de dl deputat **Argetoianu** , care socotea că **guvernul este falimentar și că orice discuțiune cu acest guvern este inutilă** ; deosebirea între noi și dl Argetoianu fiind că **noi aceasta o știm de mai multă vreme** .

" **Dacă , însă** , îi dăm o amploare mai mare acestei discuțiuni , este pentru că în **Mesajul Regal** sunt cuprinse unele chestiuni de o deosebită importanță , care trebuie discutate mai pe larg. De la început însă o lămurire :

în ceea ce privește chestiunile de politică externă, acestea le va discuta șeful nostru , dl **Gheorghe Brătianu** , în **Comisiunea de politică externă** a Camerei .

" În ceea ce privește celelalte probleme, Mesajul Regal , după ce enumeră proiectele de legi care vor fi supuse discuțiunii Corpurilor Legiuitoare - ca proiectul de lege pentru **răspunderea ministerială** , proiectul de lege pentru **apărarea patrimoniului public** , ș.a.m.d.- termină cu un apel ca , în fața dificultăților și amenințărilor , **toate sufletele românești să se unească pentru apărarea patrimoniului național** .

" D-lor deputați , încă de la începutul acestei legislaturi [1936] , la prima intervenție a d-lui **Gheorghe Brătianu** , discursul d-ale se termina astfel :

< **Să ne aducem aminte acum și în totdeauna că, peste capul nostru al tuturor , peste pasiunile și luptele noastre , plutește senină și veșnică imaginea Patriei , pentru care atâtea generații au lucrat și sângerat și care ne reclamă tuturor să o apărăm , prin muncă, prin unire și prin sacrificiu .** >

Știți dvs care a fost ecoul acestui apel ?

Jumătate din onorații reprezentanți ai majorității au părăsit ostentativ sala de ședință !

" Mai departe : la 24 februarie 1934 , d-l **Gheorghe Brătianu** , ținându-și discursul la Mesaj , spunea: < **Examenul de conștiință la care am pornit , se încheie cu această grijă**

ce ar trebui să fie pururea vie în fiecare dintre noi , aceea de a feri partidele și conducătorii lor de ispite periculoase și înșelătoare , aceea de a-și aminti că, pe deasupra oamenilor și împrejurărilor , există interesele permanente ale națiunii , prin care trece , dincolo de noi , spre vremurile viitoare , firul urzit din adâncimile cele mai îndepărtate ale trecutului. >

"D-lor , și acest apel la unire , ca și acela din primăvara anului acesta,

au avut efectul lui : **am constatat o perfectă solidarizare între guvern și majoritate , în a împiedica pe d-l Gheorghe Brătianu să-și poată continua cuvântarea ! "**

Aurel Neguș / 27 nov.'36

▫ PNL - Dinu Brătianu

" **Partidul Național -Liberal** a venit la putere printr-**un program** care a fost **expus** în ședința **Comitetului Central din anul 1933** , nu mult înainte de venirea la putere, de către secretarul general al partidului, **de către dl Gh.Tătărăscu**.

" Chiar prin **primul punct** al acestui program , **se promitea țării** că se va face **o aplicare sinceră a regimului parlamentar și constituțional**.

Cum s-a făcut această aplicare ? Cu cenzură și stare de asediu ! "

[-----]

Aurel Neguș / 27 nov.'36

10.) **Grigore Iunian (PRȚ) , Discurs la Mesaj, Cameră , 28 nov.'36**

(DAD, MO 6, șed. de sâmbătă, 28 nov.'36)

[**LD : 18 iulie 2003. Mă apropii de preludiile viitorului regim instaurat de Carol al II-lea**

în febr.1938 , chiar dacă , până atunci va mai dura un an.

Ședința este condusă de **NNSăveanu** ;pe banca ministerială este **Inculeț** ,

Nu este întrerupt aproape deloc.]

El răspunde la apelul regal de colaborare, de unire, de solidaritate , propunând :

un "**regim conjunktural**" , cu un guvern "**echipă de lucru**" , **în afara partidelor, deasupra partidelor**, contra politicianismului partidelor]

LD : Titluri, subtitluri, sublinieri, colorări, semne , paranteze ... îmi aparțin]

Document integral - **fișier PTR - II**

/ **Farsa parlamentarismului sub guvernarea liberală /**

/ **Guvernarea Tătărăscu : între promisiuni și realizări /**

/ **Prestigiul Coroanei ?! : compromiterea Coroanei de către PNT, PNL /**

Mesajul Regal ? = ascunderea în spatele Regelui /

/ **Bilanțul guvernării ? = mistificarea opiniei publice /**

/ **Politica externă - prezent și perspectivă :**

/ **Guvernul Tătărăscu : guvern liberal ? monarhic ? constituțional ? democrat ?**

Regim pseudo-democrat ; dictatura executivului ; starea de asediu ; cenzura ;

[-----]

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ **Farsa parlamentarismului**

" D-le președinte, d-lor deputați, nu este pentru prima oară , mai ales în cursul ultimelor legislaturi, când **am avut o serioasă ezitare dacă să mă urc la tribună** ,

pentru a acorda aparent complicitatea mea la farsa parlamentarismului ,

în a cărei desfășurare **dvs n-ați obosit** .

Și dacă nu ar fi fost **o datorie de cuviință , de politeță**, pentru mine , nu față de dvs .

- n-am nici una - ci **față de apelul la unire al MSRegelui** , apel la care mă găsesc îndatorat să răspund , **nu așa fi venit la această tribună.** "

[-----]

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ **Guvernarea Tătărăscu**

▣ **Între promisiuni și realități**

"**Să mă iertați**, se poate întâmpla **să fiu socotit aspru** în unele observări ale mele.

Vă mărturisesc că **nu vin cu nici un resentiment** și, pentru ca să reușesc să fiu obiectiv , pentru o dată, **am să chem în sprijinul meu chiar autoritatea afirmațiilor dvs.**

Nu vorbesc de **dl Inculeț** , vorbesc de **alți membri ai guvernului** .

DI Inculeț are prudența să nu scrie , de aceea **este și foarte supărat**

împotriva celor care au cutezanța să scrie .(**ilaritate**) și a găsit mijlocul

să manifeste această supărare a d-sale , **trecând departamentul de Interne**

amicului meu, **dl luca**, care , pare-se, **dă totuși un prețios sprijin**

la această măreață operă (**ilaritate**)

" D-lor, când am vorbit , acum aproape trei ani , la **primul Mesaj**,

în care dvs **ați arătat opera pe care înțelegeți să o înfăptuiți**,

de la această tribună **am arătat motivele pentru care nu cred în posibilitățile dvs de realizare**

, afară numai dacă , prin ajutorul însemnatului mănunchi de **elemente tinere și valoroase** ,

pe care le aveți, **ați reuși să modificați și concepțiile** și mai ales **mentalitatea**

de care dăduseți dovadă până atunci.

Am declarat atunci că aștept cu nădejde ca această transformare să se realizeze .

Nu este plăcut pentru noi - eu nu sunt un adversar cu orice preț

și nu-mi place să fiu neconținut obligat a face asemenea constatări dureroase -

a constata că nu există la noi un organism politic, un partid politic ,

în stare să stăpânească situația grea prin care trecem.

[-----]

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ Prestigiul Coroanei ?!

▣ Compromiterea Coroanei de către guvernările de partid

▣ PNT - PNL

" Am constatat de la început cu bucurie, un lucru , o preocupare pe care o împărtășesc cu toții . Să mă iertați , însă, dacă eu nu voi stăruie atât de gălăgios asupra ei.

Am văzut că **apare ca o mare preocupare pentru dvs apărarea prestigiului Coroanei.**

" Peste toate neînțelegerile , **două din marile partide** care revendică cinstea **de a continua guvernarea [PNL]** sau **de a începe una nouă [PNT]** , **au făcut o înțelegere** în această mare preocupare , de **apărare a prestigiului Coroanei .**

" D-lor deputați, **ea se manifestă așa de viguros, încât** , democrați cu toții, apărători sinceri și hotărâți ai regimului constituțional și ai libertăților publice , **sunteți totuși capabili** , desigur, cu o mare înfrângere asupra dvs înșivă , si **încălcați la nevoie chiar libertățile**, pentru **ca să apărați acest mare patrimoniu .**

[-----]

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ *Mesajul Regal* = ascunderea în spatele Regelui !

▣ Bilanțul guvernului = mistificarea opiniei publice !

[LD : aici Iunian are perfectă dreptate , dar cred că este **o formulă , un protocol** , moștenit odată cu împrumutul **Constituției și a instituțiilor parlamentare (1866)** . Că este așa, o dovedește faptul că **Mesajul** era criticat , aprobat sau respins , **fără ca aceasta să fie considerată ca adresându-se regelui]**

" ... în orice caz, chiar în **acest ultim manifest al dvs reiese lipsa de preocupare sinceră în ce privește apărarea prestigiului Coroanei .**[-----]

Dar când este vorba **să reclami pecetea regală, cuvântul regal**, pentru ca **să se afirme valoarea operei pe care guvernul a săvârșit-o** , și **când această valoare este așa de discutabilă , așa de contestabilă, așa de nulă**, așa spune eu - cum nădăjduiesc că voi reuși să dovedesc - ce însemnează atunci **să reclami semnătura regală sub un manifest** care a fost redactat , desigur, **foarte laborios, de cei 17 miniștri și nu știu câți - vreo 25 - de subsecretari de Stat - și în care se ia cu vie satisfacție act și se constată că eforturile guvernului , în conlucrare strânsă cu Parlamentul țării , aceasta este o ironie la adresa dvs , pe care mi se pare că ați și prețuit-o**, prin felul cum ați răspuns [**Adresa de Răspuns**]

[-----]

Grigore Iunian / 28 nov.'36

▣ Guvernul Tătărescu

▣ Partid liberal ?

[LD : numărătoarea îmi aparține , pentru a-l putea sistematiza]

" Să vedem cum vă așezați dvs pe harta politică a României .Ce sunteți dvs ?

A.) Partid monarhic ?

Am aflat că da, de curând, dar am aflat că sunteți .

B) Partid constituțional ?

Dar un regim constituțional parlamentar **prin ce se concretizează ?**

De sigur, prin **strânsa colaborare cu Parlamentul și prin respectul libertăților.**

Nu întreb pe d-l ministru Inculeț , pentru că d-sa poate să-și încurce amintirile, dar **întreb pe dl președinte al Consiliului de Miniștri :**

respect colaborarea strânsă cu Parlamentul ?

Ce ironie mai cruntă decât aceste cuvinte cuprinse în *Mesajul Regal* ?

Ați cerut , mi se pare acum doi ani și jumătate , Parlamentului să vă acorde depline puteri ,

spuneai că țara suferă , mai cu seamă , din cauza dezorganizării administrative .
Erați doritori să o realizați grabnic, nu aveai timp să așteptați până în octombrie,
ați cerut **prin luna iunie, iulie** [----] Și Parlamentul - ce nu vă dă Parlamentul ?! -
desigur cu durere și sfâșiat în sufletul lui - **Parlamentul v-a acordat depline puteri ,**
Și-a zis Parlamentul : < este vremelnic, să facem o probă. >

" Ei bine, proba s-a făcut : a trecut timpul și n-ați realizat nimic ."

Într-un timp , s-au constituit comisiuni pentru redactarea **legilor de reorganizare**
a aparatului de Stat . Suntem încă în așteptarea acestor legi ." [-----]

Ați venit **acum doi ani și anul acesta** ,înaintea deschiderii Parlamentului, cu **decrete -legi**

În mod normal, Parlamentul se deschide la 15 octombrie.

"Ați amânat , totuși, deschiderea Parlamentului .De ce ?

[-----]

" Față cu această atitudine a dvs, se poate vorbi la noi trăim într-un regim constituțional
parlamentar ? Această neluare în seamă a Parlamentului , acest dispreț al dvs pentru
această instituție [-----] pentru că sunt convins că Parlamentul nu va refuza ratificarea
niciunui decret -lege ; față de acest refuz al Parlamentului de a-și înțelege rostul,
sfidarea dvs , adusă lui, este foarte justificară .

Nu aveți nevoie nici măcar de **specialele dispoziții** ale d-lui vice-președinte
al consiliului de Miniștri ...

- **Inculeț** (vice președ.) : Mă simpatizezi ! (**ilaritate**)
- **lunian** : Foarte mult , pentru tot ce ai fost, pentru tot ce ești,
pentru tot ce nu ești, pentru tot ce ai să devii (**ilaritate**)

C) Partid democratic ?

" Libertățile publice .Un regim democratic este rezemat pe libertăți publice.

Am auzit aici o foarte interesantă discuție asupra cenzurii .

Cu acest prilej, ne-a lămurit dl Bentoiu că n-a lucrat așa, la întâmplare,
că a lucrat cu metodă, într-un cadru bine stabilit .(**ilaritate**)

A ! Că sunt greșeli de execuție ? Se poate. Aici apare cavalerismul dvs .

" Vreți dictatură, sigur, o practicați de trei ani , lașă și neputiincioasă.

Pentru aceasta vă trebuie acoperirea Parlamentului .

Dvs aplicați legile pe care le votează Parlamentul ! Ce vină aveți ? (ilaritate)

Și mai aveți o grijă : să vă descărcați răspunderea și pentru aplicare .

Aveți pentru aceasta starea de asediu ! " [-----]

[**LD : lipsă pag. 103-109 din xerox.Păcat !**]

Grigore lunian / 28 nov.'36

▣ **Regim pseudo -democratic**

▣ **Cenzură, stare de asediu , legea presei ...**

" Acest regim parlamentar reclamă o înlăturare a regimului restrictiv de libertăți de astăzi.

N-avem nevoie de stare de asediu.

Arătați- mi dvs care au fost momentele în care s-a învederat necesară ? **Nici unul.**

N-avem nevoie de cenzură .

Este ineficace .Este păgubitoare . Ea nu tinde , cum s-a arătat, decât la abuz .

[-----]

Grigore lunian / 28 nov.'36

▣ Regim de "colaborare "

▣ **Guvernare " fără partide"**

▣ **Echipă " de lucru"**

[-----]

" Într-un asemenea Parlament, și cu crearea regimului de libertăți ,
se poate face apel la o colaborare , se poate găsi destul luminat patriotism - nădăjduesc -
la toți fruntașii și conducătorii diferitelor grupări , care intră în Parlament ,

pentru ca , **pentru o bucată de vreme** , și în vederea necesităților mari ale țării,
să se poată înjgheba o echipă de lucru ,
trecând peste toate aceste ambiții personale , **dar cu o condiție** :ca aceasta să reprezinte
solidarizarea pentru **o operă restrânsă la un program mărginit**,
și al zilei de astăzi și a zilei de mâine, **dar să nu angajeze cu nimic răspunderea**
pentru politica trecută a partidelor și a guvernelor de partid,
cum ar angaja-o în ipoteza unei **înțelegeri de colaborare nejustificată.** "

[-----]

" **Politicianismul nu este legat** de liberul exercițiu al **regimului parlamentar** :
este legat de această **nefastă mentalitate** , care stăpânește, rând pe rând,
pe conducătorii marilor partide care se perindă la putere ,

ca să ferească țara, așa cum am arătat .

" **Un singur mijloc este de a face începutul de înfrânare** ,
care poate să ducă la rezultate mai târziu :

alcătuirea unui guvern care să nu reprezinte o forță de partid ,

[-----]

Grig.Lunian / 28 nov.'36

11.) C.Zamfirescu (PNL-g) , discurs la Mesaj, Cameră, 28 nov.'36

(DAD, MO. 6, sâmbătă, 28 nov., pag. 312- 316)

[LD : Discurs stereotip opozant, cu oarece nuanțe care vădesc dorință de reconciliere
cu partidul trunchi, cu liberalii ce gravitau în jurul lui Dinu Brătianu,
dar cu țintă în guvern (mai ales Tătăreanu și Inculeț) , considerat vinovat de toate relele.

Rezum și citez .]

[**cenșura și starea de asediu**]

Este **veche de trei ani**; tinde să devină o **metodă obișnuită de guvernare** ;

" **ați înființat cenșura** pentru că vreți **să puneți frâu jurnalelor** ca să nu scrie lucrurile pe care
credeți că nu sunt de scris. **Uitați însă un singur lucru**, în ce privește **violența** ,
injuria sau invectiva , până astăzi nici un jurnal n-a întrecut colecția
"Viitorului" din 1932.

- **Voce PNL-1** : "Mișcarea" dvs !

- **Zamfirescu** : V-aș recomanda să o faceți cu toată atenția , să răsfoiți în special
colecția "Viitorului" din iulie 1932, când a venit la **guvern d-l Alexandru Vaida -Voevod**.
Sunt sigur că - nu aici , dar pe culoare - o să fiți de perfect acord cu mine,
că **nici un jurnal n-a întrecut violența " Viitorului"** din acele vremuri ."

[**PNL-1 față de cenșură ...**]

"Cenșura și starea de asediu , de la început, **au fost combătute expres** , nu tacit ,
de însuși **șeful partidului dvs** , de **d-l Dinu Brătianu**.

Această cenșură și stare de asediu au fost combătute de toate grupările Partidului dvs !

Ași vrea să știu care grupare ar fi fost dispusă să le aprobe ?

Îmi pare bine că o **coincidență foarte ciudată** face ca raportor la Mesaj ,
să fie chiar **colegul nostru** , **d-l Vântu**.

DI Vântu , probabil , ca să justifice numele pe care îl poartă , **a venit vijelios** la tribună
într-o zi , cu o diatribă foarte bine alcătuită , **în contra cenșurei**.

Nu știu ce urmare a avut.

D-l Vântu de odinioară , din **vijelia** care promitea să fie, **s-a transformat într-o briză** foarte
plăcută , și **de unde corabia d-lui lanculeț** , **risca să fie răsturnată** de impetuoșitatea
d-lui Vântu, **ea a fost ajutată mai mult** de acest alizeu , permițându-l să meargă printre stânci ,
să-l oprească și să-și continue drumul.

- **Șeicaru** : **Vântul** când se apropie de banca ministerială , **devine zefir** . (**ilaritate**)

- **C Zamfirescu** : **Poate** că atunci **d-l Vântu era în opoziție** , iar **acum este la guvern !**

Ca o curiozitate, **această cenșură** , care a fost **blamată de toată lumea**,

nu se știe precis ce paternitate are :

se presupune că ar fi a d-lui Inculeț , dar trăește prin voturile unor mijoritari , care , toți , s-au declarat împotriva ei. **Mi se pare ciudat** și alceva : cel puțin în asemenea ocazii , **nu s-au căutat să se salveze aparențele** , pentu că această lege , care trebuia să fie votată în fiecare an, cu drept de prelungire pe 6 luni - **știu foarte bine năduful băncii ministeriale** , **în a găsi un raportor** și, fără a discuta însușirile și calitățile raporturilor din trecut , cu care , de altfel , am relații destul de civilizate , nu pot să mă împiedice de a nu remarca , într-o chestie care privește direct **doctrina partidului**, din care vă făliți că faceți parte , nu s-a găsit , nu zic , un majoritar cu talent, dar **un majoritar cu mai multă autoritate** , care să imprime pecetea autorității sale în făuirea unei astfel de legi .

Nu știu cum să interpretez zâmbetul colegului meu , dl **Aznavorian**,

pentru că ,întotdeauna , cel puțin în discuțiile de pe culoare ,

am auzit reprobări categorice în privința luării acestei măsuri , **și desaprobări** ,

dar se pare că majoritarilor li se pune o dilemă

foarte curioasă :ori aprobați cenzura , ori plecăm de la putere .

Față de aceste cuvinte cominatorii ...

- **Hurmuz Aznavorian** : " **Dle Zamfirescu**, nu numai discuțiile de pe culoar , **dar și aici**

recunosc inutilitatea cenzurii ; aceasta însă **nu însemnează**

că partidul trebuie să se orienteze după părerea unui parlamentar .

- **C.Zamfirescu** : Personal, nu vă învinuesc , pentru că **în situația dvs** ,

am convingera că se află aproape 95 % din membrii majorității dvs, așa că vă rog , **nu luați aceasta ca o învinuire adusă dvs.**

[Lipsă pag. 115]

C.Zamfirescu / 28 nov.'36

▣ **Parlamentarismul**

(**reluare**)

"**Adevărații vinovați** în această chestiune a pralamentarismului , **sunteți dvs** , **majoritarii** , care , **indiferent de bisericuțele politice** din care faceți parte, **v-ați pronunțat totdeauna pentru menținerea Parlamentului**.

Totdeauna ați avut atitudine pasivă, în ceea ce privește **chestiunile mari, de principiu**.

care ar trebui să vă intereseze și pe dvs. **Ați dat dovadă de o gregaritate**

care **se întâlnește rar în sânul unei majorități**,

mai ales atunci când este vorba de concepții și principii ,

în virtutea căroar sunteți pe aceste bănci , iar guvernul pe banca ministerială.

[-----]

C.Zamfirescu / 28 nov.'36

12.) **Gh.Vântu (raportor) , discurs final la Mesaj, Cameră, 28 nov.'36**

(DAD, MO . 6 , sâmbătă, 28 nov.'36 , p. 116 - 121)

[LD : 7 sept.2003 . Ședința este condusă de NNSăveanu . De remarcat **amploarea** dată **discuțiilor doctrinare** , care nu erau deloc simple exerciții oratorice.

Atmosfera politică era încărcată de **propagande și polemici** ,

iar aceasta era **ultima sesiune a legislaturii PNL** , după care **urmasu alegerile**.

Parcă nimeni nu mai ara preocupat de actul guvernării, de bilanțuri și analize,

ci, din cluburi, presă și stradă.... **lupta se mutase în Parlament și în culise**.

Dar parcă nici aici, nu mai sunt "bătăile" de altă dată : lipsesc membrii de marcă ai guvernului;

lipsesc (sau tac ?) șefii de partid : **Dinu Brătianu. Mihalache, Maniu, Iunian, Gh.Brătianu,**

Goga ,Argetoianu , ; tac "spadasinii" doctrinari : **Madgearu, Iamandi , Giurăscu** , ;

când și când câte o intervenție a lui **Șeicaru** - totdeauna cu miez ! -

Și totuși , eu cred că lumea politică era în **veghe maximă** ....] Doc.integral **fișer PNL- XI**

Subtitluri, sublinieri , semne -LD]

/ **Opoziția parlamentară : Argetoianu / Goga / Madgearu / Iunian** / nimic despre georgiști /

/ **Politica externă** /

/ Regimul politic :

- **Democrație - Statocrație**
- **Stat democrat - stat totalitar** (Italia, Germania, Spania, URSS)
- **Comandanți - șefi - dictatori : Mussolini, Hitler , Lenin** (aluzii)
- **Solidarități internaționale** = război civil = revoluție
- **Pamfil Șeicaru : Cezarism**
- **Lustrul democratic al dictaturilor**

/ **Democrația istorică , tradițională versus pseudo- democrația /**

- **Autoritarism democratic**
- **Elitele democratice**
- **Criza democrației**

/ **PNL : stat liberal, democrat , național , monarhic.**

- **Monarhia constituțională**
- **Despotism versus democrație**
- **Solidarism și armonie socială**
- **Solidaritatea generațiilor**

/ **Guvernul Tătărăscu - realizări în 3 ani de guvernare**

- **Economie / finanțe / cultură/ învățământ /** -
- **Administr. publică/ sănătate / armată**
- **Valoarea guvernărilor liberale**

/ **Program de viitor ;**

/ **Apelul Regal la solidaritate**

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣ **Opoziția .**

[LD :atenție ! opoziția definită ca "**opoziție a MSR**"

Cred că este prima oară când aud această formulă ...]

Ora este întârziată, parlamentarii oboșiți după **5 ore de dezbateră...**

Reprezentanții opoziției s-au străduit , "**cel puțin în formă**" ,
să se apropie de acea noțiune clasică a **opoziției Maiestății Sale Regelui. "**

Gh.Vântu / 28 nov.'36

/Argetoianu [**Uniunea Agrară**]

Reprezentantul unei formațiuni în căutare de neofiți -

a acuzat guvernul că a adus țara în **faliment financiar** ; că a provocat **o criză morală** ;
că ar trebui format un **guvern de "oameni noi"** , oferindu-se printre ei ...

" Partidul ce-l reprezintă , urmează să apară , probabil, prin aceste neconținute oferte ce
face, **ca o antepriză politică** pentru **captarea credulilor sau naivilor (ilaritate)**

Eu nu vreau să dau răspunsuri personale, în ce privește **capacitatea și autoritatea morală**
a acestui **partid**, reprezentat prin **acest domn parlamentar.**

Mă voi mulțumi doar **să citez un singur pasaj** dintr-un **discurs** ținut ieri la Senat
de către **fostul șef de guvern al acestui domn fost ministru .**

DI.N.lorga a spus unele lucruri atât de **interesante** și atât de **adevurate**
în discursul d-sale de la Senat ! **DI N.lorga, fost președinte de Consiliu,**
arată în mod **just și foarte exact** care este **capacitatea politică și autoritatea**
parlamentară a acestui domn, constatate după mai bine de un an de colaborare .
lata ce spune lorga , când e vorba de politica financiară :

< Pe de altă parte, **este o datorie de om onest** să amintesc că **la Ministerul de Finanțe ,**
unde se credea - am crezut și eu, dar nu mai este nevoie să spun de ce erau momentele
cele mai grele din viața mea - **că nu se mai poate face altă îndreptare,**

decât îndreptarea făcută de mine la ministerul Instrucțiunii ,
unde **s-au suprimat așa de multe** și unde **se credea că s-a atins limita ,**

în ceea ce privește bugetul general al Statului - **s-a făcut însă sub ministeriatul**
d-lui Slăvescu și sub conducerea actualului ministru Cancicov ,

o operă într-adevăr minunată > (Aplauze la majoritatea PNL)

S-a dovedit că , **dacă cineva știe** să înlăture ceea ce nu ar fi trebuit să existe nici o dată acolo, **finanțele publice pot să fie restabilite.** " (Aplauze la majoritatea PNL)

Acest pasagiu din **discursul fostului șef, astăzi abandonat în căutarea altui șef,** **mă scutesc** pe mine **să mai fac vreun comentariu** asupra seriozității declarațiilor făcute aici " **Gh.Vântu** / 28 nov.'36

/O.Goga [P.N.C]

[**Politica externă**]

"**DI Octavian Goga** , cu talentul său recunoscut , ne-a făcut ieri **un discurs** foarte interesant **asupra politici externe** .Mărturisesc că la început **am avut o surpriză** , fiindcă eram obișnuit să-l văd pe d-l Goga examinând politica internă, care îl pasionează atât de mult, și în care de câțva timp desfășoară **o activitate cu foarte mult zgomot.**

"În ceea ce privește politica externă , **dl Goga** , să mi se ierte expresiunea, un fel de **amestec de impulsii personale, de ideologii politice** și, spre surprinderea mea, de **calcul de cifre și economie** - prima oară când d-sa procedează astfel - **ca și cum politica externă** a unui Stat **s-ar duce cu cifre și statistici,** și **ca și cum** astăzi politica externă a României , **n-ar trebui să urmărească obiectivul ei principal** , care este **integritatea granițelor și unitatea noastră politică și națională** . (**aplaude la majoritatea PNL**)

" În această privință, **mă declar inferior d-lui Goga, și nu pot să discut politica externă** sub aspectul cifrelor, **fiindcă acestea nu pot să dea directive.** Ele privesc politica economică care este **cu totul deosebită de politica națională externă a unui Stat** .

[**pericolul bolșevic**]

"D-lor deputați, **m-am întrebat** și mă întreb și acum,**dacă pericolul bolșevismului,** pe care îl afirmă cu atâta tărie d-l Goga, **este în adevăr o realitate strigătoare** sau nu cumva o **platformă pentru justificarea unei acțiuni politice inventate** .(aplauze)

-Pamfil Șeicaru :**Va să zică nu este un pericol bolșevist ?**

-**Gh.Vântu** :"**Necontestabil există un pericol al tuturor formațiunilor extremiste** și nu eu voi fi acela care să contest că **pericolul devine mai mare ,se agravează ,**pentru că în ultimul timp **s-au demonstrat solidarizări ideologice peste granițele unei țări.**

Desigur, că există în această împrejurare **de o excepțională gravitate,** dar , d-lor deputați, **aceasta privește organizarea autorității în interiorul Statului ,aceasta poate să formeze un punct** din activitatea unui partid politic ,**dar nu poate ,în nici un caz, să justifice,numai ea singură, existența unei formațiuni politice în interiorul Statului"**

(vii aplauze la majoritatea PNL)

"Vedeți dvs , în această privință, **poate că și dl Octavian Goga greșește,**pentru că **ne-am deprins să cercetăm prea mult viața internă a altor State,**și credem că putem **să ne valorificăm în politica noastră** , prin obținerea adeziunilor exprese sau tacite a unor formațiuni politice cu afinități ideologice de acolo.

Există o problemă , însă această problemă **trebuie soluționată aici** , în cadrul Statului nostru românesc, **cu forțele și cu credințele noastre ,fără necesitatea vreunei alianțe străine,** fiindcă eu cred că **suntem noi în stare să ne facem ordine aici la noi acasă ."**

(Vii aplauze la PNL, bravo !)

Gh.Vântu / 28 nov.'36

/Partidul Național Țărănesc

[**LD : este o încercare evidentă de ... apropiere, este o mână întinsă, pentru că reprezintă puterea , dar ... nu știu dacă ipostazele s-ar schimba, cum ar fi.**

Așa , ca idee, nu ar fi fost rău, dar ... să nu să ne amăgim...]

" D-lor deputați, **PNȚ** a binevoit să ne citească astăzi **un rechizitoriu** , mai mult un rechizitoriu aparent - și cred chiar că acest memoriu este **opera temperamentului năvalnic al d-lui Virgil Madgearu** - pentru că , **dacă veți cerceta conținutul acestei declarațiuni** ,

veți putea constata că **nu este decât o simplă prezentare de stil**, în această declarație fiind **simple fraze**, care se succed și foarte multe sunt aruncate **cu oarecare lipsă de răspundere**; **eu regret aceasta** pentru **un partid care a guvernat**, care, desigur, **va mai veni la conducerea țării**, care, în orice caz, **revendică acest drept**.

" Eu mă voi mărgini să **constat cu bucurie** că **PNT intră pe făgașul unei politici normale**.

Politica tradițională de agresivitate a fost abandonată

și **sperăm** că **Partidul Național Țărănesc**, pe viitor, **va duce o politică care angajează și care se poate realiza**, necesară pentru orice partid de guvernământ. [*statul țărănesc*]

" **Constat** aceasta pentru că **nu mai găsesc în declarația prezentată astăzi formula aceea a <statului țărănesc>**. De această dată, **Partidul Național -Țărănesc**, consecvent cu principiile sale - spune declarația -

< afirmă în politica externă primatul apărării frontierelor și, în politica internă, primatul muncii naționale și al țărănimii >

" **De la formula aceea a luptei de clasă**, a unei activități cu caracter naționalist, **este o mare schimbare**. Așa cum se prezintă astăzi, **declarația** Partidului Național Țărănesc, **constituie o mare evoluție** și cred că, în această evoluție, **partidul nostru a dat o contribuție foarte serioasă**" (aplauze la majoritatea PNL)

"**S-a recunoscut** prin aceasta că **un partid**, oricât zgomot ar face, și oricâtă nerăbdare ar manifesta în dorința sa de a ajunge la frânele Statului,

nu poate ajunge la această răspundere decât atunci când demonstrează că are înțelegerea lucrurilor, că este matur din punct de vedere politic, din punct de vedere al programului și al orientării .

"**Celelalte observații** cu privire la **înzestrarea armatei**, desigur că sunt **manifestările unei amărăciuni**, pe care **au cunoscut-o în trecutul apropiat [Skoda !]**, așa că **nu putem să luăm în serios orice fel de enervare**, care se poate constata chiar în declarațiuni, preparate înainte de ședință ."

Gh.Vântu / 28 nov.'36

/Grigore Iunian : **Partidul Radical Țărănesc**.

" **DI deputat Iunian**, în numele **partidului său**, care are **proporțiile d-sale (ilaritate)** a făcut **observații interesante**. D-sa apare în **galeria marilor debateri parlamentari**, dar vă mărturisesc că **nu are întotdeauna succes**, pentru că, în special, în discursul la Mesaj, reprezentantul și oratorul unui partid, trebuie să se ocupe de politica generală a guvernului.

[-----] **DI Iunian** a putut să fie foarte bine, cu **verva d-sale obișnuită, cu sarcasmul și ironia care caracterizează cuvântările sale**, a putut să aibă **succese particulare și izolate, în anumite chestii necunoscute de noi și neverificate**.

" În ce privește însă politica generală, **d-sa a fost nevoit să recunoască** că, în adevăr, **guvernul acestei țări, în problemele mari, a fost la postul său de comandă** și **le-a rezolvat** cu toată promptitudinea, cu competență și cu toată energia. (aplauze la PNL)

A recunoscut în termeni elogioși **opera organizării apărării naționale și înzestrării armatei**, munca așa de rodnică pentru **sănătatea publică și cultura poporului**. "

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣ **Politica externă - gov. Tătărească**

" În privința politicii externe, observațiile mele sunt foarte scurte.

Politica guvernului este cunoscută. Ea este **împărțită de noi**, ea reprezintă astăzi **orientarea necesară a națiunii și a țării românești**.

"În politica externă, astăzi mai ales, **se cere un front comun al românismului**.

Noi suntem **susținătorii tuturor așezămintelor**, a tuturor **instituțiilor și cultivăm alianțele noastre tradiționale** și toate alianțele menite **să consolideze pacea**

și să ne asigure **integritatea noastră politică și națională**.

" **Nu avem** nici un fel de **revendicări**, de nici o natură. **Dorim raporturi de bună înțelegere și cordialitate cu vecinii noștri și cu toate statele**, dorință de pace și de colaborare.

Nu suntem adversarii nimănui. Voim înțelegere și apropiere de toți.

Deci nu politică de provocare, ci o politică de pacificare.

"Dar , în același timp, ținem să declarăm că **suntem hotărâți să ne apărăm** ,
cu toate jertfele , **patrimoniul nostru național.** "

Gh.Vântu / 28 nov.'36

#Statocrație= stat totalitar

[LD : mă interesează în măsura în care voi detecta aceste caracteristici la **mișcările extremiste din România**, fie ele **de dreapta (PNC, Garda)** sau **de stânga (PCR)**

Doctrina comunistă (și, ca un reflex, istoriografia comunistă), chiar dacă , cu tupeu , cu ipocrizie, cu agresivitate , critica **statocrația** și **statul totalitar** de dreapta (Germania, Italia,Spania ,și chiar țări cu regimuri democratice !) , **se scotea din cauză** ,inventând pentru ea **noțiuni și argumentări dogmatice**,prin care respingea eticheta de "**stat totalitar**" ș.a.

În epocă, **oamenii avizați le puneau** , din acest p.d.v , **pe același plan.**

Din această categorie face parte și argumentarea lui Gh.Vântu, care face o **prezentare simplă , succintă, coerentă, inteligentă , convingătoare .]**

"**Suntem criticați** spunându-ni-se că astăzi **nu mai reprezentăm tradiția liberală și democratică**.**Împrejurări speciale și particulare postbelice au justificat în unele State anumite reacțiuni** , menite **să transforme organismul de Stat** [LD : nu numește Germania, Italia , Rusia Spania !] și **să transporte răspunderea puterii în mâna altor elite politice .**

" N-am să insist și nu vreau să cercetez în particular cauzele , motivele istorice și politice, dar **un fapt** este constatat : **structura politică internă a acestor State a fost schimbată.**

Se tinde astăzi la o generalizare a acestui sistem și pretutindeni **se găsesc reprezentanți ai acestei mentalități noi , cu privire la reforma Statului.**

" **Statocrația reprezintă formula politică , Statul totalitar reprezintă formula juridică a sensului acestei reforme a Statului** , care capătă în unele părți aderenți.

Dați-mi voie să explic în câteva cuvinte ce reprezintă această concepție și dacă ea poate fi împărtășită.

"În epoca din timpul războiului, sau imediat după război, datorită unor împrejurări speciale, și mai ales datorită **carenței de autoritate a Statului** și - aș putea spune - ipocriziei conducătorilor , **s-a ritmat o acțiune nouă** ,pentru că este sigur ,este un adevăr istoric,

un regim politic nu se poate menține decât atâta timp cât este într-o ofensivă creatoare.

(**aplauze**) **Dacă regimul politic abandonează acțiunea ofensivă** și se retrânșează

în defensivă , căutând să se mențină numai prin tranzacțiuni , numai prin abilități

și prin flotări , este sigur că **regimul politic se apropie de sfârșitul lui.**

Regimul politic nu se poate menține decât prin credință, prin voință și prin acțiune.

(**aplauze la majoritatea PNL**) **Regimul politic se menține prin credința adevărilor** lui, prin **voința lui de manifestare** și prin **acțiunea lui de realizare** .

"De aceea, **misticile care animă formațiunile noi** , pe de o parte, iar pe de altă parte, **slăbiciunea guvernamentală** , care abdică virtual în împrejurări critice, **crează dezordine și anarhie** , fac să se nască **dezgust** pentru lipsa de reacțiune a guvernului , **scepticism, neliniște, toleranță pasivă** , și , de aici, **ostilitate pentru regimul guvernamental și simpatie pentru formațiunile noi.**

Astfel se explică , mai mult, existența acestor formațiuni post-belice în unele state europene.

[**Italia : fascismul**]

-**Pamfil Șeicaru** : D-le Vântu, **societatea, instinctiv, atunci când simte că autoritatea slăbește** , **se animează , se îndreaptă spre curentele care afirmă o voință autoritară** ,

fiindcă **acolo se crede mai ocrotită**. Dvs ați spus foarte bine! Cu regimul de abilități , nu se

poate !**S-a petrecut exact cazul Italiei .Giolitti a cultivat regimul fascist ,I-a finanțat la**

începutul lui, **crezând că, la un moment dat , îl poate utiliza ,și a propus lui Mussolini** ,care

avea **numai 30 de reprezentanți în Cameră,să-l ia în guvern** .Aceasta este **marea eroare a celor ce-și închipuie că pot înlocui o autoritate virilă cu cu îndemnuri feminine** .

-**Gh.Vântu** : Prin aceasta se explică mai mult aceste formațiuni, decât prin faptul că ele ar fi

însemnat o credință nouă .Astăzi, s-a format **o doctrină a acestor organizații noi** ;

trebuie însă reținut că **mai întâi a fost acțiunea și apoi s-a format ideologia** .

Ideologia aceasta este **rezultatul unei mistici** , și creează un mit , **care este Statul** .

De aceea un om politic [Mussolini] a putut să ajungă la **o formulă ,pe cât de impresionantă pe atât de eronată** :< **Statul sunt eu care trăesc ; Statul trăește în mine** .>

< Statul este singura realitate și misiunea tuturor este apărarea și strălucirea lui. >

[statul totalitar:fascist, hitlerist, comunist]

Statocrația neagă complet primatul națiunii .S-a zis chiar < Nu națiunea creiază Statul , din contră, Statul creiază națiunea.>

-**Șeicaru** : Statul înlesnește ca națiunea să ia act de existența ei, înlesnește găsirea conștiinței naționale . Cultivă ideea de națiune în școli. Statul a creat școala pentru ca poporul să poată deveni o națiune.

-**Aurelian Benteoiu** (Subsecretar de Stat la Interne) : Ceea ce puneți dvs este o variantă personală. Dar , dacă nu mă înșel, ceea ce a afirmat dl Vântu este reproducerea fidelă a cuvântului Duceului.

-**Gh.Vântu** : Exact .Deci se contestă națiunii dreptul de reprezentare .De aici o consecință foarte importantă : guvernul are autoritate din cauză că reprezintă Statul, nu națiunea.

A doua consecință , foarte importantă, este incompatibilitatea acestei concepțiuni cu Monarhia, pentru că interzice sau, în orice caz, anihilează prerogativa de investire și de revocare a guvernelor care constituie atributele principale esențiale ale sale.

Formațiunile acestea elimină , în mod violent și definitiv , orice alte partide politice , acaparând Statul în angrenajul lor și întrebuințează orice mijloace pentru a asigura continuitatea și perpetuarea conducerii Statului .

Partidul reprezintă clasa sau națiunea în calitate sa de elită ,adică gruparea cea mai energică, gruparea cea mai virtuoasă...

-**Șeicaru** : Dle Vântu, în aceste formațiuni de dreapta , concepțiunile acestea ale Statului de dreapta, dacă le urmărești, sunt o copie fidelă a Statului comunist .

-**Gh.Vântu** : " Eu vorbesc odată de amândouă.Statul totalitar înseamnă mai apoi confiscarea vieții private ,sau , mai precis, impune familiei , presei, chiar gândirii și tuturor manifestațiunilor individuale și sociale ,sub toate formele și sub toate expresiile , o unitate de acțiune și manifestare ,chiar o unitate de opinie, acea a Statului , adică a partidului, care este obligatorie.

[**Comandantul = șeful = dictatorul**]

Suveranitatea este însă în teorie rezervată Statului ,nu națiunii ;în realitate, Statul este reprezentat prin guvern, guvernul este reprezentat prin partid, iar partidul are un comandant,un conducător

[LD :"**Cărmaciul**" - **Stalin** ;"**fuhrer**"-ul **Hitler** , "**il duce**" **Mussolini** , "**Căpitanul**" **CZCodreanu**] , care dă dispoziții , care comandă și ale cărui ordine se execută.

Prin urmare, în ultimă analiză, suveranitatea înseamnă dreptul unui singur om , înseamnă că această suveranitate este complet încredințată șefului partidului totalitar.

Acest șef este un om care nu poate greși,deci nimeni n-are dreptul să discute măsurile lui ; toți ceilalți au numai obligațiunea de a executa .

" Legile și toate instituțiile Statului , sunt menite să întărească și să asigure hegemonia partidului și a șefului.

Națiunea este executantă și nu are alte drepturi , decât de a executa comenzile primite ;ea nu are concepții, nu trebuie să aibă opinii, nu trebuie să discute .

Am aici unele dispoziții și articole de lege care conțin măsurile de opresiune severă împotriva tuturor acelor care nu numai în public, dar chiar în particular, își permit să discute ideologia partidului, activitatea lui și deciziunile șefului.

" Se înțelege că, în această concepție, Statul, respectiv comandantul partidului, devine un acaparator , care conduce exclusiv viața de Stat."

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣ **Concluzie**

"Deci , fără teamă de exagerare , am putea spune că această concepție a statocrației, a Statului totalitar, înseamnă silnicirea unei nații, pentru strălucirea unui om."

(**Aplauze la majoritatea PNL**) Este desființarea tuturor drepturilor și libertăților, instaurarea forței ."

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▫ Contagiuni , solidarizări internaționale = război civil !

[Eroarea PNC]

O agravantă a acestor considerațiuni , care pare că a prins puțin și pe acei care nu se încadrează în această concepție - cum eu sunt convins că greșit manifestă această atitudine Partidul Național-Creștin , care este un partid politic, de reprezentare națională, și găsesc că este o greșeală că acest partid se transformă într-un apologet al unui regim care nu-i aparține și pe care nu și l-a însușit - o agravantă a acestor formațiuni este următoarea: ele creează și mențin solidarizări internaționale , peste ideea de Stat .

[Spania] "De aceea, asistăm astăzi la spectacolul trist , tragic chiar, când membrii aceleiași națiuni se luptă între ei, fiind sprijiniți de străinii care vin dintr-o țară în alta , pentru a susține o formațiune politică sau alta , creând astfel un fel de front internațional al acelorași credințe politice , pentru ca , prin sprijin reciproc, fiecare să ajungă la acapararea puterii în Statul respectiv."

["Cezarismul" = consecință a excesului democratic]

[LD : intervenția lui Șeicaru a rămas fără răspuns atunci. Încercând să-i pătrund gândul , mi-a venit în minte o posibilă analogie cu acțiunea anti-carlistă a lui Iuliu Maniu , Oare , această campanie a lui, mergând chiar până la "pactul" nefiresc cu Garda de Fier, nu și-a avut și ea partea de contribuție la lovitura dată de Carol II , în '38, care ar putea foarte bine căpăta această etichetă de "cezarism " ?]

- Pamfil Șeicaru : " Pretudindenii unde se petrec aceste fenomene de cezarism , ele sunt , am putea spune , pedepsirea partidelor de centru .

De pildă, în Italia : partidele de centru s-au dat într-un spectacol deșăntat

împotriva monarhiei . Slăbirea monarhiei, a creat o stare anarhică,

și atunci, din nevoia de autoritate , democrația excesivă provoacă totdeauna cezarism.

Cezarismul , însăși numele îl indică, este de origine democrată.

Deci excesele democrației se ispășesc totdeauna, prin încazarmarea poporului , care nu și-a cunoscut măsura libertăților " (p. 119)

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▫ Lustrul democratic al totalitarismelor .

" Iată, în scurte cuvinte , ce reprezintă această concepție nouă.

D-lor deputați, cu toate acestea, pentru că stările de fapt nu se pot transforma în regimuri politice ,decât printr-o adevărată activă , sau cel puțin pasivă,a corpului social, remarcăm o străduință a tuturor reprezentanților acestor formațiuni ,de a da, cel puțin în aparență , un lustru democratic formațiunilor și concepțiilor ,pentru a atrage , măcar în acest mod, simpatiile populare.

Vă citez : DI Mussolini , la 27 mai 1927 , definea fascismul : < o democrație accentuată >

Goebbles , la 26 iunie 1933, spunea : < Aduc, de altfel, omagiul revoluției franceze ,pentru toate posibilitățile de viață și de dezvoltare pe care le-a adus poporului.În acest sens, se poate spune , dacă vreți, că sunt un democrat ; ceeace combat , din contră, sunt mistificările, abuzurile sistemului democratic. >

[LD : nu se poate spune că românii nu știuau ce se întâmplă în țara de la Răsărit !.]

În fine, Lenin , autorul dictaturii proletarietului, atunci când încerca să o definească,spunea :

< Mecanismul statului burghez , chiar republican, este înlocuit printr-un mecanism de Stat mai democratic.>

"Și fiindcă vorbim despre această concepție, a Statului proletar [-----]

în proiectul noii Constituții - a III-a - se recunoaște în mod formal - eu n-am să discut

sinceritatea ,n-am să discut caracterul , nu stă în dreptul nostru să discutăm valabilitatea

acestor declarațiuni ,dar veți găsi în proiect ,recunoașterea drepturilor și libertăților

individuale."Dacă acestea nu pot fi discutate sub aspectul realității și seriozității,

pot fi discutate , însă, sub raportul recunoașterii falimentului unei concepțiuni exclusiviste și extremiste.

-Pamfil Șeicaru : "Este o simplă schimbare tactică, ca să înlesnească crearea fronturilor

populare , în toate țările. În privința mistificării Moscovei, trebuie să știm **să fim foarte prudenți . "**

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣Democrația istorică versus pseudo-democrația

[LD :Se poate vorbi de o **stăruitoare pedagogie politică**, față de abuzul folosirii acestei " etichete", mai ales de către **grupările radicale sau extremiste de stânga**.

Pe această **confuzie** s-au bazat în epocă **inițiatorii** diverselor "**fronturi**" ,de această **confuzie** au profitat **istoricii comuniști** când au prezentat luptele politice ,din deceniul patru, transformând PCR în <**principala forță democrată sau antifascistă** >,chiar dacă "**fasciștii**" cu care se luptau erau democrați tradiționali (precum PNL, PNTJ ,sau PSD !).

În acest dicționar politic falsificat , mistificat, pervertit,încearcă Gh.Vântu să pună puțină ordine, desigur trăgând jarul pe turta liberală.

LD : nu uita el se referă la **statocrația și totalitarismul** din **ambele extreme.]**

" **În fața acestei concepțiuni noi**,- ca formă, pentru că dictaturi au mai fost ! -

se ridică concepțiunea tradițională și istorică a democrației .

Desigur, ea nu trebuie confundată nici cu **fronturile așa-zise democratice** ,nici cu **fronturile populare**, care nu reprezintă decât niște **tentacule** ale unui **comitet organizat în vederea unei revoluții comuniste internaționale** ,căci **democrația aceea tradițională și istorică** ,implică **primatul națiunii asupra Statului.**

Nu voi insista , dar voi accentua că ea înseamnă **organizarea Statului pe baza suveranității naționale , exprimată direct sau prin reprezentare.**

" **Funcționarea instituțiilor Statului** este organizată

în cadrul unei concepții juridice și morale ;

activitățile se desfășoară prin colaborare și centre ,

în spiritul unor **norme fundamentale** cuprinse în **Constituție ;**

în cadrul acestei concepțiuni , **libertățile publice ,**

și în special **libertatea gândirii, libertatea presei,** sunt asigurate . "

[**Autoritatea democratică]**

[LD : a fost destul de greu pentru Gh.Vântu să **argumenteze și să legitimizeze ....**

măsurile excepționale luate de guvern. **Explicațiile** date de el, dacă ar fi fost aplicate la guvernarea liberală , ar fi pus PNL în dificultate , chiar dacă....

Cât despre acea mișcare extremistă- **Garda de Fier - Vântu se ferește ca de dracu să-i pomenească numele.]**

" În cadrul acestei concepțiuni , **ideea de autoritate** este **o necesitate a vieții de Stat .**

Dar autoritate nu înseamnă manifestare arbitrară a forței.

Este vorba de **exercitarea unor atribuțiuni , în numele unei națiuni ,**

menite să asigure ordinea și siguranța tuturor, viața și libertatea.

" **Deci**, în anumite împrejurări excepționale - și-mi pare rău că, în această privință,

dl Lunian nu a binevoit să vadă sensul și realitatea problemei -

tocmai din **necesitatea conservării regimului democratic,**

tocmai din **necesitatea realizării acestei voințe naționale ,**

exprimată prin organele ei , **autoritatea Statului poate fi mai accentuată ,**

pentru că autoritatea se face în numele națiunii , care vrea să trăiască ,

și care **nu poate să lase ca unele curente anarhice** de gândire

sau **manifestații violente** , să poată amenința **structura organică**

și viața regimului democratic."

"**Nu există incompatibilitate** între **concepțiunea autorității și ideea democratică .**

Dimpotrivă, **autoritatea este un element indispensabil al democrației . "**

(aplauze la majoritatea PNL)

[**Elitele în democrație]**

" **Și democrația implică elite .**

Vreau să precizez această noțiune pentru că **fiecare regim politic**

, **în special formațiunile noi, revendică această concepțiune a elitelor.**

" D-lor deputați, nu este vorba nici de o elită socială, profesională, sau de una denumită așa ,

fiindcă formează cadrul partidului totalitar, **ci de o elită națională** , care în cadrul regimului democrat, și a unei ordine juridice obiective, printr-un **proces normal de selecționare** , ajunge la **posturile de conducere a Statului**.

Deci **nu elită care se clasifică prin voința ei, nu elită care se afirmă prin gălăgia ei, nu elită care se impune prin solidarizări bazate pe interese personale,** ci **elită care se afirmă prin calitățile ei de credințe , de gândire și acțiune. "**

[Criza democrației]

[LD : în evidentă situație delicată , Vântu abia își stăpânește criticile la adresa propriului partid, a propriei guvernări. Nu simt din ce grup liberal face parte - ducist ? brătienist ? tătărăscian ? tineret de la " Părerii libere" ? .Dar , spre cinstea lui, pare lucid și sincer democrat]

"Este adevărat și trebuie să recunoaștem că, în ultimul timp, **asistăm la o slăbire a convingerilor democratice**.

Aceasta provine , în bună parte, nu datorită concepțiunii prin ea însăși, ci , mai ales, **practicilor fals democratice și deformărilor,**

care au zdruncinat în parte valoarea regimului și încrederea în el.

Fie că s-a apăsât prea mult pe electoral, **fie** că s-a falsificat compunerea sau funcționarea unor instituții , fapt cert este că **asistăm la o criză a democrației** , **încât** se pare că astăzi **democrația a devenit mai mult o retorică exprimată de oameni fără convingere**.

Mai mult încă, chiar **unii dintre exponenții cei mai autorizați ai democrației** , care au ajuns la **posturi de conducere** numai datorită sistemului democratic, **nu manifestă** , prin actele lor, **înclinări democratice**.

Pe de altă parte, **așa-zisele noastre elite , au abandonat rolul lor de conducătoare, preferând o viață comodă și egoistă**.

"Dlor deputați, **există o perioadă de criză** , care **nu va putea fi trecută prin formule noi** și neexperimentate , sau **prin formule agresive și distrugătoare ; ea va putea fi trecută prin muncă continuă și hotărâtă** , pentru a se da valoare tuturor **instituțiilor democratice**.

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣ PNL : Stat liberal , democrat, național, monarhic.

"Partidul și guvernul nostru se mențin pe linia **tradițiilor liberale și a democrației naționale**.

Nu acceptăm **formulele extremiste** , pentru că , **în convingerea noastră , ridicarea națională și politică a poporului român, nu se poate face prin măsuri de dominațiune feudală a conștiințelor și a sufletelor.**

" **La baza credințelor noastre stau acele două forțe organice ale Statului: națiunea și monarhia.**

Fiecare dintre ele **are un rol activ**, dând impuls acțiunilor creatoare, stăvilind abuzurile și împiedicând deformațiunile.

Politica democrației noastre naționale este politica unității politice și sufletești a neamului, este politica ridicării morale , culturale, și economice a lui,

prin **apărarea libertăților publice** și în cadrul unei **ordine juridice și legale**.

Politica noastră națională nu este aceea a silniciei , ci politica străduințelor continui de ridicare și de emancipare a poporului românesc ,

o preocupare de **întărire a instituțiilor democratice** , prin forțe românești , **o politică de ridicare a țărânimii. "**

[Monarhia constituțională]

"În credințele noastre, **monarhia constituțională are un rol activ și principal ; ea asigură continuitatea și perpetuitatea Statului , stimulează și echilibrează , controlează și avizează.**

În aceste credințe, **Partidul Liberal a făurit România de azi ; în aceste credințe, Partidul Liberal înțelege să contnuie activitatea de viitor. (aplauze la PNL)**

[Doctrină evolutivă]

" De sigur, **nu am ajuns la o formulă definitivă** în viața Statului.

Acesta este, de altfel, și avantajul credinței noastre.

Această doctrină nu are un sfârșit, ea este **menită să evolueze continuu**, pentru că ea **urmărește în tot timpul viața**, ea **urmărește în tot timpul solidarizările**; deci, ea **este aptă, este capabilă** ca în toate împrejurările **să dea vieții naționale soluțiunile de care ea are nevoie** (aplauze la PNL)

De aceea, noi am putut **înfăptui reformele** cele mai înaintate, căci **suntem în permanență în ritmul vremii** și avem întotdeauna **intuiția reală a viitorului**.

[**Despotism versus democrație**]

Iar **acea care ne-au criticat**, au dovedit că **nu ne-au înțeles gândirea**.

O formațiune extremistă este menită să **dureze un timp**, poate să aibă o activitate strălucitoare, pe un anumit termen, **într-o perioadă de criză și de rătăcire**, când ea apare ca **un fel de ultimă speranță** a mulțimilor deziluzionate; dar, în momentul în care **perioadele de criză trec**, în momentul în care **viața și sufletul unei națiuni se redeșteaptă**, și își vede vocațiunea pentru viitorul ei, în acel moment **democrația din nou animă**, din nou **este creatoare**, pentru că de când e lumea, **națiunile n-au putut suporta multă vreme opresiunea și despotismul**. (aplauze la PNL)

[**Solidaritate și armonie socială**]

" S-a spus, și cu drept cuvânt, că **opera de realizări** într-un regim democratic și **ideea de autoritate** sunt legate **de stabilitatea și de continuitatea de guvernare**.

Îmi voi permite să adaug că **opera de continuitate și de stabilitate** a unui regim și a unui guvern, **sunt legate** de preocuparea continuă

de a încadra viața socială, de **a satisface aspirațiile** tuturor claselor sociale și **de a asocia**, printr-o **politică de libertate și solidaritate**, **toate elementele de producție, toate energiile, toate competențele**.

[**Solidaritate între generații**]

"**Stabilitatea și continuitatea** se asigură printr-o **muncă de realizări**,

de stimulare a energiilor, și printr-o **comunitate de credințe**, prin **disciplină și acțiunea** tuturor instituțiilor și elementelor de producere.

Deci, dacă Partidul Național Liberal, spre deosebire de celelalte formațiuni politice, **a dat guverne cu stabilitate și continuitate**, aceasta se datorește nu unor cauze străine, ci **tradiției acestui partid**, pregătirii și activității lui.

Suntem un partid de tradiție, în care **se armonizează toate energiile**.

Pe același plan și cu aceleași credințe, **luptă la olaltă**

generații care au colaborat la făurirea României de ieri, **colaboratori ai lui Ionel Brătianu și ai succesorilor lui**, și **energiile tinere**.

[LD : Aluzii la lozincile și formulele lansate de PNT ("**Stat țărănesc**"), de PNC ("**România românilor**"), de Garda de Fier ("**România legionară**")]

Acțiunea noastră politică și electorală a fost totdeauna călăuzită

de un **principiu superior : nu am urmărit** nici o dată **captarea voinței naționale și crearea de curente prin formule de rezonanță**, căci acestea sunt **sortite să aducă deziluzii și grele înfrângeri**. Și trecutul apropiat a dovedit acest lucru pentru alte partide politice.

" **Popularitate** bazată pe încrederea în onestitate și forța de realizare, **da !** ;

Curente populare bazate pe formule și lozinci, **nu !** "

De aceea, **avem și astăzi încrederea populară**, avem **încrederea factorilor organici** ai Statului nostru, nu datorită formulelor, ci **datorită seriozității noastre, onestității noastre și puterii de muncă și de realizări**. (aplauze la PNL)

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣ **Realizările gov. Tătărescu**

"**Activitatea noastră** a fost dinainte pregătită și, în această privință, **fără exagerare**, păstrând **toată seriozitatea** discuțiilor de această natură și **sobrietatea expresiunilor**, putem constata, cu mare satisfacție, că **activitatea care s-a desfășurat de guvern și de întreaga administrație publică**, în decursul celor 3 ani trecuți, **a fost rodnică din toate punctele de vedere**.

De aceea avem **cuvinte de prețuire de la Suveranul nostru**,
de aceea, avem **încrederea poporului**.

Am fost **acuzati că am forțat întocmirea unui Mesaj**,
care să exagereze calitățile noastre.

Nu intru în cercetrea acestei obiecțiuni, fiindcă găsesc că este insolită.

Este sigur, și aceasta putem să o spunem, și **avem dreptul să ne mândrim**
cu **activitatea guvernului în timpul celor trei ani**,

reprezintă o mare **operă de creațiune**, o mare **operă de pacificare a spiritelor**.

[**Finanțele și economia**]

"Gândiți-vă la **problema financiară și economică**

: s-a realizat **un echilibru bugetar** care asigură **onorarea tuturor obligațiilor Statului**
și **o învioreare, o înflorire a vieții**.

Întoarceți-vă înapoi cu câțiva ani și **amintiți-vă care era situația** din punct de vedere
financiar și economic și **comparați-o cu situația de astăzi**.

Pentru aceasta **nu este nevoie de oratorie**. Oratoria noastră o reprezintă **activitatea**,
acțiunea pe care am desfășurat-o în acest interval,

Viața aceasta nouă pe care **am creat-o și am animat-o noi**, este cel mai strălucit răspuns
dat celor care, de la această tribună, ne-au denigrat activitatea. (**Aplauze la PNL**)

[**Cultură, învățământ...**]

"Gândiți-vă la **opera culturală** care s-a desfășurat, la **întrebuințarea tuturor acelor energii**
care rățăceau pe ulițe sau pe străzile capitalei și ale tuturor orașelor,

reclamând dreptul la viață; **la ordinea care s-a pus în școală** și în toate **instituțiile de cultură**.

Gândiți-vă la **întrebuințarea tuturor acestor energii** care și-au găsit astăzi un loc în viață,
în angrenajul lui. (**Aplauze la PNL**)

[**Încurajarea industriei și agriculturii**]

"Gândiți-vă la **consolidarea și încurajarea întreprinderilor naționale**.

Gândiți-vă la toată **politica rodnică** în domeniul **agriculturii și al cooperatiei**;

la politica hotărâtă de **sprijinire a elementului românesc**;

[**Sănătatea și Armata**]

La ofensiva sanitară și la marea operă a înarmării.

"În toate compartimentele de activitate guvernamentală, constatăm, fără exagerare,
reluarea și începutul de viață normală publică (**Aplauze la PNL**)

[-----]

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣ **Valoarea guvernării liberale**

" **Valoarea guvernului nostru**, **expresiune a valorii noastre politice**,

valoarea tuturor guvernelor care s-au succedat de la începuturile cele mai îndepărtate
ale vieții noastre politice și până în zilele noastre de astăzi, **poate fi discutată ?**

" **În ce privește trecutul**, ea s-a concretizat în **ăsezăminte devenite istorice**,

iar **în ce privește prezentul**, ea s-a concretizat în **instituții** menite să pună țara
în afară de orice fel de riscuri, de aventură, de incapacitate. (**Aplauze la PNL**)

"D-lor deputați, de aceea **avem dreptul să ne prezentăm cu fruntea sus**,
pentru a **răspunde tuturor criticilor și tuturor obiecțiunilor** [-----]

Guvernul Partidului-Liberal,

prin **toți reprezentanții lui**, de la cel mai mare până la cel mai mic,

și partidul, prin toate elementele lui, de la cele mai proeminente

și până la cele mai modeste, din ultimul sat al țării,

și-au făcut datoria, și avem cu toții satisfacțiunea de a ne putea prezenta cu fața sus

și în fața adversarilor noștri, și, mai ales, în fața țării.

" **Nu cerem elogiile de la adversari**, dar suntem datori să **le atragem atențiunea**
asupra criticilor interesate și nedrepte ce ne fac.

Parlamentul țării, **constată și recunoaște** cu bucurie **o activitate într-adevăr rodnică**. "

Gh.Vântu / 28 nov.'36

▣ Programul de viitor

▣ Apelul regal la solidarizare .

"Dar viața nu se oprește aici. **Mesajul vă prezintă un program de viitor.**

Desigur că el va contribui într-o largă măsură , la **ameliorarea vieții** și va încheia astfel **una dintre cele mai strălucite guvernări.** (**Aplauze la PNL**)

Dorim sincer ca și guvernele care ne vor urma, apoi, să fie animate de aceeași acțiune creatoare . Pentru că, cum spuneam de la începutul acestei cuvântări, regimul democratic , care însemenează și reînnoșpătarea de forțe noi la conducerea Statului, succesiunea de guverne, nu se poate susține decât prin credință și prin acțiune.

" D-lor deputați, nu pot să închei însă , aceste cuvinte ale mele, mai înainte de a recunoaște , împreună cu dvs, că **împrejurările de astăzi** , așa cum ni se arată în Mesajul Regal, **sunt foarte serioase**, că aceste împrejurări **ne cer nouă , tuturor , fără distincție de partid, fără preocupări personale, o solidaritate .**

"Nu este vorba de o solidarizare pentru aranjarea între noi a unor interese reciproce, ci este vorba de **o solidarizare în vederea asigurării viitorului acestei țări.**

Regele nostru face apel la această solidarizare. El cere înțelegere și patriotism.

"Eu, sunt sigur, d-lor deputați, că **această înțelegere** , care n-a fost zgomotos manifestată , **există, însă, între toți reprezentanții națiunii ,** **indiferent de partidele politice** pe care le reprezintă,

și sunt sigur că **toată viața noastră românească reprezintă astăzi un singur bloc,** pentru că , pe deasupra tuturor celorlalte interese,

există interesele istorice și naționale ale țării.

" Cu aceste observațiuni, eu **vă rog să binevoiți a vota Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului** și a aduce , odată cu mine, **recunoștința noastră guvernului** pentru opera pe care a înfăptuit-o și **urări pentru rodnicia ei, până la capăt "**

(**aplaude prelungite, strigăte de bravo la PNL**)

Gh.Vântu / discurs final /Cameră / 28 nov.'36

13.)I.Inculeț (vicepreșed. Consil.de Miniștri) , discurs final la Mesaj ,Cameră, 28 nov.'36

(DAD, MO 6, șed. de sâmbătă, 28 nov.'36 , p. 121 - 127)

[LD : Ședința dura de 7 ore. Adunarea este condusă de NNSăveanu .

Inculeț este întâmpinat cu aplauze prelungite de majoritate.

Vorbește foarte rar în public, este **om de acțiune**,și , pentru că deținuse Internele, este considerat **"mâna forte" a PNL.**I se mai adaugă un apelativ : **" omul regelui" .**

Nu știu câtă justificare au cele două apelative , dar , oratoric, are un stil direct , sfântos, la care **pilda, anecdoticul** , înlocuiește argumentul, iar **experiența politică** , ține loc de cărți și teorii. Punctual, face **bilanțul unei guvernări de 3 ani** , pe care o consideră stabilă și rodnică, ridică moralul structurilor liberale - **guvern, parlament, partid** - respinge criticile aduse de adversarii parlamentari și nu pare îngrijorat de succesiune. Nu se ocupă de toate departamentele , ocolește punctele " sensibile " sau "oculte"

- represiunea antilegionară , tensiunile din lumea politică, atmosfera turbure din societate.

Pornește discursul de la o **premiză edulcorată** , vorbind de un **"consens "** inexistent

- **Regele, armata , politica externă - neluând în seamă** că acest "consens"

avea serioase fisuri , **ignorând curentele de opinie adverse manifeste** (parlamentare și extraparlamentare) .Amăgire ? Strategie ? De ochii cui, a Regelui , a țării ?

Era bine ? Era rău ? Se va vedea în alegerile din nov.'37 .]

Subtitluri, sublinieri, semene, colorări -LD

Doc.integral **fișier Guvern XIII**

[-----]

I.Inculeț / 28 nov.'36

" Dlor deputați, vă **mulțumesc pentru aplauzele** călduroase cu care m-ați primit la această

tribună, însă vă rog să-mi dați voie ca **aceste aplauze** să le răsfrâng asupra **întregului guvern** condus de dl. **prim-ministru Tătărescu** (**aplauze prelungite la PNL**)

[-----]

I.Inculeț / 28 nov.'36

▣ **Apelul la unire al MSR**

"D-lor, să începem cu ultimul capitol : **apelul la unire** .

Credem că nici o dată **chemarea regală** n-a fost mai **bine venită** decât în momentul de față.

În adevăr , **nourii internaționali** apar destul de întunecați și de primejdioși

și **tind chiar să acopere și cerul senin al României noastre** .

Astfel că apelul este bine venit și cu bucurie **trebuie să constatăm** - **prima constatare** -

că **acest apel a fost primit absolut de toți în Cameră** , după cum cred că a fost primit **de toată românimea** , de la un capăt la altul al țării . (**aplauze prelungite la PNL**)

"Singur d-l Argetoianu a făcut oarecare rezerve,

declarând că **nu vrea să se unească în jurul guvernului nostru**.

D-lor deputați, **nu știu cui i-ar face plăcere să se unească cu dl Argetoianu !** (**ilariate**)

În ce ne privește, ținem să-i declarăm că **nouă nu ne face nici o plăcere "**

(**aplauze la PNL**)

" **Acest fapt constatat** , cred că trebuie să ajungem cu mulțumire la **concluzia** că , în momente grele , în momente hotărâtoare, **neamul nostru poate să ajungă la o înțelegere** , poate să ajungă la **un limbaj comun** , și în fața - ferească Dumnezeu ! - unei primejdii , pot **să facă bloc de granit** de care s-ar sparge toate năvălirile , ori de unde ar veni "

(**vii aplauze la PNL**) [-----]

I.Inculeț / 28 nov.'36

▣ **Pedagogie politică**

▣ **Mentalități politice**

[LD : Ar fi trecut la capitolul IV - Realizări - dar înainte de aceasta ar vrea să facă

"un mic preambul" o **pledoarie pentru obiectivitate** , pentru **limbajul cuviincios** , pentru bune maniere și dialog civilizată .

E bine , e frumos, dar ... **"ce ție nu-ți place altuia nu face!** " .

Vai-vai ... care a fost **limbajul liberal la adresa PNȚ** , când acesta a fost la guvernare]

Madgearu a ieșit la tribuna Parlamentului și a afirmat în fața țării ...

"că noi nu am făcut nimic pentru înzestrarea armatei "

Mai întâi , " **realizările ar trebui să ne bucure pe toți** ,

pentru că nu sunt făcute în profit personal al cuiva, ci în profitul țării.

" S-ar mai cere ca la **onorata opoziție să fie un limbaj** , ca să zic așa, **mai civilizată,**

mai cuviincios, să se evite cuvintele așa-zise tari,

pe care le găsești deschizând un ziar, și citești

discursurile diversilor corifei ai vieții politice .

Chiar aici în Parlament, auzi cuvinte : **escroc, cinic, bandit tâlhar** [-----]

" Și curios, că **aceste cuvinte** , cu atât sunt **mai tari**, cu cât **partidul pretinde**

că este mai democrat , parcă **democrația** , adevărata democrație ,

n-ar cere o educațiune , educațiune pur și simplu .

"Și s-ar mai cere , d-lor deputați, **în raporturile dintre noi** , aș zice, **un minimum de respect** .

[-----]

I.Inculeț / 28 nov.'36

▣ **Guv.Tătărescu -guvern de continuitate**

[**Meritul PNL**]

[LD : Da și nu . **Ce control mai avea partidul asupra guvernării ?!** Nu știu dacă în sală era

Dinu Brătianu.Dar despre el, președintele PNL , nici o vorbă !]

"Noi am început **un ciclu** și vom intra **în tradiția de guvernări stabile** , **lungi și continue** ale Partidului Național liberal .**Care este secretul acestei continuități ?**

- **Al.Alexandrini : Nu-l spuneți ! (mare ilaritate)**
- **Inculeț :** Oricât le-ași spune , nu-l vor învăța , fiindcă sunt incapabili să-l învețe (**aplauze la PNL**) Secretul constă în faptul că noi **știm să guvernăm mai bine** decât dânșii, toți la un loc. Însă **nu trebuie uitat** că , dacă într-adevăr am reușit să avem guvernarea aceasta atât de lungă, stabilă și rodnică, trebuie să recunoaștem că **se datorește acest fapt , în primul rând partidului nostru.**

D-lor deputați,**noi, guvernul, și de azi și de mâine, am fost, suntem și vom fi emanațiunea partidului nostru național liberal.** (**aplauze la PNL**)

Oricât de capabil ar fi un guvern pe bana ministerială, **dacă nu ar avea la îndemână partidul, nu ar putea să facă mare lucru,** fiindcă prin **puterea partidului , prin organizarea partidului, ideile, ordinele, dispozițiunile** care ies de la centru , de la guvern, **se execută până în ultimul cătun** , partidul nostru are organizații , și se execută nu numai de formă , ci **cu toată inima și cu tot sufletul.** [ ]

[-----]
I.Inculeț / 28 nov.'36

▣ MSRegele.

"Vorbea aici dl Iunian că noi abuzm de numele Maiestății Sale .

Protestăm cu toată hotărârea **în contra acestei afirmațiuni .**

Regele pentru noi este **o icoană** care stă **deasupra tuturor** și care este **egal pentru toți.**

(**Aplauze la PNL**) **Regele nu poate să aibă preferințe pentru un partid sau altul.**

Regelui îi trebuie, și țării îi trebuie, ca **partidul care este la putere să facă treabă.**

Și cu cât mai multă treabă va face , cu atât mai mult acest regim

va fi agreeat de Rege și de țară. "(**Aplauze la PNL**) [-----]

.Inculeț / 28 nov.'36

▣ Succesiunea guvernamentală

" Vreau să spun câteva cuvinte despre **succesiune.**

Nu se vorbește în Mesaj despre acest lucru.Nici nu este cazul.

Însă această chestiune a fost ridicată aici. Aș vrea să stabilesc numai câteva puncte.

"Am văzut , după cum s-au desfășurat lucrurile aici, că **este o mare divergență de păreri între toți cei care râvnesc la succesiunea noastră.** Firește e o legitimă îndreptățire.

Napoleon spunea că e prost soldatul acela care nu poartă în ranița sa un baston de mareșal.

Vedeți, însă, ce divergențe de păreri !

" **DI Vaida** , de pildă, găsește că **guvernul nostru trebuie să continue.**

DI Iunian a spus că el **nici nu și-ar lua răspunderea.**

DI Madgearu , în numele PNȚ, a declarat că **d-lor pot să-și ia răspunderea ,**

că chiar **se grăbesc s-o ia**, însă știți, graba strică treaba.

Pe **dl Goga** nu prea l-am văzut că **se grăbește .**

"**Conform Constituției noastre, puterea se dă de către Rege,**

căci conform Constituției, **Regele numește și revocă guvernul.**

Pe de altă parte, **ținem să se știe** în țara aceasta că ,

atâta timp cât noi ne aflăm pe aceste bănci ,

strada nu va fi niciodată aceea care va dicta cui și cum trebuie să se dea puterea .

(**Aplauze la PNL**)

" D-lor deputați, **până când onorabilii noștri adversari vor împărți pielea ursului din**

pădure, care se află încă departe în pădure, **noi vom continua să guvernăm ,**

mergând pe drumul nostru , drumul tuturor izbânzilor.

" Pentru conștiința noastră , dacă ne-am întreba obiectiv , cinstit : **când a fost mai bine** pentru această țară , atunci, **cu trei ani în urmă,** când am luat noi frânele Statului în mână ?

Sau acum , după trei ani, de guvernare rodnică ?

Indiscutabil că fiecare dintre noi , fiecare cetățean obiectiv ar spune, fără nici o ezitare :

acum este mai bine !

" D-lor deputați, în răpunsul acesta că **acum, după trei ani de guvernare , este mai bine , trebuie să găsim și îndreptățirea încrederii factorilor care acordă și retrag puterea**

și, în același timp, să găsim sursa permanentă de noi puteri , de noi eforturi , de noi însuflețiri în guvernarea noastră lungă și rodnică. Cu acestea , înainte ! "

- **dr.N.Hasnaș** : Dle președinte, cerem afișarea discursului d-lui vicepreședinte al Consiliului (aplauze prelungite)
  - **Voci PNL** : Afișarea ! Afișarea !
  - **NNSăveanu** : D.lor deputați, conform cu dorința dvs unanimă , **discursul d-lui Inculeț** , vicepreședinte al Consiliului , **se va afișa.** (aplauze)
I.Inculeț / Cameră / 28 nov.'36
-

14.) **M.Romniceanu (raportor) , discurs final la Mesaj, Senat , 29 nov.'36**

DS, MO 7, șed. de duminică, 29 nov.'36 , p. ? , 135-136)

[LD Xerox incomplet -lipsă primele pagini. **Profesor universitar de Drept .**

Ministru fără portofoliu în gov.dedupă 23 aug,44, după ce a protestat împotriva fărădelegilor și crimelor făcute de comuniști în campania electorală din 1946 (el însăși a fost bătut !) a fost **arestat și a murit în temnița de la Pitești** , după ce trecuse și pe la Sighet.

Este un om sobru, echilibrat, modest dar mândru că, în funcția sa "trecătoare" de raportor , poate rosti adevărurile și credințele generației sale.]

/ **Generațiile succesive și solidare** : tineri - maturi

/ **Tineretul serios versus tineretul debusolat**

/ **Naționalism autentic**

/ **Politica externă**

/ **Protest la discursul lui Mussolini**

M.Romniceanu / 29 nov. '36

▣ **Generațiile succesive și solidare : tineri – maturi**

" D-lor, trebuie să **declar cu durere în suflet** că trebuie să vorbesc și de o chestiune ,care a fost **atinsă** de un foarte distins și foarte talentat membru al acestui Senat , un îndrumător al tineretului, **dl profesor Manoiilescu.**

" Și m-a mirat foarte mult că **d-sa a putut , aici, într-un parlament românesc ,să vorbească de prăpastia care se deschide între tineret și generația matură,**și de ceva mai mult : **de prăpastia dintre acest tineret și însuși Statul Român.**

" În toate timpurile, d-lor senatori, **tineretea** a fost aceea în care **pasiunile au cloțit** mai puternic și în care **idelurile au alunecat mai ușor la extrem ;** în toate timpurile , **tineretea a crezut** , în entuziasmul său, că **ea singură posedă cheia de aur** a problemelor zilei și a viitorului.

" **Dar nici o dată n-a existat o discontinuitate între generații.** Totdeauna **experiența și sfaturile** celor maturi **a venit să tempereze tineretea și au găsit ecou în tinerete.**

" **Și universitățile noastre și-au îndeplinit cu prisosință acest rol, de îndrumător sincer și înțelegător** , și țin să accentuez de la această tribună că **nu e bine să se micșoreze acest rol sau să fie atins prin discuțiuni ,** care n-au nici o legătură cu rolul de educator.

" **Dacă , în genere, acest rol a fost îndeplinit** , din nefericire , **sunt cazuri când lucrurile sunt altfel** : în loc ca unii dintre cei care sunt chemați să învețe tineretul , să-i pună la dispoziție tezaurul cunoștințelor lor și a experienței unei vieți întregi , [**aluzie la M.Manoiilescu, Nae Ionescu, I.Petrovici , ș.a**]

unii dintre ei , după lungi peregrinări politice, au căutat un refugiu în stimularea patimilor și a lipsei de pricioșenie a tineretului .

M.Romniceanu / 29 nov. '36

▣ **Tineretul serios versus tineretul debusolat**

▣ **Naționalism autentic**

" **Dar să nu ne luăm după această aparență.**

[**aluzie la legionari și gogo-cuziști**]

În orice societate omenească , **nu aceia care strigă mai mult** sunt acei care **reprezintă adevăratele năzuințe** ale tineretului de astăzi.

Alături de cei care **se produc în fiecare moment și care își arogă , fără drept și fără pregătire** rolul de **exponenți ai tineretului** ,

este **masa mare a acelor care nu se văd și nu se aud**,

care zi de zi **își văd de datoria lor și de pregătirea lor** pentru munca viitoare ."

(**aplaude puternice la PNL**)Această masă este aceea la care **ne gândim noi , masa care va forma și blocul de rezistență** în **contra gălăgioșilor de astăzi** , și care va forma și **elita conducerii de mâine**.

Și această masă își dă foarte bine seama că , alături de **pornirile feroce de azi** , **nu și-a pierdut și nu-și va pierde nici o dată dreptul la viață** ,

acel **sentiment uman atât de adânc** , care se numește **generozitate**.

Acestei mase ne adresăm noi cu toată dragostea noastră părintească

și **îi spunem să nu ia nălucirile vane drept realități tangibile**.

De această masă **suntem siguri că vom fi înțeleși** , când vom spune că **naționalismul nostru este izvorât din legământul tuturor Românilor** , cu ogorul , cu pădurile , cu râurile acelei țări , și că **naționalismul nostru n-a înțeles nici o dată să se transforme**

într-un fel de religie internațională ,

nu a înțeles nici o dată să se închine la nici o Mecă sau Vatican ,

numească-se ele astăzi Roma , Berlin sau chiar Nurenberg "

(**aplaude prelungite la PNL**)

- **ACCuza** : Vedem că **aveți cunoștințe geografice interesante !**

M.Romniceanu / 29 nov. '36

▫ **Politica externă**

" Nu este locul aici ca **să amintesc măcar** de anumite cuvântări ținute aici ,

[**aluzie la M.Manolea și ACCuza**]

în care **s-a discutat oportunitatea sau neoportunitatea alianțelor noastre naționale** .

"Politica noastră externă **nu este nici a unui om , și nu a fost nici o dată a unui om**

[**aluzie la "ținta" Titulescu**] ; **nu este nici a unui guvern** ,

ci este a țării întregi și ea este dominată , în momentul de față , de cele **două imperative** , clar indicate în **Mesajul Regal** : **păstrarea păcii și a limitelor noastre naturale**.

"**Mesajul Regal** ne arată limpede care este **politica noastră externă**.

România nu poate să-și desmintă întregul trecut de generozitate

și de **păstrare a cuvântului dat** și să renege organismul de generozitate internațională

și de solidaritate care se numește **Adunarea Națiunilor**.

"**Această țară și acest popor dorește numai să trăiască în pace** , să trăiască în liniște

nu numai cu vecinii , dar **cu toate țările cu care avem sau am putea avea**

relațiuni internaționale , și primim cu recunoștință și cordialitate orice gest de amicitie , orice propunere de concordie.

" **În sufletul lui** , însă , trebuie să o spunem , **poporul român păstrează o adâncă și trainică recunoștință** pentru țările cu care am fost împreună **în luptă pentru restaurarea unității noastre naționale** și se bizuie în viitor pe **trăinicia nedezmnițită a alianțelor sale**.

" În numele acestei Adunări , să-mi fie permis **să constat cu satisfacție**

eforturile pe care **guvernul Maiestății Sale Regelui** , sub înalta indicație a **însuși Șefului Statului** , le-a făcut **pentru realizarea acestui scop** , și rezultatele arătate în **Mesajul Regal** ne umple pe toți de bucurie și de încredere în conducerea viitoare a destinului Țării.

" Și voi adăuga [-----] această adunare se pregătește ca să primească ,

cu ocazia sărbătorilor de mâine [1 decembrie] așa cum se cuvine unor **vechi prieteni** ,

pe **reprezentanții vechilor aliați [cehi și iugoslavi]** , și vede în această vizită

o chează mai mare de trăinicie a acestei țări ."

M.Romniceanu / 29 nov. '36

▫ Protest la discursul lui Mussolini

" .... mă văd obligat să mai vorbesc încă de un fapt , care pentru toți Români a constituit o dureroasă surprindere despre **declarațiunile** pe cari **șeful guvernului unui Stat** pe care ne-am obișnuit să-l considerăm prieten , a găsit cu cale să le facă în istorica cetate a Milanului. [-----] Nu este locul ca , de la această tribună , să repet toate **argumentele istorice și statistice** care învederează **greșala d-lui Mussolini.** [-----]

S-a spus la Milano : <Dreptate pentru Ungaria ! >

Noi , poporul român, am suferit prea mult de nedreptăți în cursul veacurilor , **ca să tăgăduim oricui dreptul la dreptate.**

dar **dreptatea se sfârșește acolo unde începe asuprirea.**

Și sunt conștient că spun **un adevăr adânc** , atunci când afirm :

O asuprire , chiar milenară , nu poate constitui mai multe drepturi decât o suferință de atâtea veacuri "

"În clipa aceasta , d-lor, poate unică în viața mea, am convingerea că **vorbesc în numele acestei întregi adunări și prin ea vorbesc în numele milioanele** de voturi , care ne-au trimis aici, **să fim straja drepturilor și idealurilor lor.**

" De aceea **glasul meu trebuie să răzbată** dincolo de aceste ziduri , **trebuie să răzbată în cetatea unde s-a zămislit însăși origina noastră latină ,**

trebuie să răzbată în bolțile medievale ale palatului Veneția ,

ca **să se vadă și să se audă acolo** ecoul durerilor și drepturilor acestui popor .

Și am adâncă convingere că glasul meu va fi auzit , pentru că ,

alături de poarta aceluia palat împodobit cu leul lui San Marc,

se deapănă , pe coloana Traiană , însăși istoria nașterii acestui popor ,

prin sabia și prin energia aceleași Rome ,

pentru că la **poarta palatului doarme** mărturia luptelor noastre comune,

pentru unitatea noastră națională , **doarme soldatul necunosut.**

Și toți acești martori vor face ca **glasul meu să fie , nu numai auzit , dar să fie și înțeles**

atunci când **împotriva negațiunilor de la Milano , spun limpede și răspicat ,**

în numele dvs al tuturor : Așa va fi în vecii vecilor ,Amin!"

(**aplauze prelungite , îndelung repetate**)

M.Romniceanu / Senat / 29 nov.'36

15.) **Vict.Iamandi (ministru Culte și Arte) , discurs final la Mesaj, Senat , 29 nov.'36**

DS, MO 7, șed de duminică, 29 nov.'36 , pag. 136 - 145)

[LD : 9 sept.2003 . Dacă politica s-ar fi redus la lupta oratorică , de sigur că Iamandi ar fi făcut parte din **categoria " greilor "** , a învingătorilor.

Născut în 1901 , în 1936 avea **45 de ani.**

În finalul luptei lui , **la 50 de ani** , el va plăti cumplit , cu viața , aceste victorii oratorice.

Dar oare numai despre aceasta să fi fost vorba ?! **Cine a fost omul Iamandi ?**

Este el campion al democrației ? Puterea nu l-a pervertit ? Cum a ajuns "omul regelui" ?

Ce se ascundea în spatele cuvintelor sale , **ce credințe , ce caracter , ce gânduri și ce intenții** , asta este mai greu de pătruns. Tocmai de aceea , trebuie să încerc ca

- din nou cucerită de cultura , inteligența și argumenta sa - să nu-mi pierd simțul critic.

Dar de un lucru sunt sigură : credința lui în **democrație , egalitate și libertate .**

L a Iamandi am găsit exprimat , cel mai **frumos** , cel mai **profund** , și cel mai **vizionar** **imn dedicat regimului democrat .** El este cel care pune pe tapet **imperativul prelungirii guvernării liberale .**]

Subtitluri , sublinieri , colorări -LD .

Doc.integral -**fișier PNL XI**

▫ Prlamentul. Dezbaterile la Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului.

Consens : [Coroana] [Armata] [Solidaritate națională]

▫ Politica externă : consens și diferențiere

[adversar "parlamentar" : M.Manoilescu]

/ Poziția față de Rusia / Poziția față de Italia.

- / Mica Înțelegere   / Poziția față de Germania .
  - / Politica externă și instinctul național / Aliații : Franța, Anglia
  - ▣ **Partidul Național - Liberal = partid istoric.**
  - ▣ **Guvernările liberale .**
  - ▣ **Școala și biserica = fundamente naționale**
  - ▣ **Legea presei**
    - / presa de extremă dreapta / presa PNC, Goga , Cuza.../
    - / Calomnii ,violențe, amenințări, asasinat /
    - / Lupta generațiilor / Incompatibilitatea între creștinism și legea talionului
    - / Libertate presei - cu răspunderea cuvântului.
  - ▣ **Critica guvernării de către adversari**
    - / Criticile PNȚ = **Declarație de război / Ipotetica succesiune ....**
    - / Continuitate ?! / Moștenirea ! / PNL- PNȚ = **partide politic autentice.**
    - / **Puncte de convergență PNȚ-PNL**
      - [Politica externă] [Libertățile publice?!] [Realizări ?!]
      - [Ocrotirea muncii naționale ?] [Mișcările extremiste]
  - ▣ **Mișcările naționaliste : cuzismul, legionarismul**
    - / **Generațiile / Tineretul extremist / Generațiile succesive. /**
  - ▣ **Mihail Manoilescu : doctrinar și om politic.**
  - ▣ **Democrație versus totalitarism**
    - / **Libertate și egalitate ! Mistica religioasă - mistica politică /**
  - ▣ **Partidul Național Liberal .**
  - ▣ **Continuitate și succesiune !**
- lamandi / 29 nov.'36

▣ **Dezbaterile la Adresa de Răspuns la Mesajul Tronului.**

„Dle președinte, d-lor senatori, **am urmărit** cu o stăruitoare și o deosebită atenție, **dezbaterile** care s-au făcut în această Adunare asupra Adresei de Răspuns la Mesajul Tronului. Luând cuvântul astăzi, în numele guvernului, țin să **recunosc cu o deosebită satisfacție** că această Adunare , prin reprezentanții ei de toate categoriile, **a mărturisit** pe chestiunile mari , care interesează neamul și interesează eternitatea patriei noastre , **o solitudine comună , o solidaritate indestructibilă** și o hotărîre neînfrântă.

[**Coroana**]

" **Coroana** a fost înconjurată de toate grupările și de toate partidele, care se găsesc reprezentate aici, **cu aceeași dragoste și cu același devotament** , care a constituit , în toate împrejurările , **țaria și superioritatea morală a neamului nostru** .

[**Armata**]

" **Statul român** , cu toate interesele lui prezente, cu toate interesele lui viitoare, **a primit din partea aceluiași reprezentanți** ai acestei Adunări **asigurarea fermă** că ei **vor ști să-l apere** cu toate forțele lor morale și cu toate forțele lor fizice , până la capăt . **Armata țării**, pavăză de apărare a statului nostru, armata noastră națională, pentru că în ea se reflectează toate puterile vii ale poporului nostru, **s-a bucurat și ea de aceeași caldă atenție**, de aceeași **neprecupețită dragoste** din partea reprezentanților acestei Adunări. "

[**Solidaritate națională**]

"Evident dacă aș trage **o concluzie** de pe urma acestei **solidarități** , **manifestate în chip atât de elocvent** de la această tribună , de **reprezentanții tuturor partidelor , de grupările politice**, acea concluzie n-ar fi decât una de **mare încredere în destinul și viitorul neamului nostru**.

" D-lor, **putem fi diferiți politicește** , putem fi **aruncați în câmpuri diferite în viața publică**, putem uneori **să trecem dincolo de limitele îngăduite** în luptele noastre de la partid la partid, **dar în ceasul primejdiei** , în ceasul când chemări grave , care interesează existența țării și destinele neamului , **ne obligă la datorie și la jef**, atunci **știm să înfrângem și deosebirile , să potolim și animozitățile** și **să afirmăm în fața lumii unitatea indestructibilă a sufletului nostru.** "

lamandi / 29 nov.'36

▣ **Politica externă:consens și diferențiere**

[LD :9 sept. 2003 .

În sfârșit , iată și un **"gubernamental" care nu ignoră fisurile din dorita solidaritate națională** , privind politica externă. Cât privește opțiunile, asta este o altă chestiune. Fiecare partid, fiecare teză, ba chiar fiecare personalitate , cu argumente și contra-argumente **Istoria** - istoria temporală , istoria subiectivă, istoria afectivă , istoria relativă - raportată pe termen **scurt** (1939-1940) , **mediu** (1941 -1944) sau **lung** (1945-1989) , urma **să confirme** sau **să infirme** justetea unuia sau altuia din punctele de vedere .

Încât speculațiile având ca argument ... **condiționalul "dacă"** ... își pot schimba , de la epocă la epocă , sensul și dimensiunea.

Pentru că , în anlaiza făcută de lamandi, este adevărat că **se reafirmă poziția guvernului față de politica externă**, dar ... felul cum și-a construit argumentația,prea seamănă și cu o **"execuție" moral-politică a lui Manoilescu** .Se înțelege , oare, ce vrei să spui ,Livia ?

LD : oare de ce-l cruță lamandi pe ACCuza și-l ia la judecată doar pe Manoilescu ?

Ditrambele aduse de Goga (Camera) și ACCuza (Senat) lui Mussolini, Hitler, au întrecut cu mult ceea ce afirmase Manoilescu.Cât privește Liga Națiunilor, Mica Înțelegere,Înțelegerea Balcanică Criticându-l pe Manoilescu,voit-a oare,lamandi să dea un serios avertisment Gărzii de Fier ?]

lamandi / 29 nov.'36

▣ **Politica externă : consens și diferențiere**

" D-lor senatori, **până în anii din urmă, solidaritatea** reprezentanților tuturor partidelor politice **se întindea și asupra politicii externe** a statului nostru.

De câțeva vreme, însă, se pare că unele grupări , unele partide politice de proveniență mai nouă, unii oameni cu acțiuni izolate, încearcă să facă o notă discordantă de la această solidaritate pe care am avut-o , în permanență, în politica externă.

"Declarațiunile și discursurile , care s-au rostit la această tribună, au arătat că **politica noastră externă** , datorită căreia m realizat România de astăzi, este **o politică tradițională** , conformă cu interesele noastre de azi și de mâine, și pe care **avem datoria** , nu numai **să o păstrăm**, dar **să o adâncim** și **să o perfecționăm**.

În această privință , declarațiunea făcută de Partidul Național -Țărănesc este categorică.

Tot atât de **categorică** este declarațiunea d-lui **profesor Iorga** ,

este declarațiune d-lui **Gigore Filipescu**

și este și declarațiunea **social democrată a dlui Jumanca.**

Mai puțin categorice , și cu tendințe fătis contrarii , sunt celelate declarații , care s-au făcut de către celelate grupări prezente în această incintă.

[**Manoilescu, ACCuza**]

"Dacă ar fi să-mi îndeplinesc pur și simplu datoria pe care o am **de a formula** în fața dvs , **care este și care trebuie să fie politica noastră externă** , ar trebui **să mă mărginesc la declarațiunea din Mesajul Tronului** și cu aceasta să termin.

Dar pentru că **aici s-a dezbătut** politica noastră externă , pentru că **s-au adus argumente** și **s-a invocat o serie întreagă de întâmplări** din ultima vreme,

și pentru că **s-au schițat chiar unele amenințări** ,

să-mi dați voie să **mă ocup ceva mai pe larg** și să **depășesc normele** , care până astăzi au prezidat debaterile asupra politicii noastre externe și **să nu mă mărginesc numai la o simplă declarațiune.**

[**LD: Sentimente , resentimente sau interes ?**]

"D-lor senatori, **politica externă** a unui stat **nu se face după criteriile sentimentale** și cu atât mai puțin **nu se face după concepții** care pot stăpâni **politica internă a unuia sau altuia dintre statele** cu care **trebuie să fim în legături de amicitie** sau **trebuie să fim aliați.** **Politica externă** a unui stat **se face de multe ori chiar contra sentimentului public,**

dar totdeauna **se face ținând socoteala de realități** și ținând socoteală **numai** de ceea ce **garantează apărarea intereselor permanente ale țării respective** " (aplauze la PNL)

"În această privință, îmi veți îngădui ca, foarte pe scurt, să rememorez înaintea acestei adunări care a fost politica externă a Vechiului Regat până în preajma războiului mondial.

[LD : **diplomație , echilibru sau echilibristică ?**]

" **Noi am făcut parte** din alianța **puterilor centrale** și cel mai apropiat aliat al nostru a fost **Austro-Ungaria**. Această politică externă a fost **urmată cu consecvență și loialitate , mai mult de 30 de ani**, de către conducătorii politici ai României.

Dvs știți că această politică **numai plăcută nu ne putea fi nouă** , din punct de vedere sufletec. **Dincolo de munți, trăiau Românii ardeleni** , supuși unui **regim de împilațiune** și de **sugrumare a libertăților** și a **însăși ființei lor naționale** .

Tot viitorul neamului nostru era **dincolo de Carpați**.

Și , cu toate acestea, pentru că **împrejurările** erau de așa natură, **încât o politică de echilibru , de garanție** a existenței noastre , sub forma în care trăia Vechiul Regat , **nu puteam s-o găsim în altă parte , am acceptat acea alianță .**

" **În 1914**, când a izbucnit **războiul mondial**, în fața **noilor împrejurări**, a noilor **situațiuni**, a noilor **comandamente** , a noilor **perspective** care angajau direct viitorul poporului nostru în **totalitatea lui** , **conducătorii de atunci au văzut că nu mai pot urma politica externă pe care totuși o făcuseră până atunci**.

Vreamea neutralității nu a fost decât o epocă de pregătire și de adaptare

a armatei noastre și a țării **la noua situație** pe care o creiașe , din punct de vedere internațional , izbucnirea războiului mondial.

[LD : **realism sau oportunism ?**]

"**În 1916** - după ce , înaintea noastră și Italia , care făcuse parte tot din Tripla Alianță, socotise că rosturile ei politice și idealurile ei nu pot fi îndeplinite decât în câmpul alianțelor -

o dată cu intrarea noastră în război , politica noastră externă a luat alt drum, a luat drumul care trebuia să ne ducă la **izbăvirea întregului nostru ideal național**, pe care generațiunii dearândul , de-a lungul veacurilor , îl așteptase, și **care sosise**.

"**Așa dar , concluzia categorică ce se degajează din propria noastră politică externă**, este că **nici o țară nu poate să-și aperse mai bine și mai serios interesele sale în această direcțiune , decât ținând seama de realitățile internaționale** în mijlocul cărora trăește. " (Aplauze)

[-----ex similare :.Franța , Rusia ,Anglia, în diverse momente -----.]

" ... **politica externă** a unei țări se face **ținând socoteala de realități** , de **maximum de garanții pe care le putem avea**, pentru **apărarea intereselor permanente ale țării**,

și nicidecum de considerațiile sentimentale sau de preferințe de concepții asupra regimurilor interne, care , **după unii** , ar fi mai bune **într-o parte** și **după alții** , ar fi mai bune **în altă parte. "**
lamandi / 29 nov.'36

«Poziția față de Rusia

[LD : totuși, lamandi sare peste "**balansul**" României , care i-a îngăduit , sub ocupație germană, **să elibereze și să reanexeze Basarabia** ! lamandi nu pomenește nimic de nesemnarea , de către Rusia, a Tratatului de recunoaștere și nici de tezaur ....]

[LD .10 sept.2003.Gânduri, gânduri, citind și recitind aceste pagini, despre destinul individual și cel național .lamandi va fi asasinat , în 1940 , de "**generația**" aceea despre care **Manoilescu amenințase că va refuza să apere țara, în caz de apropiere de Rusia**. A mai apucat să trăiască avântul patriotic al acelei generații ,o dată cu intrarea României în război contra Rusiei ,în 1941.....dar și ce a urmat **după '44**, pentru el,a fost **ispășirea totală pentru poziția sa**,aplicată de comuniști : **temnița și moartea** .
Cine a avut dreptate ? Poftim de fă analiză obiectivă !]

" **D-I Mihail Manoilescu** , în cuvântarea sa, ținută acum câteva zile în această Adunare, a căutat să aducă **toate contribuțiile personale și toate legăturile sale**

internaționale , ca să poată dovedi că ceea ce facem noi astăzi , nu este o politică externă conformă cu interesele pe care România trebuie să le apere .D-sa a combătut Rusia.

"D-lor senatori, noi **cu Rusia** ne găsim astăzi în **relațiuni de bună vecinătate , și dorim** ca aceste relațiuni de bună vecinătate **să fie cât mai durabile și cât mai sincere.** Noi nu putem concepe ca, atunci când la granițele țării se găsește un **popor ,** care numără nu mai puțin de **160 milioane de oameni , să nu căutăm** prin toate mijloacele - **prin toate mijloacele** care să ne asigure , pe de o parte, **integritatea** drepturilor noastre asupra teritoriului nostru, iar pe de altă parte , **completa siguranță** că nimeni, sub nici o formă, **nu se poate amesteca în treburile noastre interne** - prin toate mijloacele să căutăm **să stabilim raporturi normale și raporturi corecte.**

"D-lor , noi nu suntem în alianță cu Rusia, astăzi.

Nu am nici un motiv personal și nici un fel de cădere să anticipez asupra viitorului , dar d-lor, eu socot că **unui om de răspundere, cum pretinde a fi d-l Manoiilescu , care a vorbit în această chestiune mai mult chiar decât toți acei care sunt împotriva acestei politici de apropiere cu Rusia, nu-i este îngăduit să schițeze , într-o Adunare ca aceasta și nicăeri , chiar și în afară de zidurile aceste Adunări, amenințări.**

D-sa a amenințat , spunând că dacă împrejurările ne-ar obliga ca să ne găsim cândva pe același câmp de luptă cu Rusia, există între noi Românii o generație întreagă, care ar refuza să-și facă datoria și ar refuza să lupte pentru țara noastră.

- ing.N.Miclescu : **rușine !**

- prof.Eftimie Antonescu : **Nu cunoaște țara !**

- **lamandi** : **Asemenea declarații nu sunt admisibile** , nu pentru un fost ministru, nu pentru un om care a avut în această țară și care râvnește să mai aibă în viitor înalte răspunderi, dar nici pentru cel din urmă cetățean al acestei țări.

[**epoca neutralității, Războiul .**]

Noi cunoaștem epoca neutralității și știm ce am avut de suferit în această epocă a neutralității , tocmai **din cauza unor anumite atitudini** din acea vreme .

Îmi pare bine că se găsește astăzi de față ,în această Adunare , **d-l ACCuza .**

D-sa, în epoca neutralității , **a fost unul din protagoniștii cei mai hotărâți și , din capul locului pentru intrarea României în război alături de puterile aliate și alături de ruși .**

- **ACCuza** : Și amintesc că, **alături de mine, erați dvs !**

- **lamandi** : Mi-aaduc aminte că **dvs ați scris un articol "România trebuie să meargă alături de Rusia "** ..Din punctul de vedere al relațiilor internaționale, **situația noastră față de Rusia nu era atunci mai bună decât este astăzi.**

Dimpotrivă. Atunci era marea problemă a Basarabiei și noi,

acei care preconizam războiul pentru Ardeal,

eram atâcați că punem lespede de mormânt asupra Basarabiei.

Cu toate aceste atacuri și împotriviri, și **d-l Cuza și toți oamenii cu răspundere n-au ezitat** un singur moment **să susțină și să ceară intrarea în război alături de aliați și de Rusia. "**

"Care este situația astăzi ? Ne găsim în **bune relații cu Rusia și voim să trăim în liniște și pace** cu toată lumea.

Suntem convinși că , cu cât vom fi mai tari înăuntru și cu cât alianțele noastre vor fi mai serioase și mai adânci, cu atât **pacea este mai serios asigurată.**

Dar dacă eventualitatea ar surveni , **dar dacă** primejdia ar ajunge , din nou , la capătul frontierelor noastre, care va fi atunci datoria noastră, a tuturor ?

Nu putem prevedea care va fi configurația pe care va avea-o un eventual război viitor, **dar ceea ce știm , este că această națiune , în totalitatea ei ,**

din momentul în care **o hotărâre se va fi luat , va trebui să-și facă datoria până la capăt . Și suntem adânc încredințați că-și va face-o "** (**aplauze puternice , unanime**)

[-----relațiile cu Italia -----]

" DI Manoilescu a fost ori echivoc, ori n-a voit să tragă concluziile firești.
De altfel, d-sa și în ce privește relațiile cu Rusia , împotriva cărora a declanșat
o întregă ofensivă , a fost tot așa de echivoc și contradictoriu .

DI.Mnoilescu l-a învinuit pe I.I.C. Brăteanu pentru că , la 1920, ar fi refuzat să lucreze
pentru reluarea raporturilor cu Rusia, la 1920,
când Rusia n-avea raporturi cu nimeni, în Europa,
când toate statele erau în rezervă,
când regimul intern al Rusiei era considerat ca provizoriu și
când toți se așteptau la o schimbare de la o zi la alta !

Și a mai acuzat dl Manoilescu , că , și după aceea, au fost împrejurări favorabile ,
când relațiile cu Rusia puteau fi reluate, și că , totuși , aceste relații nu s-au reluat .

" Dar întreb : **cum poți face reproșuri că relațiile cu Rusia nu au fost luate mai de mult**,
iar după ce aceste relații s-au reluat ,

în condițiuni , declar încă o dată, care **ne asigură întreaga libertate de mișcare**
în interior și întreaga posibilitate de apărare a intereselor noastre și interne și externe,
cum este posibil , după ce relațiile au fost luate, d-l Manoilescu **să se erijeze astăzi în**
campion împotriva îmbunătățirii acestor relații cu Rusia ?

" Eu aș fi fost foarte mulțumit ca , atunci **când se face critica unei politici** , mai ales a politicii
externe , **după critică să ni se dea soluțiuni**, dar soluțiuni întregi , soluțiuni reale , soluțiuni
posibile. **DI Manoilescu n-a dat aceste soluțiuni"**

lamandi / 29 nov.'36

▫ **Poziția față de Italia.**

[**LD : sentimentalism sau luciditate ?**]

[LD : Nu vreau să fac speculații ieftine ... dar situația limită , tragică , în care s-a aflat
Manoilescu, în 1940, la Dictatul de la Viena , a fost lecția dură , dată după 4 ani ,
de **cei doi idoli cărora le făcea apologia în 1936** . A plătit-o cu un leșin și cu pata , pentru
eternitate , de a fi semnat pe documentul care ciopârțea Ardealul.]

" **D-l Manoilescu ne-a făcut reproșuri și ne-a învinuit că am comis greșeli**
în mențirea și cultivarea bunelor raporturi între noi și Italia.

"D-lor senatori, suntem cei dintâi care să **regretăm - și am regretat totdeauna -**
că între o țară de mare tradiție și de cultură , civilizație și gândire,
pe care o reprezintă **Italia și noi**,
relațiile n-au fost cele dorite , cel puțin de o bucată de vreme încoace.

Dar , d-lor senatori, **trebuie să fim serioși și să nu facem** pe această chestiune
sentimentalism. Vă asigur că **șeful guvernului italian** , în momentul **când a rostit discursul**
de la Milano , **n-a fost condus de considerațiuni sentimentale**.

Noi nu avem de plâns pe ruinele unei amiciții ,
pe care **nu noi am nesocotit-o și pe care o dorim sinceră și întregă**.

Că s-au făcut **unele greșeli** , se poate - și **s-au făcut** .

Dar nu trebuie să uităm , **că discursul de la Milano este ultimul act** care s-a produs
și care **a dat naștere la reacțiunea noastră, a tuturor** , împotriva acelei
declarații de apărare a Ungariei , pe care a făcut-o șeful guvernului italian.

Dar , de 10 ani revizionismul maghiar este **stimulat în permanență de Roma**.
Nu trebuie să uităm acest lucru. Prin urmare, **discursul de la Milano , nu era ceva nou**
ce se petrecea. S-a făcut o declarație categorică , calculat categorică și răsunătoare ;
dar această declarație categorică de la Milano a fost precedată de o serie întregă
de manifestări , am zice , dar **sentimentale** , în orice caz, **de încurajare a**
revizionismului maghiar . Nu vreau să nmerg mai departe și să arăt **ce s-a întâmplat**
la 1919 la Budapesta, în momentul când **oștile noastre intraseră în capitala Ungariei ;**
dar și atunci am avut rezistență , și am avut de întâmpinat **unele atitudini dezagreabile**
din partea guvernului italian. **Și de atunci și până astăzi** , de multe ori,
acest fel de atitudine n-a încetat de a exista .

Prin urmare , în această chestiune , trebuie să privim lucrurile rece și obiectiv
și trebuie să **căutăm să scoatem** , din ceea ce s-a petrecut până acum,
toate lecțiunile pe care trebuie să le tragem.

"Italia nu face politică sentimentală, ci politică de realități.

Că va izbuti, în această politică de realități, sau nu va izbuti, nu ne interesează pe noi. Pe noi ne interesează propria noastră politică și propria noastră securitate .

De aceea, păstrând toate relațiile noastre culturale și toate relațiile sufletești ,
toată admirația noastră , pentru tot ceea ce constituie Italia de ieri și de astăzi,
și pentru tot ce s-a relizat în decursul acestor 15 ani din urmă,

ca înfăptuiri pozitive în ordinea internă a Statului italian,

avem dreptul ca, în ceea ce privește politica noastră externă ,

să fim circumspecți și să nu cersim o prietenie .

care ni se refuză sau care întârzie să ni se dea , și să ne facem și noi datoria. "

(aplauze puternice la majoritatea PNL)

lamandi / 29 nov.'36

▫ Mica Înțelegere

[LD : în general, oare de ce-l cruță lamandi pe ACCuza și-l ia la judecată doar pe Manoilescu ?

Ditirambele aduse de Goga (Cameră) și ACCuza (Senat) lui Mussolini, Hitler,
politicii lor , au întrecut cu mult ceea ce spusese Manoilescu ...

Cât privește Liga Națiunilor, Mica Înțelegere, Înțelegerea Balcanică...

Totul mi se pare o aiureală... o lovitură sub centură ... ceva urât și meschin ...

dezvăluind mai vechi și grave antipatii între cei doi colegi de liceu. Dar poate ... mă înșel !]

"Tot așa de ușor a vorbit d-sa - și nu cred că a scăpat neobservată de onoratul Senat
această parte a expunerii d-lui Manoilescu - tot așa de ușor a vorbit d-sa despre ceea ce
reprezintă Mica Înțelegere.[----- poziția față de Germania -----]

[Manoilescu]

"DI Manoilescu, vorbind de Germania, și făcând oarecari aluziuni la articolul

apărut în foaia oficioasă a Partidului național-socialist din Germania,

scris de dl Alfred Rosenberg, a lăsat să se înțeleagă că

d-sa n-a fost străin de acel articol !

Eu, d-lor, sunt un vechi prieten și un fost coleg de liceu cu d-l Manoilescu

și îl cunosc foarte bine. . Am multă admirație pentru însușirile sale intelectuale ,
pentru dialectica pe care o stăpânește, pentru pregătirea sa în toate domeniile,

însă nu sunt tot așa de gata să-mi mărturisesc admirația mea

și pentru perspicacitatea d-sle în viața politică a țării.

Și regret că d-sa nu se găsește prezent pe aceste bănci,

căci am putea limpezi în mod contradictoriu o serie întreagă de chestiuni.

" DI Manoilescu a făcut un calcul matematic .Ca inginer, d-sa dă totdeauna impresiunea

că se poate juca ușor cu cifrele. D-sa, vorbind de **Mica Înțelegere ,**

a omis Cehoslovacia și a vorbit numai de Iugoslavia și de România ,

și a mai adăugat și cele 8 milioane de unguri ,

și a făcut un calcul , dar n-a tras nici o concluzie.

Însă din anumite **interview-uri**, destul de semnificative, apărute într-o foaie franceză din

București, **am văzut că dl. Manoilescu nu are totuși curajul să meargă până la capăt**

în această Adunare , spunând deschis tot ce crede și în această chestiune.

"D-sa crede că se poate face o nouă regrupare în Mica Înțelegere.

cu eliminare unora și cu intrarea altora ? De ce nu ne-a spus-o precis și categoric ?

" D-lor , dați-mi voie ca în această chestiune a **rostului pe care-l are Mica Înțelegere ,**

să fac aici **o declarație**, care cred că este tot atât de apreciată în seriozitatea ei

de toți oamenii de răspundere din această țară.

Mica Înțelegere este o alianță care , cu cât trece vremea, cu atât își capătă

mai multă forță , mai multă soliditate dovedindu-se ,

într-o măsură din ce în ce mai considerabilă ,necesitatea ei ." (aplauze puternice)

Ea este întemeiată acum vreo 15 ani de către Take Ionescu, care a avut viziunea clară

a evoluției pe care trebuie să o aibă politica externă a acestor state ,

care sunt **succesorale Monarhiei austro-ungare.**

Noi nu putem face altceva decât să **întărim această alianță și să-i dăm într-adevăr**

amplora de care ea are nevoie " (aplauze puternice)

lamandi / 29 nov.'36

▣ Poziția față de Germania .

" D-lor, noi suntem printre cei dintâi care **suntem conștienți de valoarea pe care o reprezintă poporul german** , noi **știm ce a dat acest popor culturii umane**, noi **știm ce reprezintă Germania din punct de vedere economic**, ce reprezintă din punctul de vedere **al forței sale morale , al forței sale politice și al forței sale militare**.

Noi nu avem nici un fel de rezervă de a ne mărturisi **întreaga noastră admirație** pentru **marele popor** , care **a știut să se organizeze** și să dea în fața lumii totdeauna **o elocvență icoană** de ceea ce însemnează **valoarea forțelor sale naționale** .

" Dar, d-lor, **de la această admirație și până a trage concluzia că noi, în politica externă, avem mai multe garanții de la Berlin , decât de oriunde aiurea în Europa, este o distanță pe care nu o putem parcurge decât cu o foarte mare îngrijorare.**

- **Iuliu Mumuianu** (PNC) . N-a spus nimeni acest lucru !

- **lamandi** : D-le Mumuianu, **d-l profesor Iorga** a venit în această incintă și **a spus** printre altele **să nu ne jucăm cu politica externă a țării.**

Nu putem schimba politica externă a țării de la o zi la alta.

Alianțele nu sunt simple combinațiuni superficiale și efemere.

Noi știm ce au însemnat tratatele în trecut și **câtă valoare li s-a acordat** în momentul izbucnirii catastrofei mondiale, când s-a spus despre tratatul care garanta neutralitatea Belgiei , că este **un simplu petic de hârtie**, peste care poate trece oricine.

Noi trebuie să ne orientăm în acea direcție , care ne poate garanta **până la capăt** , în mod cinstit , **tratatele și alianțele noastre** . (**Aplauze prelungite la PNL**)

[----- **Mica Înțelegere** ----- **vezi mai sus** -----]

[**Manoilescu**]

"DI Manoilescu, vorbind de Germania, și făcând oarecari **aluziuni la articolul** apărut în foaia oficioasă a Partidului național-socialist din Germania, **scris de dl Alfred Rosenberg**, a lăsat să se înțeleagă că **d-sa n-a fost străin de acel articol !**

[-----]

lamandi / 29 nov.'36

▣ Politica externă și instinctul național

"DI Manoilescu vorbea de **politica externă a instinctului național.**

D-lor,**de politica externă a instinctului național** a vorbit **Take Ionescu** în 1915, în Parlamentul țării. Acea politică a **instinctului național** pe care o prezenta guvernului de atunci, **ne-a poruncit să mergem spre Ardeal**. În ea **se sintetiza toată chemarea unui popor**, care trăise **o mie de ani sub stăpânire străină**, și care **n-avusese posibilitatea să-și dea valoarea sa** în cumpăna gândirii universale.

"Această politică a instinctului național a fost tradusă în fapt de către **Ion I.C.Brătianu** , care veghea la cârma intereselor țării , **cu o intuiție și cu o perspicacitate** care l-au așezat definitiv în rândurile **marilor ctitori ai României de astăzi** .

"Astăzi politica instinctului național nu poate fi decât continuarea acelei politici a instinctului național , care a creat România de astăzi.

Generația noastră trebuie să perfecteze , să consolideze Statul Român. "

lamandi / 29 nov.'36

▣ Aliații : Franța, Anglia

[**LD** : admirație fără rezerve. Superlativele absolute.

"Povara recunoștinței " sau **"complexul vasalității " ?]**

" Și Statul Român de astăzi , nu-l putem consolida , nu-l putem perfecta,

decât păstrând intacte alianțele noastre, alianța cu Franța,

cu Franța eternă, (Aplauze prelungite) care înfățișează **nu numai** o concepțiune politică ,

care stăpânește așezămintele definitive ale lumii civilizate ,
dar care înfățișează o mare cultură și o covârșitoare afirmare a unei forțe morale ,
pe care nimeni nu are dreptul [LD ?!]

nici s-o discute [LD ?!] , nici s-o disprețuiească "(Aplauze prelungite)

**" Noi nu trebuie să uităm că alături de Franța veghează cea mai mare putere
și cel mai perspicace popor , în ceea ce privește orientarea politicii de realități
și echilibru în Europa : Anglia .**

**" În această direcțiune trebuie să fie îndreptate privirile noastre,
și dacă mâine s-ar întâmpla ca primejdia să sosească , noi trebuie să contăm ,
în primul rând, pe acești aliați care , ca și în trecut , sunt convins că și mâine ,
își vor face datoria întregă față de noi " (Aplauze prelungite)**

lamandi / 29 nov.'36

≡Partidul Național -Liberal =partid istoric.

/Legislaturile liberale

**" Am inaugurat un regim de stabilitate și de durată în guvernarea acestei țări,
de la război și până astăzi.Afară de guvernul lui Ion I.C.Brătianu , care a durat de la 1922
până la 1926 ,n-a mai existat alt guvern care să intre în a patra sesiune a legislaturii sale.**

"Se întâmplă și astăzi, ca și ieri, ca acel guvern să-l dea tot Partidul Național-Liberal.

**Nu este ,d-lor, o singură întâmplare,nu este un simplu joc al împrejurărilor .În această
repetire pe care o vom solda și de data aceasta cu o mare activitate în serviciul țării ,este
consacrarea meritelor nu numai istorice ale partidului nostru , dar este dovada forțelor vii pe
care el se sprijină , a experienței de guvernare , a înțelepciunii conducătorilor săi, a
coeziunii sale interne, a directivelor sale limpezi,în toate direcțiunile vieții de stat .**

**"De aceea Partidul Liberal a trecut peste toate vicisitudinile ,peste toate adversitățile
și a rămas singurul partid istoric pe care îl are România(Aplauze prelungite)**

"Cele ce am înfăptuit noi , în acești trei ani, sunt nu o operă de partid,

este **cea mai largă contribuție** pe care putea să o dea cineva în împrejurările atât de grele
din punct de vedere financiar și economic, pe care le parcurgem noi,

în consolidarea statului nostru, **Mesajul Regal** enumără toate actele pe care le-am înfăptuit .
...**"S-a spus că această enumerare din Mesaj , nu ar fi decât o simplă formalitate.**

D-lor , să-mi dați voie să nu răspund eu la această obiecțiune , pe care au făcut-o unii dintre
onorații noștri adversari, care au trecut pe la această tribună.

**A răspuns d-l lorga. D-l lorga a spus că nu ne lăudăm suficient .Și a mai adăugat că ,
dacă guvernul acesta a stat 3 ani, înseamnă că cel dintâi care s-a convins de opera pe
care a realizat-o ,a fost însuși Suveranul Țării.**

**"Am făcut operă pozitivă în toate direcțiile .Când se spune în *Mesaj* ,
că am făcut conversiunea datoriilor, lichidarea arieratelor statului,
reducerea datoriei publice externe, asigurarea ordinii bugetare ,
renașterea creditului public, statornicirea unei vieți administrative gospodărești, începutul
refacerii arterelor de comunicații, investițiile de caracter cultural, social și sanitar,
reorganizarea cooperăției, reorganizarea Camerelor profesionale,
acțiunea de îndrumare a agriculturii și valorificare produselor agricole,
stimularea industriilor, ocrotirea muncii naționale,**

întărirea învățământului rural și profesional,

așezarea tineretului în cadrul a noi frâuri de disciplină ,

**unificarea legislativă, înzestrarea armatei, acestea nu sunt decât capitole istorice din
realizarea guvernării Partidului Național-Liberal. " [-----]**

Ce vom face în viitor, în lunile care urmează, până la terminarea sesiunii actuale ?

D-l prim-ministru, în cuvântarea pe care a ținut-o la *adunarea majorităților*,

cu prilejul deschiderii Parlamentului, [LD : deci **Tătărascu a fost la această consfătuire.Nu o am]
a spus că, după 3 ani de realizări, anul acesta va fi un an de completare.**

Ceea ce țin să afirm și cu acest prilej, este că această operă de completare ,

o vom face cu aceeași seriozitate , cu aceeași hoărîre , care a stăpânit întreaga noastră

activitate de guvernare , de acum trei ani și până astăzi ."

lamandi / 29 nov.'36

▣ Școala și biserica = fundamente naționale

[LD :sept.2003 .Am în memorie , ca pe niște icoane, imaginea **bunicilor și părinților** mei .

Ca pe un eșantion viu, încerc să-mi explic de ce bunicul (veteran de război) a fost **averescan** iar părinții mei **țărăniști** ; de ce , în interbelic, în micile lor comunități, funcționarii primăriei, perceptorul și cârciumarii erau **liberali** , învățătorii și preoții , **țărăniști**, dar ... tinerii se simțeau atrași de **legionari**.

Asta în Miorcani , în care lângă **școală și biserică** , "**Curtea boierului** " era percepută mai mult ca o cetate înconjurată de ziduri și de mister, decât ca loc de odihnă și tihnă literară a poetului Pillat . Simple amitiri dincopilărie....

[LD : În noua-i calitate, de **ministru al Cultelor** , lamandi se ocupă de **școală și biserică** mai mult ca altă dată. Sesizez un **accent special** pus pe solicitudinea față de **preoți și învățători** ,și mă gândesc că, printre altele, în această preocupare putea fi și **dorința PNL de a câștiga această categorie** de intelectuali de sub **puternica atracție** fie de la **mișcarea țărănistă** , fie de la **mișcărilor naționaliste** .]

lamandi / 29 nov.'36

S-au numit peste 17 000 de absolvenți ai școlilor normale , în învățământul primar, în acești 3 ani , punându-se

" temelia pe care trebuia să se ridice consolidată clasa țărănească din acest stat ."

S-au ocupat cu aceeași înțelegere de biserica noastră națională.

"D-lor senatori, noi avem o biserică de stat ."

Poporul nostru, adânc credincios, poporul nostru în întregimea lui adânc credincios, și-a păstrat individualitatea sa , și-a păstrat nealterat sufletul său prin biserică.

"Biserica noastră a fost totdeauna națională. Noi nu am pierdut din vedere , că acestei instituții fundamentale a statului nostru **trebuie să-i acordăm toată grija noastră.** De aceea , se poate spune , cu drept cuvânt, că **și organizarea ei de astăzi a fost opera noastră** , dar și că înfăptuirile care urmează să se facă în această direcție pentru ziua de mâine, vor fi tot ale noastre, **căci ne-am îngrijit cu o îndoită solicitudine de preoți, ca și de învățători.**

"Noi nu putem uita, și trebuie să o repetăm aici, că, o dată cu acordarea votului universal, am chemat la viața de stat nu numai țărănimea , dar și pe învățători și pe preoți.

[Votul universal]

Știu că sunt astăzi unele glasuri care se ridică împotriva acestei reforme .

Trebuie să privim însă lucrurile nu pe ceea ce este întâmplător, nu prin neajunsurile pe care noi, ca partid, am putea să le avem, **de la unii dintre preoți și învățători** , ci trebuie să privim lucrurile prin prisma continuității și a valorii politice și naționale , pe care o are **această reformă.**

Nu este posibil ca țăranii să aibă drepturi politice, iar conducătorii lor de la sate, să nu le aibă.

[datorია profesională]

Evident că este o delimitare a misiunii pe care trebuie să o îndeplinească **învățătorul la școală și preotul la biserică.**

În acel cadru al datoriei profesionale, nu trebuie să se facă nici o imixtiune a politicii directe. Și preoții și învățătorii , trebuie să aibă totdeauna în vedere , că ei sunt la țară elementul de ordine , de liniște , de propovăduire a adevărului , indiferent dacă se pot găsi într-un câmp politic , sau în alt câmp politic.

Ei trebuie să nu uite că numai prin cultură , prin credință, prin creștinismul împăciuitoar, prin acea solidaritate a sufletelor, pe care ortodoxismul o împrăștie în toate direcțiile, și nu prin ură , se poate clădi temelia vieții unei țări întregi "

(aplauze prelungite la PNL) Acesta este rostul preoților și învățătorilor. "

[Libertatea , susținerea cultelor]

[LD : atenție : se inițiază un fel de **împroprietărire a mănăstirilor** , cu pământ de cultură, măsură **menită să corijeze, poate, radicala lichidare a averilor mănăstirești...**

Nu am prea multe date, nu știu da și ce s-a înfăptuit, dar ca inițiativă , a pornit de la liberali]

Ca ministru al Cultelor, subliniază faptul că **salarizarea preoților** , va fi trecută definitiv în sarcina **bugetului statului** .

" În ceea ce privește **înzestrarea vetrelor mănăstirești cu pământ de cultură saau cu păduri**, pentru ca ă le poată da **un început de refacere materială**, pentru ca , după aceea, **mănăstirile să-și reia locul acela pe care l-au avut în trecutul nostru**, în scurtă vreme, **voi depune** , în această Adunare , **proiectul de lege respectiv.** "

[**Potolirea agitațiilor în biserici**]

" Am căutat în același timp, ca, **de acord cu Sfântul Sinod, să luăm măsuri ca agitațiile din biserică - agitațiile dintre credincioșii bisericii - să înceteze** ; în această privință, **Stilismul din Basarabia și din unele județe din Moldova** a început, pe de o parte, **cu concursul autorităților**, iar pe de altă parte, cu **o acțiune de propagandă pe teren, să-și diminueze intensitatea dăunătoare** pe care o avea până în zilele trecute. "

El face apel la toți oamenii politici din țară - l-a făcut **și la congresul preoților** , ținut la Iași - "să lăsăm chestiunile **care se referă la credință** - să le lăsăm deoparte - ca ele să rămână un patrimoniu intangibil al tuturor românilor .

Să nu facem din chestiunea stilismului o chestiune de propagandă electorală. " (aplauze)
"Dacă nu s-ar fi făcut greșelile din trecut , **dacă** nu s-ar fi găsit unii oameni politici care să creadă că pe chestiunile acestea își pot căpăta voturi, **nu am fi ajuns la situația în care ne găsim astăzi.**

Dvs nu trebuie să uitați că în toate aceste **agitații printre credincioși**, ale sătenilor care sunt de perfectă bună credință, **sunt amestecați agenți provocatori** , care au tot interesul să ajungă să creeze asemenea **situațiuni neplăcute**, pentru însăși **siguranța statului nostru.** **Sunt interese externe, și sunt agitațiuni interne, care urmăresc dezagregarea noastră sufletească**, tocmai acolo unde avem nevoie de mai multă rezistență sufletească și de mai multă tărie. De aceea, am crezut de datoria mea ca să profit de prilejul pe care mi-l dă cuvântarea la Mesaj, și să supun această chestiune dvs .

Numai în felul acesta, păstrând în afară de politică și de luptele dintre noi instituțiile de bază ale statului, vom putea să asigurăm acea continuitate de care avem nevoie , mai cu seamă în împrejurările grele prin care trecem "

lamandi / 29 nov.'36

▣ **Legea presei**

"D-lor senatori, eu **sunt un vechi apărător al libertății presei și ca om politic și ca ziarist.** La 1923, când s-a votat **Constituția, am luat cuvântul la articolul respectiv**, care se referea la presă , și **am cerut menținerea integrală** , pentru presă, **a regimului pe care îl avea și în Constituția de la 1866.** Mă găsesc și astăzi pe aceeași linie.

Evident, **răspunderile pe care le dă situațiunea de a fi membru al guvernului , impun uneori rezerve și impun unele limitări.**

Mă găsesc , însă, printre cei dintâi **apărători cinstiți și sinceri ai presei.** De altfel, în această privință, cred că n-am nevoie să cer atestațiuni de la nimeni. Numai faptul că **deși am fost unul dintre cei mai atacați și calomniați dintre oamenii generației mai noi din politica țării, eu cer totuși libertatea integrală pentru presă,** cred că face dovada completă a sincerității intențiilor mele în această direcție.

Nici o dată, motive de ordin personal, îndurerări sufletești și tot felul de neajunsuri , pe care un om care luptă în viața politică este obligat să le întâmpine , **nici o dată** asemenea lucruri și asemenea situațiuni **nu mă pot determina să-mi schimb atitudinea.**

Dar, dacă cer libertate deplină pentru presă, cer , în același timp, și răspunderea întregă și efectivă.

-Grigore Gafencu (PNȚ) : **De acord !**

[presa de extremă dreapta]

-**lamandi** : Vedeți, de o bucată de vreme mai cu seamă, **presa noastră a întrecut orice limită.**

Și să nu se supere d-l prof. Cuza...

-**ACCuza** : Eu nu mă supăr nici o dată.

- **lamandi** : Să-mi dați voie , dle profesor, dar **excesele de limbaj, cu violențe ne mai auzite , cu îndemnuri directe la asasinat, s-au găsit de cele mai multe ori în presa** pe care eu nu vreau s-o denumesc cu termenul care i se spune, decât pentru că-l întrebuițtează toată lumea : **în presa de extremă dreapta.**
- **ACCuza** : Vă rog să-mi dați voie :**nici o dată în presa noastră** a Partidului Național-Creștin
Vă rog să-mi citați un singur caz.

[presa PNC, Goga , Cuza...]

- **lamandi** : Dle profesor , eu nu voiesc să numesc ziare. Vă cunosc prea bine. Am fost **elevul dvs cu 25 de ani în urmă**, vă cunosc **ideile**, vă admir **consecvența**, admir acest **exemplu de probitate** pe care dvs îl dați în viața publică ; **dar dvs, de multe ori aveți și iluzii**

- **ACCuza** : Am avut **iluzia că veți rămâne cu mine!** (**mare ilaritate**)

- **lamandi** : Au trecut 25 de ani de atunci . **Ne vorbiți de atributele statutare** , pe care le aveți ca **președinte suprem** al Partidului Național-Creștin .

Eu nu mă îndoiesc că **dv stăpâniți complet aceste atribuțiuni** și le exercitați efectiv.

" **Eu nu știu câte oficioase aveți dvs**, dar sunt dator în mod cinstit să spun că

deși nu am văzut sub semnătura profesorului Cuza nici o dată asemenea atacuri și

îndemnuri la violență , le-am găsit de multe ori în unele foi care, indirect sau direct ,

v-au sprijinit pe dvs. [-----] sunt obiectul tuturor atacurilor din partea extremei drepte .

lamandi / 29 nov.'36

▣ **Calomnii , violențe, amenințări, asasinate**

[-----] **Cunosc mentalitatea care stăpânește din nenonorocire o bună parte a elementelor care militează în aceste grupări , socot că nu comit o trecere dincolo de domeniul care îmi este îngăduit să vorbesc , dacă voi spune că **trebuie să înceteze acest sistem al amenințărilor , acest sistem al violențelor.** "**

[**Lupta generațiilor**]

"**Generația noastră a trăit pe băncile Universității , sub ideile dvs, d-le Cuza, și ale d-lui Iorga. Am avut și noi momente de expansiune , de critică neîndurătoare , la vârsta de 20 de ani, împotriva conducătorilor.**

Am făcut parte din cei care au prefațat , prin acțiunea noastră dezinteresată, marile mișcări de mai târziu , care ne-au dus la întregirea națională,

dar n-am preconizat nici o dată violența până la suprimare , ca mijloc de acțiune, ca mijloc de exprimare efectivă a ideilor noastre.

" **Sunt pentru cea mai largă discuțiune , suntem pentru un joc liber al forțelor angajate în lupta de idei, în lupta de doctrine, în lupta de programe.**

Dar nu suntem deprinși să mânuim nici revolverul și nici să ne apărăm împotriva celor care ne atacă.

Spre onoarea acestei țări, care nici o dată nu a cunoscut asemenea mijloace în luptele politice, **trebuie să înceteze acest sistem nenorocit (aplauze)**

- **ACCuza** : În această privință, **suntem alături de dvs . (aplauze)**

- **lamandi** : Da, dle profesor, **știu că mișcarea dvs a preconizat totdeauna acțiunea pe căile legale . Dar ce se întâmplă ? **Sunt mulți oameni care au deținut roluri de răspundere****

în viața acestui stat, oameni care au deținut mari posturi de răspundere și cari,

în loc să tempereze , în loc să îndrumeze , în loc să arate care sunt căile pe care

tineretul trebuie să-și ducă acțiunea lui - tineretul e liber să creadă și trebuie să creadă , căci dacă n-ar crede tineretul , nu ar mai avea cine să creadă -

îi încurajează direct sau indirect împotriva ordinii legale.

[LD : aluzie la Goga ? la Manoiescu ? la Crainic ? la Nae Ionescu ? la atâți intelectuali sau gazetari din Gardă sau simpatizanți ?]

"**Să-mi dați voie să vă spun , că răspunderile , în cazul acesta , se împart și sunt mai mari pentru conducători și pentru exponenții care se erijează în conducători, chiar mai mult decât cei ce le practică.**

Și presa de dreapta, în această privință, nu face un serviciu real cauzei pe care toate partidele de dreapta o reprezintă.

Dle prof Cuza, **eu sunt un om care cred** că o țară este cu atât mai aproape de îndeplinirea rosturilor ei, **cu cât sunt mai multe curente în mijlocul ei....**

- **Cuza** : Sănătoase.

- **lamandi**: **Desigur.Sănătoase. Cele sănătoase să biruie pe cele bolnave , pentru că aceasta este necesar, dar manifestarea acestor curente nu poate să se facă decât în cadrul ordinei și al legii. "**

lamandi / 29 nov.'36

▣ **Incompatibilitatea între creștinism și legea talionului**

" Această **lege a talionului** nu are a face **nici cu creștinismul**, care **se pretinde a sta la baza tuturor mișcărilor de dreapta , și mai ales cu toleranța și cu spiritul de înaltă etică** a poporului nostru (**aplauze**)
Vedeți ecoul acestei stări de spirit , în mod permanent ,în presă.

[**lamandi** : **între adevăr și calomnie**]

Vreți un exemplu ? Dvs mă cunoașteți de 25 de ani.

Ați auzit vreodată că eu sunt naturalizat ?

-**Cuza** : Niciodată! **De la Belcești !**

- **lamandi** : În presa naționalistă s-a spus că eu **nu sunt român de baștină, ci naturalizat ! că sunt fanariot ! .... Sunt fiu de învățător ... m-am născut la țară... tatăl meu a fost învățător în sat 30 de ani ... modest colaborator al lui Haret ... am trăit printre țărani ... cu frică de Dumnezeu și dragoste de țară. și am ajuns la 45 de ani să mi se conteste origina română și dreptul de a vorbi, pentru că mă cheamă lamandi !** Sunt foarte mulți răzeși în satele din Moldova și Basarabia care poartă acest nume.[-----]

"Vedeți d-le profesor , unde se merge cu această deformare a realităților , care, în loc să fie stânjenită în manifestările ei, alunecă pe o pantă nenorocită , care ne poate duce la situații mult mai grave , decât acelea prin care am trecut eu până acum.

De aceea spuneam adineauri : responsabilitate deplină !

Vedeți ce se întâmplă : **noi l-am pierdut pe Duca.**

A fost unul dintre cei mai mari români ai acestei țări.

Duca a murit ,acoperit de acuzațiunea că nu ar fi fost un bun român !

Și nu pot să uit că, în crearea atmosferei care a dus la asasinatul dela 29 decembrie , presa a avut un rol nu tocmai atât de puțin important .

" **De aceea, să ne strângem laolaltă , suntem cu toții români, să avem cu toții grijă de interesele acestei țări, să nu vorbim de apărarea libertăților , fără răspundere , pentru că acei care încearcă să apere libertățile cu orice preț, din direcțiunea aceasta , azi, mâine , vor fi cei dintâi , care vor sugruma libertățile împotriva întregii țări."** (**aplauze prelungite**)

lamandi / 29 nov.'36

▣ **Libertate presei - cu răspunderea cuvântului.**

"De aceea d-lor, **libertate presei, cât mai largă, dar cu răspunderea integrală și, dacă se poate, cu un "curriculum vitae" , al tuturor îndrumătorilor , care reprezintă publicismul și presa românească .** (**aplauze**)

Să-i cunoaștem și să știm de unde au plecat , ce au făcut și care este valoarea lor morală, pentru a se erija în îndrumători sufletești ai acestei națiuni "

(**aplauze prelungite**)

lamandi / 29 nov.'36

▣ **Critica guvernării de către adversari**

" D-lor senatori, dați-mi voie să mă ocup pe scurt de **critica pe care au făcut-o , împotriva guvernului nostru , adversarii noștri.** [-----]

Cea mai mare parte din reprezentanții opoziției au recunoscut , de la această tribună,

că guvernarea noastră se soldează , pe multe terenuri, cu o activitate din cele mai impresionante. Unii dintre d-lor, ne-au făcut chiar reproșuri că nu speculăm suficient realizările pe care le-am împlinit, și că , din p.d.v. al intereselor de partid, chiar am păcătuit nespeculând aceste realizări. "

lamandi / 29 nov.'36

▫ Criticile PNȚ = *Declarație de război*

▫ Ipoteza succesiune ....

" D-lor, ne-am fi așteptat , desigur, ca Partidul Național-Țărănesc , căci este partid de opoziție, să ne critice guvernarea.

Eu îmi dau seama , că mai presus de faptele care se văd, sunt și anumite interese politice exclusive , care trebuie apărate , dar , Partidul Național-Țărănesc a făcut o declarație - și la Cameră și la Senat - care depășește mult și tonul și fondul criticii , pe care ar fi meritat-o guvernarea noastră , rodnică în toate direcțiunile.

Credeți dvs, onorați reprezentanți ai PNȚ , că o asemenea declarațiune , era măcar oportună ?
Credeți dvs că o asemenea declarațiune poate să aibă ecou în opinia publică ?
Credeți dvs că noi nu vă putem răspunde la atacurile care ni le-ați adus , după ce o țară întregă recunoaște opera pe care , ca nici un alt guvern, am realizat-o ?

Această operă este recunoscută în așa măsură, încât sunt unii oameni , de dincolo de granițele partidului nostru , care ne întreabă dacă mai facem o legislatură pentru a ne desăvârși misiunea ?! (aplauze prelungite la majoritatea PNL)

Nu râdeți d-le Gafencu , pentru că eu nu dau prin aceasta o soluțiune pentru guvernul de mâine. Afirm numai că sunt oameni serioși în această țară , cari, ținând seama de opera săvârșită de noi, operă statornică , operă utilă, chibzuită, spun că s-ar mai cuveni o prelungire a guvernării noastre , chiar peste 4 ani, pentru consolidarea și ducerea ei la bun sfârșit .

" Și atunci, credeți dvs , că o asemenea declarațiune de război , care nu recunoaște nimic, care ne aruncă în față acuzații , de la început și până la sfârșit, poate să rămână în picioare ? [**Continuitate ?!** : **Moștenirea !**]

"Dar dvs ne acuzați pe noi că nu am știut să realizăm un regim de continuitate în guvernare. Recunosc. Nu am realizat acest regim de continuitate în guvernare. Dar știți pentru ce ? Pentru că nu prea am avut ce continua .

Dvs ați lăsat în multe părți ruine ; ați distrus în bună măsură viața economică a țării ; ați făcut o politică financiară cu consecințe rele în toate direcțiile ;
De aceea, când am venit noi , în 1933, la cârmă, a trebuit să o luăm de la început .
Am fi dorit să vă continuăm, căci nu avem spiritul pe care l-ați avut dvs în 1928, când ați venit la guvern [-]ci ați venit cu dorința de a acapara toate institutele țării, pe care le considerați ca ale noastre , și de a ne distruge pe noi politicește .
Ați slăbit și chiar ați desființat instituțiile țării în bună măsură,
dar pe noi nu ne-ați distrus, căci stăm tot atât de tari politicește și astăzi ca și ieri, înaintea dvs .

Ne acuzați că n-am făcut nimic pentru armată ...

- **ing.N.Miclescu** :Aici mai bine tăceau !

- **lamandi** : dar ca să veniți dvs și să ne acuzați că n-am făcut nimic pentru armata țării ?!

Dvs, care în patru ani de guvernare ați dat 242 de milioane pentru armată , iar noi am dat, în 3 ani, 20 de miliarde ! dvs care ne-ați lăsat ca moștenire contracte oneroase pe care a trebuit să le desființăm, și să le refacem în condițiuni care ne-au dat avantajii de sute de milioane ? Dvs să ne acuzați ?! [-----]

Victor lamandi - Grigore Gafencu / 29 nov.'36

▫ PNL- PNȚ = partide politic autentice.

Ați greșit [**cu declarația**] , și ați greșit , cum ziceam adineauri, și ca oportunitate .

Eu recunosc că dvs sunteți un partid de masă și că aveți o forță dinamică necontestată.

Dvs știți că eu am fost adeseori învinuit de prea multă simpatie pentru partidul dvs.

Eu pot să am simpatii personale pentru mulți din dvs, după cum sunt gata oricând

să recunosc valoarea forței politice pe care o reprezintă partidul dvs.

pentru că nu sunt un sectar care să conteste până și evidența.

" De aceea, am spus-o altădată și o repet și acum : **sunteți, incontestabil, un partid politic** care aveți dreptul să vă spuneți cuvântul în toate chestiunile care interesează această țară.

dar, Partidul Național -Țărănesc , în loc să agite programe în care nu crede , în loc să schițeze doctrina despre care se știe din capul locului că nu reprezintă nimic durabil, nimic temeinic, mai bine **și-ar face ordine în propriile rânduri, la conducere**, pentru a **limpezi anumite echivocuri**, și a căuta să stabilească o linie de orientare , care , numai aceea singură poate să vă dea rolul pe care trebuie să-l aveți în sânul nostru. Să mă iertați că am fost silit , contra voinții mele, să fac această constatare de la tribună , **tocmai** contra PNT.

Dar dacă dvs credeți că aveți dreptul să negați și să nu recunoașteți

ceea ce noi am realizat , măbind patrimoniul de înfăptuiri al acestei țări,

dați-ne voie și nouă să ne apărăm opera care stă la temelia existenței noastre politice de astăzi, și care este o garanție în plus pentru biruința noastră de mâine.

(aplauze prelungite la PNL)

- **Grigore Gafencu** : De aceea nu mi-am permis să intru în această explicație.

Recunosc dreptul dvs - datorită dvs chiar - să apărați opera pe care credeți că ați înfăptuit-o .

- **lamandi** : Eu credeam, d-le Gafencu, că cel puțin pe anumite linii mari , pe anumite principii , care **ne sunt scumpe deopotrivă**, putem, nu să ne solidarizăm, **dar să ducem o acțiune care să fie aceeași** în țelurile finale pe care le urmărește.

Constată însă că dvs, în loc să mergeți pe acest drum, ați deviat, v-ați îndepărtat , și sunteți tocmai împotriva aceluiași adversar al dvs , care nu vă dorește moartea.

- **Gafencu** : **Țăgăduesc absolut acest lucru.**

- **lamandi** : **Recitiți** , vă rog, din nou, **declarațiunea pe care ați făcut-o.**

Era preferabil , de o mie de ori , să faceți un discurs de amănunte, în care să discutați punct cu punct chestiunile , **decât să veniți cu o declarațiune** , care este mult mai gravă , pentru că înfățișează în formă oficială , tot **ce crede conducerea partidului dvs despre noi.**

- **Ioan Damian** : Acolo este **veninul din conducerea PNT**, și în special al d-lui Madgearu !

- **lamandi** : **Dvs încă nu v-ați vindecat** de ceea ce a constituit în prima dvs existență , până la 1928, una din greutățile care vă atârnavă de picioare.

Nu ați renunțat nici la demagogie, și nu v-ați înarmat nici cu suficientă bună credință, pentru a putea , în adevăr, **să vă faceți un rost real în viața politică a României. "**

(aplauze prelungite la PNL)

Grigore Gafencu - Victor lamandi / 29 nov.'36

▣ Puncte de convergență PNT-PNL

" Îmi permiteți o întrerupere de la ministru ? Nu am pretenția că , printr-o simplă întrerupere , să combat cele afirmate de d-l ministru la această tribună.

Vreau numai să țăgăduesc un fapt.

DI ministru pretinde că am rupt orice putință de solidaritate în jurul unor idei care ne sunt comune.

D-lor, **dacă** aceste idei ne sunt într-adevăr comune , adică **dacă** în jurul acestor idei **vă strângeți cu aceeași sinceritate cu care suntem noi gata să ne strângem această solidaritate nu poate fi ruptă.**

[Politica externă]

" Am ascultat frumoasa expunere făcută de dl ministru despre **țelurile politicii noastre**

externe naționale. **Îată o idee în jurul căreia suntem hotărâți să fim solidari cu orișicine , care, nu numai pune înainte o asemenea politică , dar dovedește , prin toate actele sale, și prin politica sa în afară , și prin politica sa înăuntru, că este hotărât să apere cu îndârjire și cu credință marile linii ale politicii noastre externe.**

[Libertățile publice?!]

"**Același lucru sunt gata să-l spun și pentru ceea ce privește un regim de libertate , un regim care să asigure libera dezvoltare a libertăților publice și drepturilor cetățenești.**

Dacă în toată acțiunea dvs ați fi dovedit - și nu vorbesc de dvs personal , d-le ministru, dar de guvernul din care dvs faceți parte - că sunteți totdeauna respectuoși de acest regim de libertate , în numele căruia ați vorbit de la această tribună , **îată încă o idee în jurul căreia ne-am fi strâns solidaritatea noastră , cu aceea a dvs.**

[Realizări ?!]

"În ceea ce privește **critica operei de guvern , dvs ne-ați supus lista operelor pe care le-ați înfăptuit . Noi ne-am îngăduit să vă facem lista acelor pe care nu le-ați înfăptuit , cu toate că ni le-ați făgăduit . "**

- **Iamandi** : Terminați, vă rog, d-le Gafencu.

- **Gafencu** : Un singur cuvânt. **Ați ridicat chestiunea însemnată a pregătirii armatei noastre. Nu am contestat străduințele sincere și merituose care au fost depuse pentru înarmarea țării ... străduințe care , până azi , în adevăr , au dus la unele foarte importante , însă nesuficiente , din păcate , realizări.** Suntem gata să continuăm discuția. (*înteruperi*)

- **I.Damian** : **Dle Gafencu, de ce insistați ? Senatul , în majoritatea lui, are credința că dvs sunteți foarte fericit că nu ați avut rolul de a citi această declarațiune. "**

[**Ocotirea muncii naționale ?**]

- **Iamandi** : Aș putea să vă spun , onorați reprezentanți ai PNT , că **nu aveți, nici într-un caz, tocmai dvs , dreptul să ne faceți imputări , că nu s-a arătat de către noi suficientă ocrotire muncii naționale.** Dar noi am ocrotit munca națională și înainte de guvernarea dvs, și am ocrotit-o esențial și de la 1933 încocoace .

Dvs vă amintiți perfect ce ați făcut pentru munca națională în cei 4 ani și jumătate de guvernare . **Nu vreau să mai aduc dovezi , tocmai pentru a nu învenina raporturile dintre noi,** dar vă amintiți chestiunea pensionarilor minoritari și toate celelate chestiuni , care , încă sunt vii în memoria tuturor oamenilor cari, atunci ca și azi, au avut și au un rol în viața publică a țării. "

[**Mișcările extremiste**]

- **Iamandi** : "Nu aș vrea să vă mai reamintesc că dvs, care ne imputați **că am arătat toleranță mișcărilor de dreapta,** că dvs ați fost **stimulatorii mișcărilor de dreapta .**

Sub guvernul dvs au luat ființă , și prin toleranța dvs au ajuns , în bună măsură, la situația pe care o au astăzi."

ACCuza / 29 nov.'36

▀ **Mișcările naționaliste : cuzismul, legionarismul**

[**LD :11 sept.2003 .Lumea comemorează tragedia americană din 11 sept 2001 .**

Terorismul este întors pe toate fețele... Se vorbește mai mult de anti-americanism, de anti- oocidentalism, și doar vag despre anti-israelism. Fac niște analogii....

LD : Există în atitudinea lui Iamandi o duplicitate , sub paravanul bagatelizării , a glumelor , pe seama lui Cuza. Eu cred că este mai mult decât se spune, și că legionarii , dacă s-ar fi manifestat doar ca antisemiți , nu ar fi fost ținta reprimărilor dure.

Știu că este gravă această afirmație, dar , trebuie să departajez : cât a fost tema concurenței pentru putere, cât a fost tema "generațiilor"

cât a fost **tema** regimului politic, **tema** liniei diplomatice ,
și abia , pe un plan zgomotos și speculat , **filosemitismul** sau **antisemitismul**.
Pentru că , anume **doze de antisemitism** , cred că se găseau **la toți politicienii români**.
Eu cred din ce în ce mai mult în această variantă.

Bineînțeles, nu plecând de la acest "dialog"]

- **ACCuza** : **Regrețați mișcările de dreapta ?**
- **lamandi** : Toate mișcările de dreapta **le regeret, afară de aceea a dvs !** (**ilaritate**)
- **ACCuza** : Vă mulțumesc ; **aceasta este și părerea mea.** (**ilaritate**)
- **lamandi** : Dați-mi voie , dle profesor . Nu vreau să fac o intrigă ; **dvs reprezentați o mișcare,** care este, în bună parte, **în asentimentul județelor din nordul țării și din Bucovina.**
Dvs aveți popularitate .
- **ACCuza** : Mare popularitate ! (**ilaritate**)
- **lamandi** : Dvs știți, însă, că **popularitățile sunt foarte trecătoare ...**
- **ACCuza** : Știu, **dovadă Partidul Național-Țărănesc** (**ilaritate**)
- **lamandi** : dar am să vă fac o urare : ca **dvs să nu fiți inutil jucat ,** pentru că **rolul dvs nu mai este rolul de altădată,** de adevărată **vioară primă .**
Popularitatea dvs este **obiectivul competițiilor** de ieri și al celor de mâine.
- **ACCuza** : Dar vă rog să constatați dacă , în lunga mea viață ,
a fost ceva care m-a învârtit pe mine ! (**ilaritate**)
- **lamandi** : Nu v-a învârtit nimeni ...
- **ACCuza** : Atunci să fiți liniștit !
- **lamandi** : ... dar , în orice caz, **eu nu cred că dvs ați vrut să intrați așa de ușor**
în jocul în care ați intrat .
- **ACCuza** : **Vă înșelați, veți vedea rezultatul**
- **lamandi** : Rezultatul are să fie că **aveți să stați încă multă vreme în opoziție** (**ilaritate**)
- **ACCuza** : Eu cred că nu !
- **lamandi** : Alții poate că nu vor sta [**aluzie la Goga**] , dar **dvs veți rămâne tot cu rolul**
de propovăduitor. De altfel, cred că acesta este și **rolul care vă convine mai mult.**
- **ACCuza** : Mă mândresc cu el. "

lamandi / 29 nov.'36

▣ Generațiile

▣ Tineretul extremist

[LD : deși ținta "parlamentară" este **Manoilescu** (perceput ca o "**porta voce** " a tineretului naționalist), **lamandi răspunde , pe fond, Gărzii de Fier, legionarilor, lui CZCodreanu ,** pe care, la fel ca și alți politicieni, îl desemnează cu **sintagma improprie " generația tânără "** Altfel , prin înțelesul pe care îl pot sugera cuvintele , **argumentele lui lamandi** sunt **simple, logice, înțelepte, tolerante** (fără slăbiciuni) , **responsabile** (fără manipulări) , **etice** (fără demagogie) .. Ce **ecou** au avut ele, ce **rezistențe** au înfruntat , și , mai ales, ce **consecințe** au atras, asta se va consuma **pe un alt palier al vieții politice.**

Regret doar că nu se referă explicit la **tratamentul represiv aplicat legionarilor : legislativ, polițienesc etc etc...** Vezi documentele de la **fișierul Garda de Fier și PNC**]

"D-lor senatori, încă **una din problemele** care s-au ridicat de la această tribună, despre care **a vorbit adinaori în termeni atât de elocvenți dl raportor [Romniceanu] ,** a fost **problema tineretului.** A ridicat-o tot **d-l Mihail Manoilescu**

" D-lor, dl. Mihail Manoilescu a avut aerul că vorbește ca exponent al tineretului.

E adevărat că d-sa a fost, rând pe rând, exponentul mai multor partide,
exponentul mai multor doctrine și a mai multor programe.

Însă, dacă această ultimă incarnație îi dă dreptul să se considere din nou ca exponent, nu așa avea altceva de exprimat de la această tribună , decât **să-i doresc mai mult succes ,** de data aceasta , **decât a avut în trecut .**

DI Manoilescu ne-a dat lecții și ne-a atras atențiunea
că trebuie să ne îngrijim de tineret.

D-lor , această este o chestiune pe care n-a inventat-o dl Manolescu.

" Problema tineretului a existat întotdeauna.

Desigur, această problemă există astăzi într-o măsură mult mai accentuată , mult mai importantă, decât ieri. Nu este momentul să discutăm care sunt cauzele care au făcut ca această problemă a tineretului să ia proporțiile pe care le-a luat .

Dar socot că problema tineretului nu este o problemă politică.

Ea este o problemă de educație , este o problemă de cultură, o problemă de pregătire a tineretului pentru rolul pe care trebuie să-l joace în ziua de mâine.

" Da , d-lor, tineretul trebuie să anticipeze , prin acțiunile sale, stăpânite de via credință în ideal, de avânt, **trebuie să anticipeze față de celelate generații mai în vârstă.**

Dar tineretul trebuie să rămână, în primul rând,

la îndeplinirea îndatoririlor lui elementare ,

fără de care nu poate fi un element util

în statul la a cărui conducere aspiră să ajungă la maturitate.

"Problema tineretului noi înțelegem să o rezolvăm . Sunt prea mulți titați.

Avem un **proletariat intelectual** , deși nu toți sunt intelectuali, pentru că se abuzează și de termeni. **De multe ori , printre acești tineri, se găsesc și profesioniști ai tineretii**

[**aluzie la Corneliu Codreanu ș.a.**] .

" Să vorbim lucrurile și să le spunem pe numele lor.

Noi nu putem lucra sub amenințare tineretului ,

să schimbăm întâi bazele politice ale statului ,

și apoi să procedăm la ceea ce dumnealor consideră ca îndatorire a clasei conducătoare.

"DI Manolescu a fost mai categoric .A spus că între generația de astăzi și restul țării este o prăpastie .A afirmat că mâine , tineretul nu va merge , dacă va fi cazul, decât la un război care va fi conform hotărârilor și credințelor sale .

- ing.N.Miclescu : Aceasta este o rușine !

- **lamandi** : A spus că generațiile trăesc prin ceea ce **aduc drept contribuție pe cont propriu.**

" De sigur, dar generațiile trăesc prin legături strânse între dânsule.

Fiecare generație are un rol cu atât mai însemnat , cu cât contribuțiile sale sunt mai mari,

dar fără păstrarea acestei continuități,

fără păstrarea patrimoniului pe care-l înfățișează trecutul,

zadarnic o generație, oricât de bine ar fi înzestrată ea, chiar o generație de elită, nu poate să-și îndeplinească misiunea și rostul ei.

lamandi / 29 nov.'36

▣ **Generațiile succesive.**

" D-lor senatori, noi, generația noastră, care suntem astăzi în cel de-al cincilea deceniu al vieții, ne-am făcut datoria, după cum și-au făcut datoria generațiile anterioare.

Nici nu pot concepe și cred că nici un om serios nu poate concepe că,

în generalitatea lor, generațiile care s-au succedat în această țară

și care au avut roluri bine determinate în clasa conducătoare a țării ,

nu și-au făcut datoria către țară , deoarece , **dacă nu și-ar fi făcut-o ,**

n-am fi ajuns în situația de astăzi [România Întregită] , n-am fi trecut vertiginos

prin etape ale dezvoltării noastre [independența, Constituția, regatul, reformele]

pe care nu le cunoaște viața nici a unui alt popor , cum le cunoaște poporul nostru.

"Criticismul acesta , ca și exagerarea, de multe ori sunt explicabile ,

dar trebuie să recunoaștem că, de la 1848 până astăzi,

toate generațiile de conducători ai acestei țări,

indiferent de partidul din care au făcut parte,

și-au făcut către țara aceasta și neamul acesta , întreaga lor datorie. " (aplauze)

" Nu se poate concepe o acțiune a unei generații , făcând tabula rasa de ceea ce constituie patrimoniul sacru al unui neam întreg.

"Generația tineretului de astăzi, să se întegreze pe linia dezvoltării istorice a clasei

conducătoare , să-și înțeleagă rosturile , să aducă contribuția sa de învoire ,
să dea luptă pentru promovarea idealurilor ce o stăpânesc ,
dar să înțeleagă că nu este permis

să violenteze conștiința unei imense majorități a țării ,
pentru a promova idei și concepții
, care n-au nici o legătură cu tradițiile , cu interesele
și cu însăși viața poporului nostru "

(aplauze prelungite) Noi suntem sprijinitorii tineretului . Îl înțelegem, îl prețuim,
știm că ei vor fi conducătorii de mâine ai acestei țări ,
dar nu putem fi speculatorii tineretului .

De aceea, oamenii politici cu răspundere - repet ceea ce am spus mai înainte -
trebuie să-și înțeleagă datoria ;

nu să transforme tineretul în masă de manevră , pentru atingerea unor scopuri
pe care nu le-au putut promova în viața politică normală ,
ci să facă din tineret , prin educație , o forță morală și națională ,
de care avem nevoie mâine . (aplauze) Acesta este rostul oamenilor politici. "

lamandi / 29 nov.'36

▣ Mihail Manoilescu

[LD : tot ce spune lamandi despre Manoilescu , într-un anume fel , corespunde realității,
dar realității politice active, partizane, efective.

Este adevărat că MM a fost **migrator** prin diverse partide politice ;
este adevărat , că a fost dornic sau ahtiat după funcții, deci **oportunist** ;
este adevărat că a îmbrățișat diverse doctrine politice , deci **inconsecvent** .

Dar , în timp ce de pe urma lui Victor lamandi nu a rămas nici o lucrare teoretică,
nici măcar o culegere de cuvântări și discursuri....

Manoilescu a adus reale **contribuții originale la doctrinele** pe care le-a îmbrățișat ,
și este printre puținii autori români studiați în universități și cercuri doctrinare .
dacă ar fi trăit astăzi, s-ar fi numit " **politolog** " , sau " **analist** " , sau " **teoretician** " ...
(vezi **fișierul MManoilescu**)

Cât despre **Victor lamandi** , care a fost atât de vehement împotriva **statului totalitar**
(anunțat și teoretizat atunci de MM) , **el va ajunge doar peste 2 ani** ,
să fie printre **pilonii de bază ai regimului carlist !** Ce destin ! ...]

lamandi / 29 nov.'36

" Și d-lor senatori, tineretul despre care vorbea dl Manoilescu ,
este el tineretul, în întregimea lui , al acestei țări ?

Cunoaște d-sa , până în adâncuri , elementele care alcătuiesc acest tineret ?

"D-lor, eu nu cred, și nu fac numai o simplă afirmație , pentru că trăesc și eu , ca oricare dintre
dvs, în mijlocul vieții publice și sociale.

Tineretul este și el împărțit . și el gândește, simte și se orientează
în viața internă, în viața politică, în viața socială, tot așa ca și ceilalți cetățeni ai țării.

Dacă dl Manoilescu ar face un plebiscit , la care și-ar pune candidatura,
nu știu câte voturi ar avea de la zecile de mii de studenți și de la tineretul
din afara Universității , **pe care d-sa a înțeles să-l monopolizeze în cuvântarea sa.**
D-sa , de altfel, și-a recunoscut , în unele părți ale cuvântării sale , **rolul pe care-l are.**
A spus că este un călăreț singuratec .

Într-adevăr, a călărit peste prea multe partide și de aceea a rămas singur astăzi.

DI Manoilescu n-a crezut că poate să aducă în această incintă altceva ,
decât problema tineretului și chestiunea externă.

[M M.: **Corporatism !**]

" Noi am fi dorit să aducă și **doctrina cea nouă.**

D-sa este astăzi **doctrinarul corporatist** , d-sa vorbește de **lumea nouă**,
care trebuie numaidecât să se suprapună peste **lumea veche**,
dar a crezut că poate nu este oportun să-și aducă aici doctrina , ca să i-o auzim.
Mi-e teamă că, până va avea ocaziunea să vorbească din nou în Senat ,

să nu-și schimbe doctrina și să vină cu alta.

Schimbările d-sale de opinie, ca și de doctrine, sunt frecvente.

[M.M **Neoliberalism** !]

" D-sa a făcut la 1922 , la Institutul de studii sociale , doctrina neoliberalismului .

Pe atunci, dl Manoilescu era în Partidul Poporului și, voind să dea Partidului Poporului altceva decât avea el atunci - adică altceva decât popularitate -

i-a alcătuit o doctrină, pe care a numit-o **neoliberalism**.

Dar ce s-a întâmplat ? **Neoliberalismul** d-lui Manoilescu de la 1922,

îl realizasem noi pe teren de 40 ani încoace , prin acte neoliberale. "

[MM: **Țărănism** !]

"Mai târziu, d-sa a mai dat o doctrină politică și partidului d-lui Madgearu,

și a făcut teoria **național-țărănismului** ,

[MM: **Corporatism**]

pentru ca apoi să ajungă , în ultima ipostază , la corporatism .

De aceea am fi dorit să-l auzim de la tribuna Senatului și asupra corporatismului ."

lamandi / 29 nov.'36

▣ **Democrație versus totalitarism**

▣ **Libertate și egalitate !**

[LD : 12 sept.2003

Cred fără rezerve în **sinceritatea lui lamandi** . Dacă viitorul îl va împinge spre alt drum ,
- pe el și pe alți oameni politici ai timpului - cauza trebuie căutată în împrejurări și în iubirea
de țară, mai presus chiar decât de credințele doctrinare. Nu vreau să devin patetică.

Dar am , între timp, și eu , experiența mea, cultura mea istorică, îi cunosc, îi știu,
Poate chiar mai bine decât pe propria mea generație. De aceea **voi considera acest pasaj
ca adevărată credință testamentară a lui lamandi** .Restul au fost .... "**vremurile**"]

" D-sa [**Manoilescu**] a anunțat de la această tribună , încă o chestiune :

că va scoate în curând o lucrare asupra partidului unic.

Evident, d-sa este partizanul **statului totalitar, al dictaturii, al partidului unic.**

Fenomenul , într-adevăr, se semnalează în unele din țările din Europa.

D-sa a uitat , sau nu a voit, să recunoască însă, că **acest partid unic,**

**de care se ocupă în lucrarea pe care o așteptăm, îi lipsește un singur fundament ,
care este esențial, îi lipsește libertatea.**

El este **rezultatul forței, este rezultatul voinței impuse de sus în jos,**

a unui singur om. Și , d-lor, oricât de mult s-ar crede și oricât de mult

s-ar vântura înaintea opiniei publice ,în bună parte încă nelămurită,

că trăim astăzi o epocă de faliment a democrației și a regimului

care stă la baza celor mai multe state ale Europei, tot ce se încearcă și se face ,

nu este decât caracterul trecător al unei epoci de tranziție.

Omenirea este într-adevăr frământată astăzi mai mult ca ieri.

Se încrucișează interesele internaționale , la adăpostul unor concepții interne

impuse prin forță în statele respective.

Se încrucișează tendințe revizioniste ale învinșilor de acum 20 de ani ,

cu dorința de pace a statelor naționale.

Este un vârtej pe care nu-l putem nesocoti , de hotărâri violente ,

de porniri adeseori pătimașe.

Și se crede că toate aceste manifestări sunt simptome de decădere a regimului ,

pe care noi l-am moștenit și în fruntea căruia ne găsim astăzi !

Nu, d-lor, nu o spun ca o simplă **formulă de ocazie.**

Nu o afirm din necesitatea **apărării unei teze** ; ceea ce spun eu nu izvorăște numai

din adâncul unei convingeri personale, ci izvorăște și din structura vieții contemporane.

Nu se poate clădi nimic durabil, nu se poate clădi nimic definitiv,

decât pe respectul libertății și pe respectul egalității.

Libertate și egalitate în domeniul național.

libertate și egalitate în domeniul politic,
libertate și egalitate în domeniul social. " (aplauze la majoritatea PNL)

" Omenirea , de mii de ani se zbuțuie în jertfe fără număr,
în eforturi făcute în toate direcțiile,
pentru a ajunge la cucerirea libertății și la cucerirea egalității.

Cine crede că aceste cuceriri , care se integrează în însăși viața lumii civilizate,
pot fi șterse numai **printr-o simplă hotărâre sau printr-o simplă răsturnare de situație,**
specifice unor anumite medii și trecătoare pentru imensa majoritate a celorlalte state,
se înșală ! " Pot fi anumite epoci întunecate , pot fi unele zile care să însemne , pentru
unele judecări, **preludiul dezagregărilor regimului național, politic, și social al democrației,**
dar atunci când un asemenea organism național , politic și social ,
este întemeiat pe idei care au o valoare eternă , epoca întunecată și zilele turburi trec
și , până la urmă, **rămâne strălucirea întreagă a operei definitive** .
pe care omenirea a realizat-o prin sacrificiile ei . (**aplauze puternice pe băncile majorității**)

" Iată , d-lor , de ce **nu cred nici în dictatură** , de ce **nu cred în partid unic,**
de ce nu cred nici în triumful concepțiilor schiloade,
care nu pot reprezenta decât **ambiții trecătoare**
și nu sunt decât **produsul unor agitații** ,
adesea **fără orizonturi și fără înțelgerea adâncă a vieții** în mijlocul căreia trăim. "
[lamandi / 29 nov.'36](#)

▫ Mistica religioasă - mistica politică

" De sigur, în viața politică pot exista și **epoci stăpânite de mistici** ;
dar **misticile n-au valoare permanentă decât în domeniul credinței pure,**
în domeniul credinței religioase.

Creștinismul a putut să triumfe datorită acestei mistici ,
pentru că **ideile care stăteau la baza creștinismului erau eterne.**

" **În viața politică , misticile durează un timp și după aceea dispar,**
și nu rămân față în față decât realitățile.

Ceea ce este **durabil** , ceea ce este **permanent** , **este țara și sunt instituțiile ei** ,
sunt **concepțiile** care au stăpânit dezvoltarea acestor instituții ,
este **forța de continuitate a neamului** , este acest **patrimoniul larg al sufletului colectiv,**
care are drept echivalent **o nemărginită valoare spirituală**
în toate domeniile și care singură contează , și pentru perspectivele de mâine."
[lamandi / 29 nov.'36](#)

▫ Partidul Național Liberal

"În felul acesta concepem noi regimul în virtutea căruia **Partidul Național-Liberal**
a îndeplinit și îndeplinește **o mare funcțiune națională, politică și morală** în această țară.

" Noi am moștenit **Partidul Liberal** de la înaintașii noștri,
dar l-am moștenit **cu reforme dintre cele mai esențiale îndeplinite,**
și **datoria noastră este de a le duce mai departe.**

" Astăzi, aici, evoc înaintea dvs trecutul nostru. **Dar drumul pe care l-am parcurs**
în ultimii 70 de ani [de la 1866] îl cunoașteți cu toții : **el constituie o chemare la datorie**
a fiecăruia dintre dvs. **Ion Brătianu, Mihail Kogălniceanu, Constantin Rosetti,**
Dimitrie Sturdza , Ion ICBrătianu , Vintilă Brătianu , GGMârzescu , Ion Duca ,
sunt stâlpii pe care s-au sprijinit acest partid

în decursul existenței sale **din ultimii cincizeci de ani.**

"**Ce reprezentăm noi ?** Reprezentăm **o forță politică pusă în serviciul ,**

în primul rând, **al intereselor naționale permanente ale acestui popor ;**

în al doilea rând, **reprezentăm o forță democratică** , sprijinită pe temeiul de neînvins

al unei țărâni , pe care noi am dezrobii-o și pe care noi am ridicat-o la viață ;

reprezentăm toate celelate clase sociale ;

solidaritate și echilibrul între clase și categorii .

" **Partidul nostru a fost în continuă mișcare , în continuă evoluțiune.**

El a știut în todeauna să se adapteze la împrejurări , la marile schimbări ale vieții sociale. Aici stă **secretul puterii noastre** , a **existenței noastre** , a **durabilității noastre** , aș putea spune a **permanenței noastre** de astăzi , de mâine și de todeauna !
(**aplauze prelungite la majoritatea PNL**)

"De aceea, **în toate momentele mari din istoria poporului nostru,**
noi am fost cu adevărat exponenții năzuințelor colective ale acestui neam,
de aceea **am fost precursorii și am fost creatorii întregii situații naționale și politice** ,
pe care o are România modernă.

" **Am știut** - nu sub presiunea evenimentelor și a împrejurărilor - **am știut să anticipăm prin spiritul nostru** , adânc înțelegător și prin intuiția noastră pătrunzătoare în inima lucrurilor , **am știut să anticipăm convulsiunile primejdioase,**
dând la timp reformele politice și sociale necesare.

" **Ce ? Ni se contestă nouă** , și pentru cât timp,
dreptul pe care - l avem la recunoștința acestui popor ,
că i-am dat prin **expropriere pământul** , la care el era îndreptățit ?

"**Ce ? Ni se contestă nouă** , și pentru cât timp,
dreptul la recunoștința acestui popor , că prin **votul universal**
l-am chemat la viață democratică a statului nostru ?

" **Ce? Ni se contestă nouă** , și pentru cât timp, înaltul spirit de înțelegere al chemării istorice a poporului nostru de **la 1916**, care l-a făcut pe Ion Brătianu și pe ceilalți colaboratori ai partidului său, să diriguiască România pe căile care au dus-o la **înfăptuirea idealului nostru național ?**

" **Ce ? Ni se contestă nouă** , și pentru cât timp, că suntem noi **făuritorii pactului fundamental și al tuturor legilor organice** , pe care stă, se sprijină și se va sprijini Statul Român de astăzi ?

" **Ce ? Ni se contestă nouă** , și pentru cât timp, **opera pe care am construit-o în acești trei ani de guvernare ?**

Iamandi / 29 nov.'36

▣ **Continuitate și succesiune !**

[**LD : iată un guvernamental care revendică fără echivoc : o nouă guvernare !**
Czu acest anunț... se poate spune că **a fost deja deschisă cutia pandorei unei noi confunțări electorale.**]

" **Nu, d-lor !** Să ne înălțăm deasupra acestor împrejurări trecătoare ,
să ne înșenimăm sufletele și să privim înainte - **înainte !** -
pentru că **Partidul Național Liberal nu numai că nu-și termină misiunea,**
dar el este dator , în interesul superior al țării și al instituțiilor sale fundamentale ,
să și-o continue astăzi și mâine.

Am fost ieri făuritorii așezămintelor de bază ale acestui stat ;
am fost ieri forța de echilibru care a știut să rămână intactă în viața politică a țării.
Suntem și pentru ziua de mâine singura garanție a progresului , pe care trebuie să-l urmărim în toate domeniile pentru înălțarea acestui neam"

(**Aplauze puternice, reptate ; ovațiuni îndelungate pe băncile majorității**)

- **I.Damian** : dle președinte, cred că sunt în asentimentul Senatului, propunând ca **discursul rostit de d-l ministru Iamandi să fie adus la cunoștința întregii țări** .

Cer afișarea discursului. (**aplauze prelungite**)

- **Al.Lapedatu** : Dorința Senatului se va îndeplini , deoarece cred că este în unanimitate exprimată.

Victor Iamandi / 29 nov.'36

---

16. Ghiță Popp (naț-țărăn.) - Comunicare : "Ardeleni" - "Regățeni " , 16 , 17 dec.'36

(DAD, M.O . 11, 16 dec.'36 , p. 265 - 270)

(DAD, MO 12 , șed. din 17 dec.'36, p. 282 -284)

N.Constantinescu -Bordeni (georgist) ; **M.Ghelmegeanu** (PNT) **C.Tătăranu,**

O.Goga (PNC) **Pamfil Șeicaru** (presă) **Ghiță Popp** , **Victor Moldovan** ,

Virg.Madgearu , **Petre Andrei**, **Cezar Spineanu** , **Aurel Dobrescu ș.a.**(naț-țărăn.)

/ Scandal "ardeleni " -"regățeni" /

Doc.integral :fișier **XIV - PNT**

[LD, 16 oct.2003 : Nu am **Comunicarea** de debut a lui Ghiță Pop (care nu a apărut în M.O. - hotărâre parlamentară fără multe precedente iar **cenșura a interzis publicarea ei în presă.**) , urmată de **o încăerare** cu gogo-cuziștii , în Care Popp a fost pălmuit .

Acest incident a declanșat una din cele mai teribile polemici pe tema "**ardeleni**" - "**regățeni**" ,

Am fișat **marele scandal** ce a urmat , în care s-au aruncat în Parlament

toate "**reproșurile**" , toate "**greșelile**" , toate "**gafele**" , dintre .... "**frații**" :

năpăstuirea Ardealului de către Vechiul Regat , prin exagerata centralizare .

Era calul de bătaie, ideea fixă , a lui Iuliu Maniu , **împotriva liberalilor, împotriva Bucureștiului** , de la **Consiliul Dirigent** și până la **sfârșitul sfârșitului** .

Fenomenului acesta grav pe care eu l-am detectat la "provinciali" , în diverse momente ,

și care se manifesta ,**uneori îndreptățit**, cel mai adesea, **inoportun** ,

în toate confruntările politice . În 1937 ca și în 1928 ! În 1928, ca și în 1919 !

Reversul lozincii dezavuate a **< Ardealului fără ardeleni ! >**

a sunat : **< România fără regățeni ! >**]

Din desfășurarea dezbaterii, **împotriva p.d.v. al PNT** se exprimă prin aprobări și aplauze toate celelate grupări parlamentare :

PNL 1 și 2, Frontul Românesc-Vaida, Un.Agr.-Argetoianu .

Vârful de atac , însă , este lăsat lui Goga .

Liberalii îl sprijină prin aprobare , aplauze și remarci .

[-----]

C.Tătăranu (PNL- majoritar)

▣ PNT să dezavueze pe Popp

" Țin să aduc la cunoștința d-lui Ghelmegeanu

că **suntem gata să aplaudăm absolut tot ce a spus d-sa** , cu o singură condiție :

dacă răspunde neted și precis că dezavuiază ceea ce a spus colegul dvs .

căci considerăm că **parlamentarismul** nu poate fi interesant

decât într-atât **întrucât el este în slujba țării** " (**aplauze la PNL**)

- **dr. M.Macavescu : " Nerăspunzând, înseamnă că d-lor se solidarizează cu ceea ce a spus d-l Ghiță Popp "**

////////////////////////////////////

Goga /

Nu-mi aduc aminte , în cei 18 ani de la război încoace ,

să se fi rostit cuvinte mai puțin lipsite de tact , decât acelea rostite de dl.Ghiță Popp astăzi.

(**Aplauze la PNC, PNL, Fr.Românesc**) [-----]

" Aceasta răspunde unei **mentalități bolnave** , pe care eu o cunosc,

o mentalitate peste care însă s-a trecut , pe care **politica românească n-o mai**

înregistrează , pe care **bunul simț al poporului nostru a disturs-o** de la început ,

este **mentalitatea unui regionalism politic** a câtorva **oameni politici din Ardeal** ,

care neavând de a face cu sentimentul popular , au crezut că devin ei **colecționari de dureri** pe care să le transforme **în bani mărunți electorali** , la ei acasă .

(**Aplauze la PNC, PNL, Fr.Românesc**) [-----]

Dar tocmai pentru păstrarea ideii naționale române , **când mă găseam în lipsă de mijloace** ,

faceam apel la frații noștri de aici ca să ne dea mână de ajutor (**Aplauze la PNC și PNL**)

Sunt oameni care , însă , sau sunt jumătate sânge (**Aplauze la PNC și PNL**)

- **Ghiță Pop** : D-le Goga, vă rog, dați-mi voie... (**sgomot , întreruperi**)

- **Goga** : Aceasta este o categorie ; **sau fac parte din altă categorie** ,

din categoria **hibrizilor sufletești** (**exclamări ironice la PNL**)

Nici unii , nici alții nu pot înțelege acest proces de liberă circulațiune a valorilor ,

la adăpostul marelui tot al patriei noastre.(**aplauze , bravo , la PNL și PNC**) [-----]

Oare Vechiul Regat era bun **numai să dea contribuții de sânge ?** (**aplauze , ovațiuni** ,

bravo , la PNL și PNC ; deputații se ridică în picioare , ovaționând îndelung)

Nu duc mai departe această **elementară și penibilă lipsă de grațitudine**

în fața **sacrificiilor care s-au făcut** , pentru ca unirea să se săvârșească.

Las acest capitol la o parte . **Vă spun însă că hibridii nu înțeleg acest lucru.** [-----]

Am fost acuzat de trădare .S-au scos broșuri împotriva mea : < Trădătorul ! > !

Cui am trădat eu Ardealul ? Ungurilor ? Sau l-am trădat vouă , Vechiul Regat ?

Eu nu am trădat Ardealul ! Am văzut Ardealul prin prisma unirii și prin prisma marilor interese ale neamului nostru integrat . (aplauze prelungite la PNL și PNC) [-----]

Au venit deci oameni cu cultură , ca să introducă în Ardeal elementele civilizației românești. Iată invazia Vechiului Regat ! [-----]

"Aceasta , însă , nu are a face cu **ideea nenorocită că Ardealul este primejduit**

și că Ardealul este pus deoparte .Nu d-lor! Mizerii sunt în multe părți .

Criticați guvernul pe chestiunile generale , pe chestiunile locale,

dar nu veniți cu ideea politică , că există o provincie care suferă

apăsarea călcâiului guvernului ." (aplauze la PNL și PNC) [-----]

Virgil Madgearu_(PNT) / 17 dec.'36

▣ Răstălmăcirile lui Goga

" Dar d-lor , **de ce d-l Goga** , să vină la această tribună , și **să răstălmăcească** , chiar cu textul cuprins în **interpelarea de ieri a colegului nostru Ghiță Popp** , spusele lui ?

DI Popp nu a vorbit de invazia Vechiului Regat în Ardeal. (**întreruperi la PNC și PNL**)

- **Voci PNC** : Ba da ! Ba da!

- **Madgearu** : " **DI Ghiță Popp a spus textual : < După desființarea Consiliului Dirigent , a urmat însă o perioadă de acaparare politică și economică , de invazie a elementelor uneori vrednice, adeseori însă rău alese , rău selecționate . >**

- **Voci PNC** : Faals ! Nu a spus aceasta .

- **Madgearu** : Deci este vorba de elemente rău alese și rău selecționate , nu a Vechiului Regat . (aplauze la PNT ; proteste la PNC) Textul se găsește stenografiat ...

- **Șeicaru** : Dle președinte , vă rog să se aducă stenograma . (**întreruperi la PNT**)

- **NNSăveanu** : Discuția aceasta este zadarnică ; vom vedea textul stenogramei .

- **Voci PNC** : Este fals ce spune .

////////////////////////////////////

Goga / 17 dec.'36

▣ Nu regionalismului !

▣Integralitate națională

[**LD : splendid zis ! Acest citat trebuie neapărat să-l dau** .]

" **Să vorbim limpede d-lor !**

Să scoatem odată pentru totdeauna regionalismul din arsenalul politic.

Să nu mai vină nimeni , în numele acestui **regionalism** ,

ca **să bată monedă curentă electorală**. Aceasta este în contra intereselor țării ,

dar este și în contra sentimentului moral , care ne călăuzește pe noi toți ,

fiindcă **dacă este vorba să intrăm în domeniul sincerității implacabile** ,

pe chestiunea **cum au fost răsplătiți ardelenii în viața noastră politică,**

apoi d-lor , dvs care vă plângeți

- nu vorbesc de țărani fiindcă **țărani s-au împărtășit de soarta generală** ,

care nu este cea mai trandafirie , a întregii țărănime -

dacă este vorba de clasa conducătoare , apoi dați-mi voie ,

în calitatea mea de om al locului , să fixez **adevărul istoric** că

o arhirăsplătire s-a abătut asupra capului dvs. (**aplauze la PNC și PNL**)

" În ce mă privește , **nu mi-am făcut un special blazon de luptător ardelean după război ;**

eu am luptat pentru Ardeal , până la război , iar după război m-am integrat în lupta mare de drepturi generale pe seama poporului meu . (**aplauze la PNC și PNL**)

" Am și spus-o , **eu nu mai sunt ardelean , din momentul în care unirea s-a făcut ;**

pentru noi toți, a încetat calitatea de ardeleni ;
Ardealul este o noțiune politică a trecutului
și nu mai are a face cu luptele noastre politice de astăzi .
(aplauze la PNC, PNL, PNL-georgist, Fr.Românesc -Vaida)
Platforma de integralitate națională pe orice chestiune care privește
marele laborator politic al României , aceasta este singura platformă de manifestare .

[-----]

- George Fotino : Dle Goga , noi suntem atât de încredințați că
în unanimitatea sentimentelor românești este altceva
decât am simțit în cuvintele d-lui Popp , astăzi,
încât păstrez credința că însuși dl Popp , când peste două trei zile va citi ecoul din presa
de la Budapesta , va avea căința că s-a rostit așa cum s-a rostit astăzi , aici "
(aplauze prelungite la PNL)

////////////////////////////////////

[-----]

[LD : 16 oct.2003 .Ardelenii ! Năprasnic este Goga !
Dar mă gândesc , irezistibil la situația României , după 1944 ,
când la putere au venit comuniștii !
Și mă mai gândesc - de ce nu ? - la noua clasă politică, după 1989 .
Nu cumva este aceasta o fatalitate ... după marile răsturnări ?]

Eu nu vreau să deschid aici o paranteză și să arăt cum, după război,
oameni care erau ființe umile din punct de vedere al ierarhiei intelectuale,
și-au corijat norocul , au fost copleșiți de bunătăți nevisate .
Eu pot ca să afirm aceasta , în calitatea mea de ardelean :
s-au împărtășit de revărsarea tuturor bunătăților acestei țări
- umpluți de decorații de sus până jos - oameni care nu ar fi putut fi nici prefecți ,
în alte împrejurări , care în colțul lor de pământ nu ridicau cuvântul
și nici nu puteau să-l ridice , căci era găște domestice ,
care nu puteau să zboare sus (aplauze, ilaritate)
asemenea oameni au condus țara , au venit cu bagajul lor provincial
pe banca ministerială , s-au plimbat în vagoane ministeriale de-a lungul țării,
au introdus sau au lărgit cultul incompetenței
și foarte mulți dintre ei au fost de profesieune " ardeleni " (aplauze la PNC)
Ei bine, acesta este adevărul. Sunt foarte tentat să zugrăvesc o dată aceste pagini crude.
Și dacă îmi va da Dumnezeu posibilitatea ca din vârtoarea luptelor politice
să pot smulge timpul trebuincios pentru a fixa acest adevăr,
care trebuie să echilibreze situația , atunci îl voi așterne pe hârtie ,
lăsând-l generațiilor viitoare ca un testimoniu al zăpăcelii în care am trăit ,
în care am văzut făcându-se Unirea,
venind ca un impuls al instinctului popular, ca o frământare de jos în sus,
de pe urma căreia , dvs, neaducând nimic pe arenă,
nu ați putut aduce nici măcar înțelegerea postumă a situațiunii.
Iată spovedania unui om care vă vorbește nu în calitate de om politic ,
ci în calitate de om care a avut un zbućim intelectual în această țară ,
tocmai în legătură cu Ardealul , ale cărui palpații sufletești a căutat , în trecut ,
să le aștearnă pe hârtie. " (aplauze la PNC, PNL, PNL-georgist, Fr.Românesc -Vaida
Uniunii Agrare -Argetoianu)

////////////////////////////////////

Victor Moldovan / 17 dec.'36

▣ Interpelarea lui Ghiță Popp

▣ Furtuna montată de Șeicaru

" [....] cred că sunt foarte puțini dintre dvs.care cunosc textul comunicării d-lui Giță Popp ,

și vă mărturisesc în mod sincer că **și eu am luat cunoștință de textul** acestei comunicări **abia astăzi**.

- **Voci PNC și PNL**: Noi am fost aici și am auzit .
- **Vict.Moldovan** : Am remarcat **un singur cuvânt , subliniat de dl deputat Pamfil Șeicaru , cuvântul de " invazie "** ...
- **Șeicaru** : **Pe care l-am rugat să-l retragă .**
- **Moldovan** : ... **pe care noi , cu toții , l-am dezaprobat .**
Încolo, **textul acestei comunicări sau anunțuri de interpelare , mi-a fost imposibil să-l pot auzi .** Ei bine, d-lor, înainte de a se produce această comunicare , dl Ghiță Popp , prieten cu dl Pamfil Șeicaru...
- **Șeicaru** : Cer cuvântul .
- **Moldovan** : ... **a făcut imprudența de a-i da d-lui Pamfil Șeicaru , textul acestei comunicări .**
- **Șeicaru** : Cer cuvântul .
- **Moldovanu** : **Și se crede, d-lor deputați - să mă ierte dl Pamfil Șeicaru că-i fac un proces de intenție - se crede că toată furtuna de ieri a fost montată de d-l Pamfil Șeicaru (aplauze prelungite la PNȚ)** care , în momentul când s-a pronunțat cuvântul de "invazie" **s-a ridicat și a protestat, de drept, împotriva acestui cuvânt.**
- **dr.N.Hasnaș** : **"Tot spiritul de la Bădăcin predomină și asupra dumitale"** (**întreruperi**)
- **Moldovan** : Ei bine, d-lor, **eu regret că onoratul guvern a luat măsura ca textul acestei comunicări să fie suprimat din Monitorul Oficial** ....
- **Voci PNL** : **Camera , nu guvernul !**
- **Moldovan** : ... regret că **s-au luat măsuri** ca textul acestei comunicări **să nu fie publicat în gazete . De ce d-lor ? Poate fi cât de grav acest conținut , însă opinia publică presupune că Dumnezeu știe ce chestiuni grave a atins d-l Ghiță Popp , în această comunicare (**întreruperi**)**

[-----]

Scandalul *ardeleni -regățeni* / 16 -17dec.'36

17.) **Pr.de lege** : ratificarea **decretelor - legi (46 !)** din vacanța parlamentară ,18 -19 dec. '36

/ **polemici privind procedura / considerații doctrinare / suspiciuni de interese / conflict dintre puterile în stat : legislativul dominat de executiv .**

(DAD, MO nr. 13, vineri, 18 dec. ; M.O.nr. 14, sâmbătă, 19 dec.'36)

a.) Leon Scridon (PNC)

▣ **Grava atingere a parlamentarismului .**

b.) av. Crăciun Șerbănescu (PNȚ)

▣ **Abuzul decretelor-legi**

c.) Radu Lascu (PNL-2)

▣ **Batjocorirea regimului constituțional, parlamentar**

d) Aurel Neguș (PNL-2)

▣ **Compromiterea regimului democrat**

e) Șefan Mihăescu (PNȚ)

▣ **Batjocura sistemului parlamentar.**

f.) Gr.Iunian (PRȚ)

▣ **Nesocotirea instituțiilor democratice constituționale**

g) I.Ianculescu (PNC)

▣ **PNL și PNȚ - aceleași abuzuri**

* **Petițiunea pentru sistarea dezbaterilor**

h.) Virgil Potârcă (PNȚ) - la **Regulament**

▣ **Pericol de dictatură**

i.) V.Serdici (PNȚ) (p. 349)

▣ **Apel la Grupul H din PNL pentru respingere**

j.) **N.C.Popescu** (PNL-1)

▣ Apel la temporizarea dezbaterilor

k.) **Virgil Madgearu** (PNT)

▣ Apel la majoritate pentru respingere

l.) **M.Ghelmegeanu** (PNT)

▣ Sistemul *decretelor -legi* = anticonstituțional , antidemocratic, antiparlamentar

▣ Reformă parlamentară !

▣ Regim democratic - simțire democratică

▣ Decrete - legi = aberație parlamentară

m.) **Mircea Djuvara** (ministrul Justiției)

▣ Suportul și rațiunea juridică a *decretelor-regale*

▣ Latura politică

▣ Opoziția : obstrucția guvernării

▣ Apel pentru ratificare

---

i.) **V.Serdici** (PNT) (p. 349) / 19 dec.'36

▣ Apel la *Grupul H* din PNL

[LD : revezi fișele despre grupul H (doctrină, componentă, 1934) la fișierul PNL VIII

[LD: Vasile Serdici încearcă să **spargă unitatea " majorității"** , încurajând, îmboldind , argumentând , provocând (la sugestia lui Madgearu -opinia mea)

deputații liberali din grupul H la respingerea tentativei guvernamentale.

Nu știu dacă , din p-d-v al eficienței, **ceea ce face Serdici este nimerit și moral.**

Mă gândesc chiar, **dacă nu cumva a provocat o reacție inversă !]**

"Venisem la această tribună să arăt grupului H **întinderea abdicării pe care o consimte.**

Venind, însă , la Cameră, **am văzut pe lista oratorilor înscriși** o mulțime din membrii

grupului H și am aflat că **vor face opoziție acestui proiect de lege.**

Dacă n-aș fi constatat acest lucru , aș fi spus grupului H , că abdicarea aceasta ,

de care se face vinovat în fața unui proiect de lege , **ar fi dovedit țării întregi ,**

că nici un cheag sufletesc nu unește pe membrii acestui grup ,

decât apărarea unor interese particulare sau personale.

Față , însă , de atitudinea grupului H de astăzi, și **auzind cuvintele** spuse de colegul nostru Popescu de la această tribună [LD : **luase cuvântul la Sumar , cerând dezbateri largă**]

- **sunt obligat să modific această atitudine** și să recunosc că grupul H , în momentul de față,

face o acțiune extrem de frumoasă , mai ales **dacă va persevera** și până la urmă

va contribui la răsturnarea acestui proiect de lege .

"D-lor deputați, **nu era vorba numai de abdicarea grupului H,**

era vorba și de **abdicarea guvernului .**

DI ministru **Djuvara** , când se afla pe băncile majorității ,

de multe ori **ne-a mișcat prin declarațiile sale** , atât de frumoase ,

pătrunse de caracter democratic parlamentar.

De când , însă, **debutează pe banca ministerială , a uitat aceste principii,**

și ne prezintă spre votare un astfel de proiect de lege.

Să-mi permită d-l Djuvara să dau citire unui **citat din 1887** , al unui ascendent de al său,

Gheorghe Djuvara , deputat de Brăila, care spunea : **< Consilieri ai Coroanei,**

să ne fie iertat să vă întrebăm , prin ce fapte v-ați ridicat până acum

atât de sus deasupra cetățenilor dvs, încât să fiți în stare să le impuneți tirania ?

Care sunt nemuritoarele servicii ce ați făcut Regelui și patriei ?

Obscuri și mediocri , ca dvs , n-o întreceți decât prin îndrăzneală ! >

"D-lor deputați, această abdicare a guvernului , dacă grupul H își menține atitudinea,

devine, evident, inutilă. **Dacă este adevărat că grupul H va persevera** până la urmă

în atitudinea frumoasă pe care a schițat-o astăzi. Este adevărat că grupul H ,

după cum sunt informat, cere numai o amânare a discuției . [-----]

"Eu sunt foarte mândru de colegii mei de partid și de colegii din opoziție [-----]"

și sunt și acum sub emoțiunea **discursului d-lui Iunian** , care , cu marele său talent, **a apărut o cauză justă**. [-----] am văzut cum ieri, **și dvs [liberalii] erati de părerea lui**.

" **Dvs [liberalii]** aveți obligațiunea , **ori să veniți** la această tribună și **să apărați** cu tot curajul **acest sistem** de legiferare prin *decrete legi*, **asumându-vă răspunderea** , **să cântați laude Consiliului legislativ** care a abdicat de la orice rol al lui dat prin legile Statului și **să declarați** , prin aceasta , **caducă și Constituția**.

Ori , dacă nu faceți aceasta, atunci **să adoptați atitudinea cealaltă** , să veniți și **să perseverați** în gestul **grupului H** , **și să retrageți acest proiect de lege**.

"Vă asigur, d-lor deputați, că **ceea ce încearcă să facă astăzi guvernul** , nu este un lucru la care dvs să puteți zâmbi, **este o adevărată lovitură de stat**

Dvs , prin acest sistem, și prin aceea **ce încetățeniți astăzi**, **înmormântați parlamentarismul** și vă asigur că **veți fi aspru judecați de Istoria**

Țării Românești, pentru că **dvs vă faceți unealta distrugerii tuturor drepturilor publice** din această țară , tuturor **libertăților** pe care **nu dvs le-ați câștigat**, **ci sutele de mii de oameni** care și-au vărsat sângele pentru ca **dvs să puteți gândi liber**.

" De aceea, d-lor [-----] **îmi pun toată nădejdea în această reacțiune frumoasă și demnă**, pe care a **schitat-o astăzi majoritatea** și, în această încredere ,

că **dvs veți sforța guvernul** să retragă acest proiect de lege, închei cuvântarea mea și vă rog **să nu confundați solidaritatea cu servilismul** ,

să nu confundați autoritatea cu abuzul " (**aplauze pe băncile opoziției**)

////////////////////////////////////

- **P.Ghiață** : dă cuvântul lui Radian (Uniunea Agrară -Argetoianu)

- **Virgil Madgearu** : D-le președinte, am auzit că s-au înscris la cuvânt **membri ai grupării H**, pe care se **reazămă astăzi guvernul liberal**. **Am dori să vorbească un domn deputat din gruparea H**, pentru că până acum au vorbit numai deputați din partidul nostru

D-le președinte **am vrea să știm precis dacă intervențiunea grupării H a fost serioasă și sinceră , sau a fost numai o glumă de Crăciun ?**

Dacă a fost serioasă și sinceră , dacă gruparea H apără , într-adevăr **parlamentarismul**, cum noi vrem și o dorim, și am dori ca **întregul partid liberal**

să se transforme în apărătorul acestei instituții, atunci am vrea să știm care este punctul de vedere al deputaților din majoritate

asupra acestei procedări a guvernului .

- **P.Ghiață** : Dl deputat Madgearu are cuvântul .

- **Madgearu** : D-le președinte , **sunt înscrisi și alți oratori**, din alte partiede...

- **P.Ghiață** : Dau cuvântul d-lui deputat Popescu

////////////////////////////////////

j.) N.C.Popescu (PNL-1) (p. 349- 351) / 19 dec.'36

▣ **Apel la temporizarea dezbaterilor**

[LD : NCPopescu face parte dintre deputații liberali " neremarcați " încă Nume parcă predestinat . Pare încurcat (sau prelucrat ?!) între capcana întinsă de opoziție (de a respinge proiectul) și mâhnirea de a nu fi avut timp de studiat decretetele . Deși respinge epitetul de " mamelucism" , se consolează cu ideea că și la opoziție sunt destui deputați care nu-și spun părerea , ci doar votează.

În final, propune prelungirea discuției și votarea ... după Crăciun]

- **NCPopescu** : D-le președinte, d-lor deputați, **ași fi dorit să iau cuvântul după ce ar fi vorbit dl Madgearu .**

- **Madgearu** : De ce ? **Eu voi vorbi la urmă .**

- **Popescu** : Pentru că eu **ași fi învățat multe de la dl Madgearu** , care are mai **multă rutină parlamentară**. Dacă însă d-sa vrea să vorbească la urmă, atunci luăm noi cuvântul. **Dl Madgearu a spus că gestul deputaților din grupul H**, de a se fi înscris la cuvânt la discuția acestui proiect de lege, **este o glumă de Crăciun ...**

- **Madgearu** : Nu am spus aceasta, **am spus : să nu lase impresia** , prin atitudinea d-lor, că este vorba de o glumă de Crăciun.

- **NCPopescu** : D-le Madgearu **eu am vorbit la Sumar** și am rugat pe dl președinte să ceară guvernului să ne dea un răspuns , **dacă** înțelege să închidă astăseară discuția asupra acestui proiect de lege, **sau** înțelege să dea Parlamentului posibilitatea **să facă o discuție liberă și serioasă** .
Eu nu pot să cad în cursa ce mi se întinde de către opoziție, și să admit că , într-adevăr, **deputații din grupul H s-au înscris în mod demonstrativ la cuvânt, în contra guvernului.**
Noi nu ne-am scris la cuvânt să facem greutăți guvernului ;
ne-am înscris la cuvânt pentru a răspunde opoziției la toate acuzațiunile
 pe care ni le aduce , pentru a **răspunde la pretențiunea pe care o au** , că , **dacă** n-ar fi d-lor, parlamentarismul ar fi inexistent în această țară ,
 căci noi deputații din majoritate , suntem **simpli mameluci** ,
 oameni **care votează legile** pe care le aduce guvernul.
 Pe de altă parte, **eu nu pot admite nici ce a spus dl deputat Serdici** ,
că deputații din grupul H , somează guvernul să retragă proiectul
 pentru ratificarea decretelor -legi ...
 - **V.Serdici** : Întrerupe.
- **NCPopescu** : D-le Serdici, noi nu putem soma guvernul să retragă proiectul de lege în discuțiune ;**noi cerem** numai să se facă asupra lui **o dezbatere cât mai largă.**
- **Madgearu** : **Același lucru îl cerem și noi ...**
- **NCPopescu** : **Dacă cineva are ceva de spus** , indiferent din ce partid sau grupare, [-----] n-are decât **să poftască la tribună** să-și spună părerile...
- **Oscar Han** : Credeți că se poate face o discuție , când n-am avut la dispoziție decât **24 de ore** pentru consultarea proiectului ?
- **IATomescu** : D-ta din ce partid ești ? Treci la tribună și- ți spune părerea ... [-----]
- **NCPopescu** : [-----] "**De aceea,eu rog opoziția să nu încerce să facă o intrigă,**
pentru că nu va putea să ne convingă să mergem pe această cale.
Noi înțelegem să ne spunem aici răspicat cuvântul, și am ruga respectuos
pe d-nii miniștri ca , altădată , **să aducă legile din timp** , să ne dea și nouă puțință să le studiem, pentru a putea să ne spunem părerea în deplină cunoștință de cauză .
 Nu din "**mamelucism**" n-am luat cuvântul la diferite legi .
- **Virgil Madgearu** : **Din cumintenie politică ...**
- **NCPopescu** : **Nu din cumintenie, ci pentru a lăsa opoziția să facă opoziție.**
Dacă ne-am înscris toți parlamentarii să vorbim, n-am termina nici o dată discuția la o lege . Așa că , **uneori, facem act de gentilețe, de curtuozie față de membrii opoziției,** de unde . **și de acolo, vorbesc 4-5 deputați, restul aplaudă și ascultă .**
 El intenționează ca **în vacanța de Crăciun să citească, să studieze legile,**
 și , dacă va fi cazul, **unele din acele decrete legi pot fi modificate** din inițiativă parlamentară
 //////////////////////////////////////

k.) **Virgil Madgearu (PNT)** (p. 350-351) / 19 dec.'36

▣ **Apel la majoritate pentru respingere**

[**LD : foarte activ la dezbateri, Madgearu apare și dispăre din incintă ... întâmplător sau nu ... și nu ține acel discurs promis și amânat. P.d.v. final al PNT va fi rostit de Ghelmegeanu**]

"**Mie îmi pare bine că dl deputat Popescu** , cu argumente foarte serioase, învăluite astfel încât **să nu apară într-o formă de opoziționist** - și este normal, d-sa făcând parte din majoritate - **vă atrage atenția că nu a avut nici d-sa timpul să studieze** vreunul din aceste decrete legi, a căror ratificare se cere .El a mai adăugat că guvernul , **prin dl Valeriu Pop, a declarat că nu înțelege să forțeze discuțiunea.**

Problema se pune altfel :dacă un volum de 500 de pagini , cu literă corp 6 , pe două coloane, poate fi studiat în 48 de ore ; nici Consiliul Legislativ nu a avut timp să le studieze .

" **Dle ministru al Justiției, dvs nu vă puteți inaugura activitatea la Ministerul de Justiție în felul acesta** . Dvs sunteți un **jurisconsult emerit** , dvs sunteți **profesor de filozofia dreptului** **Ce exemplu dați studenților** dvs de azi, de mâine și de poimăine,
când prezidați o asemenea procedură parlamentară pentru asemenea operă ?!

//

m.) Mircea Djuvara (ministrul Justiției) (p. 360-362) / 19 dec.'36

[LD , 20 oct.2003. Țintă, paratrăsnet , a tuturor fulgerelor și criticilor care s-au năpustit asupra acelu Proiect de lege, care cerea ratificarea a 46 de decrete-legi, Hățișul de legi și decrete -legi pe care Djuvara le invocă ,sunt , pentru mine, năucitoare . Dar , tocmai pentru asta, încerc să le înțeleg, pentru a putea aprecia ....]
Djuvara / 19 dec.'36

▣ Suportul și rațiunea juridică a decretelor-regale

"Față de discursurile pe care le-ați auzit și acuzățiile grave care s-au adus guvernului și acestei majorități, și spre a preveni ,de aici înainte , discursuri de acest soi, cer cuvântul pentru a lămurii lucrurile într-un mod obiectiv , așa cum se cuvine într-o dezbateră atât de importantă "

Decretele -legi care se propun sunt date pe baza a 3 legi [LD:el invocă doar 2] :

I. Legea de organizare și ierarhizare a funcțiunilor și organizarea serviciilor în administrațiile publice (13 nov.1934) , care a dat depline puteri guvernului , pentru a face anumite decrete-legi , supuse ulterior ratificării , până la 15 decembrie a anului respectiv. Acest decret -lege (13 nov.'34) a fost ratificat la 17 aprilie 1935.

Art.7 a legii spune : < Pentru fiecare minister, regie publică, casă autonomă, administrație comercială, direcție specială sau instituție publică cu caracter administrativ , numărul și denumirea direcțiilor, serviciilor, și birourilor, compunerea lor, precum și atribuțiile lor se vor stabili prin decrete-regale , date pe baza unui Jurnal al Consiliului de Miniștri .>

Ce înseamnă aceasta ? Că dvs, prin această lege, ați dat puteri Consiliului de miniștri să facă organizarea diferitelor departamente , fără termen, fără condiții.

El și-a făcut datoria și, conform indicațiilor dvs, a făcut organizarea ministerelor prin aceste decrete -legi . Din această categorie sunt 10 decrete-legi (nr.34-43)
Din deferență pentru Parlament, guvernul vine și le supune ratificării Parlamentului .

II. Legea deplinei puteri (7 aprilie'36) . Guvernul a cerut aceste puteri și , după o amplă dezbateră , dvs ați acordat aceste puteri . Ce prevede legea ? :

< Guvernul este autorizat să ia în timpul vacanței pe cale de decrete-regale, date pe baza unui Jurnal al Consiliului de miniștri , orice măsuri ar fi necesare pentru menținerea și asigurarea echilibrului bugetar [-----] al doilea , pentru satisfacerea nevoilor neprevăzute , de ordin financiar și economic , determinate de cerințele apărării naționale și de interesele generale ale țării . >

Vedeți, așa dar, ce largi au fost aceste depline puteri , pe care dvs le-ați acordat guvernului
Cum să interpretezi o asemenea lege de depline puteri ?

Ce a făcut guvernul ? În loc să stea cu brațele încrucișate, cum așa de des a fost învinovățit de vocile opoziției, a lucrat , a lucrat efectiv, și a venit cu acest volum de lucrări care reprezintă însăși dovada preocupării constante a guvernului de interesele generale ale țării , dovada muncii continue pe care guvernul o depune pentru apărarea acestor interese ; a venit cu decretele-legi aici cuprinse și astăzi vă propune o lege de ratificare a lor. Legea din 7 aprilie nu cuprinde alte condițiuni, decât aceea că decretele-legi trebuie ratificate lata că guvernul le prezintă spre ratificare. Parlamentul le poate aproba sau respinge. În caz de respingere, trebuie să se ia în discuție respectiva legiferare.

Djuvara / 19 dec.'36

▣ Latura politică

▣ Opoziția : obstrucția guvernării

"S-a creat o atmosferă intenționat foarte agresivă împotriva acestei legi de ratificare .

S-a spus : este un act de tiranie politică , este un atentat adus parlamentarismului și câte și mai câte . "

Se știe că după război, în țările cele mai democratice - Anglia, Franța , Belgia -

s-a pus problema întăririi executivului, pentru îndeplinirea unor însărcinări.

"Este posibil ca nouă să ni se aducă învinuirea că înăbușim parlamentarismului și că facem acte de tiranie ? Cred că această acuzație este provocată mai mult din dorința de a face obstrucție și dificultăți guvernului , decât din dorința obiectivă de a contribui la progresul juridic și organic al acestei țări.

[-----] Care este atunci crima guvernului ? De ce aceste încercări de a se creia diversiuni și de a se provoca , împotriva procedurii guvernului, o aversiune care realmente nu este justificată ?

Din 46 de decrete :

17 sunt referitoare la apărarea națională (furnituri de armament , fabrici de componente, industrii necesare înzestrării, echipamentelor militare , căzărmi , apărarea antiaeriană, organizarea portuară , cumpărarea de vapoare etc etc.) ;

17 sunt de natură financiară și monetară (reevaluarea stocului metalic al BNR , emisiunea monedei metalice, circulațiunea metalelor prețioase)

7 sunt legate tot de finanțele publice (destinația anumitor sume și împrumuturi) .

2 sunt de natură juridică ,(organizarea magistraturii și taxele la instanțele judecătorești, care se desființează, fiind înlocuite cu timbrul judiciar.)

- M.Ghelmegeanu : Măsuri care vizau și inamovibilitatea !

- M.Djuvara : "De Ghelmegeanu, nu faceți insinuări care au legătură cu prestigiul magistraturii - la care țin cel puțin tot atât de mult ca și dvs .

Atunci când partidul dvs , în odiul întregii opinii publice conștiente,

a făcut actul neconstituțional și a redus limita de vârstă a consilierilor

de la 70 la 68 de ani, ca să-i pedepsească pentru că au dat dreptate acelor care o aveau, eu am protestat cu energie în Camera dvs ,

și dvs ați fost de partea acelor care au apărât atentatul acela neconstituțional

"Guvernul azi nu face decât să-și îndeplinească o înaltă îndatorire , supunând reflectării dvs, decretule-legi pe care le-a dat din însărcinarea dvs , și este convins , ca expomnent al dvs, al majorității, adică a Parlamentului, că nu-i veți refuza această ratificare "

(aplauze prelungite la majoritatea PNL)

Ratificarea decretelor-legi / 18 -19 dec.'36

18.) Comunicări și polemici : "cazul Jan Şeba" : "Rusia și Mica Înțelegere " , 3 , 6 febr.'37

(DAD, MO 23, șed.de miercuri , 3 febr.'37 ; MO.24, șed. de sâmbătă, 6 febr.'37)

Doc.integral- fișier Diplomație VII

[LD : bine înțeles mă interesează opțiunile partidelor în materie de politică externă ; vreau să spulber aserțiunile unor istorici români care,

fie dintr-o necunoaștere a vieții politice interne, fie din oportunistele epocii ,

au impus în istoriografia românească de gen un soi de sintagme sacrosante :

"unanimitatea" democratică în privința diplomației - ca fiind patriotică și eminentemente pozitivă "minoritatea" naționalist- extremistă - ca fiind antinațională și eminentemente negativă .

[-----]

b.) Al.Popescu-Necșești (PNL-1) - asociere la comunicare

Se asociază la comunicarea lui Constantiescu .Dar întreabă dacă el știe l.cehoslovacă , una din cele mai dificile limbi slave.Cere ca textul să se traducă pentru a lua act de conținut .

////////////////////////////////////

e.) Victor Antonescu (ministr. Afacerilor Străine) (p. 878) - răspuns I - / 6 febr.'37

" În ședința Camerei din 3 febr. a.c. , deputații Atta Constantinescu și Leon Scridon au adus în discuție , sub formă de comunicare , o carte intitulată

"Rusia și Mica Înțelegere în politica lumii "

Scrisă de dl Jan Şeba, ministrul Republicii Cehoslovace la noi.

Dacă boala nu m-ar fi împiedicat , ași fi răspuns imediat la aceste comunicări.

" Regret că a fost adus în discuție un distins reprezentant al unei țări amice și aliate .

Ar fi fost , cred, mai potrivit precedentelor și împrejurărilor , dacă colegii noștri ,

în curent cu cuprinsul unei cărți pe care puțini o cunosc la noi , **ar fi împărțit criticile lor Ministerului de Externe , mai înainte** de a fi provocat o discuțiune publică în jurul ei.

" **Rog Camera să ia în considerare , în primul rând, serviciile eminente aduse Țării noastre , în atâtea împrejurări , de inimosul reprezentant al Cehoslovaciei și dezvoltarea ce a știut să dea , printr-o străduință de tot ceasul, legăturile ce unesc atât de strâns România și Cehoslovacia "** (aplauze la PNL și PNT)

" **Nu este bine , nu este drept**, ca în momentul în care **colaborarea între țările noastre se desfășoară într-o desăvârșită și rodnică armonie (vii aplauze la PNL și PNT)** În toate ramurile activității noastre , în momentul în care **găsim la guvernul de la Praga o așa de justă înțelegere a nevoilor noastre și un concurs efectiv** pentru o cât mai grabnică înarmare a Țării (vii aplauze la PNL și PNT) , reprezentantul de la București al acestui guvern , **să fie obiectul unor atacuri publice în Parlamentul nostru .**

" **Di Jan Šeba , ministrul Cehoslovac , a cutreerat tot cuprinsul Țării noastre și a învățat să o cunoască , s-a apropiat de țaranul nostru , în casele căruia a locuit cu dragoste și simplitate .**

Vorbind limba noastră cu o corectitudine și cu o plăcere ce impresionează, **dl Šeba a purtat în atâtea adunări ale tineretului și intelectualilor noștri , cuvântul apropierei dintre Cehoslovacia și România , și a știut să tălmăcească cu căldură rostul mare al Micei Înțelegeri , unul din punctele de rezim ale politicii noastre externe.**

"**Un asemenea om nu poate jigni cu voință un popor** , în a cărui viață a pătruns cu dragoste și interes și de care **s-a legat prin fapte** , care dovedesc întreaga sa prietenie. **Cercetarea lucrării d-lui Šeba , destul de voluminoasă , de altfel, cere timp , și rog Camera să-mi acorde acest răgaz "** (aplauze prelungite la majorități)

////////////////////////////////////

[**Relația româno -sovietică**]

- **Al.Popescu -Necșești (PNL-1)** : Acesta a fost obiectul comunicării lui Gh.Brătianu din 5 mai și a răspuns precis Titulescu la 13 dec.1935 . **Art. 25 din Constituție interzice trecerea trupelor străine pe teritoriul României, fără votul Aunărilor Legiuitoare . Este imposibil ca un ministru de externe să ignore acest lucru elementar !**
- **Gh.Brătianu (PNL-2)** : Da, dar **art.16 din Pactul Societății Națiunilor** , poate fi interpretat și unilateral, deci **fără voia noastră , și să ne oblige la ceea ce Constituția ne oprește !**

[-----]

////////////////////////////////////

h) Victor Antonescu ; răspunsul II / 6 febr.'37

[**Pact cu Sovietele ? -Nu !**]

" Din tot cuprinsul d-lui deputat **Goga** , rețin afirmațiunea că d-sa **vrea să știe dacă tratăm sau dacă avem vreun pact de asistență mutuală cu Rusia Sovietică.**

Pentru trecut , dl Titulescu v-a afirmat , pentru prezent, vă declar că nu avem un pact de asistență mutuală cu Rusia Sovietică și nici nu avem intențiunea să tratăm un asemenea pact " (aplauze unanime, prelungite)

////////////////////////////////////

k.) Al.Popescu -Necșești (PNL-1) (p. 889 -) / 6 febr.'37

S-a asociat comunicării lui Atta Constantiescu ; a cerut traducerea oficială ; este mulțumit că ministrul de externe a fost de aceeași părere. Să nu se uite cum , la 1 dec.'36 , a întâmpinat Camera întregă pe aliații cehi și iugoslavi .

[**Regimul presei : cenzura , confiscarea**]

[**LD : 24 oct.2003. Astă noapte am avut un lung chat cu Ion despre libertatea cuvântului... despre libertățile democratice .... El mi-a avansat câteva idei interesante și și-a exprimat îndoielile lui privind posibilitatea istoricului de a surprinde adevăruri generalizatoare . Aparent , păream în dezacord. În realitate, abordam subiectul din unghiuri diferite . El mi- a cerut să -i prezint contextul...acest context la care eu meditez de 2 zile. O fac acum , prin acest episod...**

Un banal și tachinant dialog, din ian.'37 , dar câte sugestii poate oferi privind ... schimbările contextuale ... schimbările individuale ....

Goga , ex-ministrul de interne averesacn / **Goga** , șeful PNC / **Goga** , viitor primministru ;

Călinescu , lider de marcă al PNȚ / **Călinescu** - viitorul ministru de Interne în gov. Goga , cu care PNȚ fusese în cea mai aprigă confruntare /
Călinescu - viitor prim-ministru în guvernele carliste ;
Gh.Brătianu - dezidentul "**carlist** " din 1930 -/ **Gh.Brătianu** - opozantul furios contra PNL /
Gh.Brătianu - **anticarlistul**, reîntors alături de PNL , în 1938
Complicate sunt traiectoriile și destinele oamenilor politici !]

- **Popescu -Necșești** : **Se asociază protestelor lui Goga** (**mai ales !**) ,
Șeicaru și Madgearu privind **cenzura** .
- **Goga** : **Adică eu am patronat vreodată cenzura ?** (**mare ilaritate**)
- **Popescu -Necșești** : D-le Goga, ilaritatea acestei Camere, mă dispensează să răspund la întreruperea dvs .
- **Goga** : **Când am patronat eu cenzura ?**
- **Popescu -Necșești** : Când **erați ministru de Interne**
- **Goga** : **N-am cenzurat nici o dată** (**exclamări ironice , la PNL**)
N-am patronat cenzura nici o dată. Când am fost ministru de Interne ,
gazetele care scriau lucruri pe care le socoteam că nu sunt potrivite cu interesele generale, le confiscam , cu toată răspunderea pentru mine.
- **Zaharof** : D-le Goga, am venit eu la dvs și mi-ați pus **bun de tipar** .
Am venit la d-ta să nu confiști gazeta .
- **I.Răducanu** : D-le deputat , trebuie **să ne felicităm că un om care este împotriva dictaturii în politica externă, implicat va trebui să fie împotriva dictaturii și în politica internă** .
Și sper că o să-l vedem în această ipostază pe dl Goga " (**ilaritate**)
- **Zaharof** : A fost la Goga după ce a venit în redac'ie un căpitan de la cenzură.
Pe baza bunului de tipar dat de Goga , a tipărit ziarul : **I-a fost confiscat în întregime**.
A fost atunci la **prim-ministru Averescu** , care i-a spus : **< Foarte rău a făcut dl Goga >**
- **Armd.Călinescu** : **Di Goga , pe atunci, era în alt partid , reprezenta un alt punct de vedere** . **Îți vin în ajutor, dle Goga** (**ilaritate**)

[**Raporturile româno -sovietice : Titulescu / Antonescu**]

" **La sfârșitul acestor dezbateri, s-au fixat definitiv** , pentru această Cameră ,
cele ce s-au spus în ședința Camerei de la **13 decembrie 1935** ,
când **dl ministru Titulescu** a răspuns la **întrebarea d-lui Brătianu** .
Aceleași declarații s-au repetat în ședința Camerei de la **13 martie 1936** ,
când **dl Savei Rădulescu** a răspuns unei **reveniri a d-lui Gh.Brătianu** , la prima sa comunicare .
S-au asociat la acest răspuns, d-nii **miniștri Inculeț și Costinescu** .
Este astăzi un lucru deplin stabilit și intrat în patrimoniul nostru ,
anume afirmațiunea **că s-ar fi încheiat o Convenție** pentru trecerea trupelor rusești
pe teritoriul României , **nu era decât un zvon** lipsit cu totul de temei și
pus în circulație de cei cari **voiau să turbure apele politicii noastre externe**.
" **Această satisfacție** o am și mai mult **astăzi**, când declarațiunile de la **13 decembrie 1935**,
și de la **13 martie 1936**, **le reia d-l ministru de externe, Victor Antonescu** ,
și **dă satisfacție aceluia care** , fiindcă **a fost leal și a spus adevărul** ,
în demersurile diplomatice pe cari le-a întreprins ,
a putut , în lipsă , să fie subiectul atâtor atacuri ,
bazate pe lucruri **cari nu sunt întemeiate** "

[**Cazul Șeba...**]

" Într-adevăr, **tot cazul Șeba** îmi pare mie că s-a pus în discuțiune **cu acest scop** :
să se reediteze , găsind **pretext într-un pasaj** din caretea d-lui Șeba ,
această chestiune a **tregerii trupelor sovietice pe teritoriul României** .

[-----citește iar pasajul încriminat -----**Gh.Brătianu are altă părere** -----]

- **Gh.Brătianu** : În textul citat de dvs lipsește tocmai partea esențială .

Dacă vreți să dovediți că alb este negru și negru este alb,
atunci e zadarnică orice intervenție !

////////////////////////////////////

m.) Vict.Antonescu (ministr.Externe) - replica 3

[-----]

" **Eu răspund de politica externă a țării , așa cum o angajează guvernul.**

Și, în această privință, vi s-au dat răspunsuri categorice de dl Titulescu, **politica țării de care vorbiți, este politica dusă de dl Titulescu.** Dl Titulescu a dat răspuns categoric. **N-am nimic de adăugat.**

Dacă, însă, se vrea interpelare pe acest subiect..., el va fi de acord, dar abia **peste 20 de zile** deoarece **pleacă la Ankara**....

- **NNSăveanu** : interpelarea va fi pusă pe ordinea de zi **la reîntoarcerea ministrului Antonescu**
"cazul Jan Şeba" / 3, 6 febr.'37

19.) **Al. Alimănişteanu** (PNL -1), Comunicare :utilizarea personalului românesc, 5 febr.'37

O.Goga (PNC) -asociere **D.luca** (Interne) - răspuns
(DAD, MO 24, şed. de vineri, 5 febr.'37, p. 848 - 849)

[LD : **legea a fost votată la 3 iulie 1934** .

Al. Alimănişteanu / 5 febr.'37

▣ **Comisia de cercetare a întreprinderilor**

▣ **Neaplicarea legii**

" Dle preşedinte, d-lor deputaţii, la **Ministerul Industriei** lucrează **de doi ani Comisia pentru încadrarea personalului românesc în întreprinderi** .

Până la finele anului 1936, **s-au cercetat cca 2.500 întreprinderi**, sau **9,40 %** din total. **Societăţile mari** mai toate au fost cercetate, din care **156 au fost amendate** cu 24.112.000 lei, **2333 au fost avertizate** şi **numai 29 s-au găsit că îndeplinesc condiţiile legii**.

Societăţile amendate, reprezintă lei 15.101.000.000, în care lucrează **32.349 lucrători** .

Ştiu că lucrează mult Comisia, **totuşi**, în felul cum este alcătuită, **nu poate face controlul efectiv celor 270.000 întreprinderi**.

S-au controlat mai toate societăţile mari, totuşi, **din lipsa organelor de aplicare şi control, cele mai multe eludează legea**. Pentru a controla şi ţine din scurt cele 270.000 de întreprinderi, **trebuie o organizare specială**.

"Acesta a fost motivul care m-a făcut să mă sui la această trbună şi

să cer d-lor miniştri de la Industrie, de Muncă şi de Interne ca, înainte de închiderea actualei sesiuni, să vină cu următoarele măsuri :

1. Să se creeze comisii de cercetare în toate oraşele şi târgurile din ţară,

iar acolo unde este nevoie, **să se formeze mai multe comisii**, cum se face la fisc.

Numai așa se va putea ca, **într-un interval scurt, să se cerceteze toate întreprinderile** .

Cheltuielile pentru Comisii să se extragă din amenzile ce le plătesc cei ce nu s-au conformat legii.

Altfel, controlul nu se va realiza nici în 10 ani !

2. Să se numească în fiecare judeţ atâţia controlori câţi va fi nevoie,

pentru ca **de 4 ori pe an să cerceteze la faţa locului dacă** datele comunicate de întreprinderi sunt exacte şi **se aplică legile şi hotărârile Comisiunii** .

3. Să se modifice, în sesiunea actuală, legea protecţiei muncii naţionale,

ca să se poată pune capăt motivelor care **întârzie şi chiar împiedică aplicarea pedepselor** .

Au trecut doi ani de când lucrează Comisia, şi **abia a putut face controlul a 2.500 întreprinderi**

.Dacă din primul an s-ar fi putut controla cele 270.000 întreprinderi, sunt sigur că

ar fi găsit plasament pentru a câştiga o pâine cinstită,

cel puţin 600 -700.000 români de sânge (întreruperi la PNT)

- **Octavian Goga (PNC)** : Continuă d-le Alimănişteanu, căci **ne interesează chestiunea** .

- **Alimănişteanu** : Chestiunea **nu poate să intereseze pe oamenii lui Ausnitt**, d-le Goga !

- **Goga** : Vă ascultăm, dle Alimănişteanu, cu un interes deosebit. Interesul este atât de mare, încât ne aducem aminte că, pentru a doua su a treia oară, ridicaţi această chestiune

şi suntem surprinşi că dvs, un membru vechi al gardei liberale,

nu sunteţi onorat cu nici un răspuns din partea băncii ministeriale,

deşi reveniţi pentru a treia oară asupra aceleiaşi chestiuni .

- **D. Iuca** (ministr. Interne) : Dați-mi voie, eu regret că dvs, prin întreruperea pe care ați făcut-o, **ați ținut să ne aduceți o acuzațiune gratuită** .
Dovadă că am ținut cont de cele două comunicări ale d-lui deputat Alimănișteanu , este că **am studiat cu toată atențiunea greutățile întâmpinate** în aplicarea legii de protecțiune a muncii naționale, și care , cum cu foarte multă dreptate a arătat dl Alimănișteanu , au rezultat din faptul că **o Comisiune centrală** , ce funcționează la Ministerul Industriei, **n-a putut cerceta într-un timp scurt toate cazurile** venite în fața ei . Pentru cercetarea acestei dificultăți, **am înființat** - ceea ce ne cere dl Alimănișteanu , **încă de acum două săptămâni - comisiuni regionale** , care vor începe să funcționeze **în toată țara , ca să ajungem la verificarea rapidă** , după cum cu drept cuvânt un bun român o pretinde prin comunicarea pe care o face de la această tribună . " (**aplauze la PNL**)
  - **Ghelmegeanu** : Mă iertați, dle Alimănișteanu, **este rândul dvs ca să răspundeți dacă sunteți mulțumit de măsurile pe care le-a luat ministerul** .
  - **Alimănișteanu** : **Sunt foarte mulțumit** . Eu nu am făcut decât să atrag atențiunea asupra necesității de **a se înmulți numărul comisiilor , fiindcă altfel** , după cum recunoaște și dl ministru, **este imposibil să se poată controla cele 270.000 de întreprinderi** . Dle Ghelmegeanu, **sunt foarte mulțumit că** , după prima mea cuvântare ținută aici, **mulți ingineri** care mureau de foame în București , **au fost plasați în diferite întreprinderi** . Dar trebuie **să și controlom dacă acești ingineri să nu fie plătiți mai puțin , decât este plătit un portar străin** .
  - **Crăciun Șerbănescu** : **Mi se pare că aveți șofer englez !** (**ilaritate la PNTJ**)
  - **Goga** : Vă rog să-mi permiteți să adaug **câteva cuvinte la această chestiune...**
  - **Alimănișteanu** : Poftiți .....
- [-----]
- **Alimănișteanu** : [-----] **" Este îngrijorător ce se petrece la noi de la război încoace : Parlamentul votează legi , ce rămân neaplicate din diferite cauze destul de necunoscute "**
- Alimănișteanu / 5 febr.'37

20 .) Scandal diplomatic : diplomați străini la înhumarea lui Moța și Marin , 13 febr.'37

- (DAD, MO nr. 28, șed. de marți, 16 febr.'37) **Doc.integral - fișier Naționalism IV**
  - a.) **Armand Călinescu** (PNTJ) , Comunicare , Cameră , 16 febr.'37
  - b.) **Gh.Tătăreanu** (prim-ministru ; interimar Afaceri Străine) -răspuns
- [LD : Este dificil să plasezi incidentul într-o anumite categorie :
Este expresia faptului că , **pentru PNTJ , orice fapt era un bun pretext pentru a culpabiliza guvernul**, în continua **campanie de răsturnare** care **intra în al patrulea an** , an decisiv, electoral ?
Este expresia unei **reacții la confruntarea cu mișcările naționaliste**, din ce în ce mai tensionată, mai agresivă ?
Este expresia realei neliniști pentru **evoluțiile pe plan internațional** , în care **războiul civil spaniol** ajunsese a fi **punct de referință** ?
 Probabil din toate câte ceva.]
- a.) **Armand Călinescu** (PNTJ) (p. 1036) , Comunicare , Cameră , 16 febr.'37
- " Am onoarea de a adresa , în numele Partidului Național Țărănesc , următoarea comunicare d-lui președinte al Consiliului de Miniștri :**
" Sâmbătă, 13 crt., s-a desfășurat în **Capitală ceremonia înhumării a doi tineri**
[Moța și Marin] căzuți eroic în războiul civil din Spania.
 Desigur, **orice partid politic poate socoti legitim să proslăvească pe membrii săi**, așa cum crede de cuviință. Din acest punct de vedere , **noi nu avem să ne amestecăm și, prin urmare , nu vom prezenta nici o observație** .
 Cât pentru **problema ordinii publice, nu o vom releva , deocamdată** .
" Cu prilejul semnalat , a avut loc , însă, și o manifestație care depășește cadrul restrâns al unei organizații de partid.

pentru a atinge importante interese de Stat .

În adevăr , **ziarele au anunțat** că la ceremonia amintită ,
au participat reprezentanți diplomatici ai mai multor State .

Întreb pe dl președinte al Consiliului de miniștri , dacă are cunoștință de acest fapt ?

**" Partidul Național Țărănesc socotește de a sa datorie să afle
dacă guvernul este fixat asupra caracterului și semnificației acestei participări ?**

[-----]

" În asemenea împrejurări , **nu socotește guvernul nostru că este dator să vegheze ,**
cu excepțională atenție, pentru ca **prin amestecul insolit a unor factori din afară ,**
ori de unde ar putea să vină , să nu transforme România
într-un focar de agitațiuni primejdioase pentru viitorul Statului

" Mai mult decât atât, **noi socotim nu numai că trebuie să împiedicăm aprinderea unor
focare de agitațiuni , dar că avem datoria să evităm chiar un simplu echivoc.**

" În momentul de față, **credem că se impune o atitudine limpede și fermă
menită să risipească orice îndoială în relațiunile de politică externă.**

" Am onoaarea , așa dar , să întreb pe dl președinte al Consiliului ,
**dacă guvernul este în măsură să adopte o asemenea atitudine și care este
punctul său de vedere în chestiunea pe care am ridicat-o ? " (aplauze la PNT)**

////////////////////////////////////

b.) Gh.Tătărașcu -răspuns (p. 1037) / 16 febr.'37

"**Comunicarea d-lui deputat Armand Călinescu , reclamă un răspuns** care nu trebuie,
care nu poate să întârzie. **Faptele cuprinse în această comunicare , în adevăr
au fost aduse la cunoștința guvernului și, ca interimar la Departamentul Afacerilor Străine**
[LD : **Antonescu era , probabil încă în Turcia ?] am dispus un act de cercetare .**

"**Oricare ar fi rezultatele acestui act , oricare ar fi explicațiile date ,
mă grăbesc să precizez că, dacă faptele relatate** în comunicarea d-lui deputat Armand
Călinescu , **dacă faptele aduse la cunoștința guvernului , se vor dovedi întemeiate ,
evident , guvernul se va găsi în fața unei situații serioase.**

" D-lor deputați, **este un principiu unanim admis** în practicile noastre internaționale
și potrivit căruia **reprezentanții Statelor străine , ai tuturor Statelor străine, mici sau mari,
nu pot , nu trebuie , nu au îngăduința , să participe , direct sau indirect ,
la manifestări de politică internă .**

"**Întrucât se va dovedi** că acest principiu a fost înfrânt - declar de pe acum că ,
participarea agențiilor diplomatici la o solemnitate religioasă ,
făcută **sub egida unui partid politic** și transformată astfel într-o **manifestare politică ,**
este o înfrângere a tuturor principiilor și a tuturor uzanțelor internaționale .
(**vii și prelungite aplauze pe băncile PNL și PNT**)

" **Guvernul va lua în grabă considerare , situația creată .**

Mă grăbesc să adaug că **această situație creată de acte cu caracter personal,
nu poate să aibă nici o repercusiune** asupra raporturilor dintre țara noastră și
țările reprezentate , pe care **le dorim din ce în ce mai strânse și din ce în ce mai prietenești.**
(**vii aplauze la PNL**)

" Rog deci pe dl deputat Călinescu, rog Camera întreagă , să creadă
că **guvernul va cerceta și va soluționa acest incident ,** zelos de prerogativele acestui Stat ,
care timp de aproape trei pătrimi de veac , de la independența sa,
nu a practicat decât principiile demnității naționale .

(**vii aplauze pe băncile majorității , strigăte de bravo**)

- **Armand Călinescu : " Aș fi voit să fiu în măsură de a mă declara mulțumit cu răspunsul
d-lui președinte de Consiliu .** Fiindcă în momentul în care **am ridicat o chestiune,**
care este în legătură cu **situația țării , în raporturile sale de politică externă,**
eu nu am înțeles să mă adresez unui guvern al PNL , sau unui guvern de partid,
ci am înțeles să mă adresez guvernului țării .

" **Dl președinte al Consiliului a binevoit să recunoască** astăzi **gravitatea situației**
pe care am relevat-o . **D-sa a adăugat însă că va examina** de aproape această chestiune
și va aviza la măsurile compatibile cu demnitatea și prestigiul țării.

" **Să-mi permită d-sa , așa dar , să-mi rezerv răspunsul definitiv .**

până în ziua când dl președinte al Consiliului va fi în măsură să înfățișeze Adunării un rezultat pozitiv al politicii sale.

Până atunci voi adăuga un singur lucru :

D-le președinte de Consiliu , în momentul acesta dvs v-ați asumat o gravă răspundere . Vă rog să credeți că nu este vorba aici numai de interesele și de răspunderea care poate să se abată asupra unui singur guvern - la urma urmelor guvernele sunt trecătoare - aici este vorba de interesele țării , pe care toți, și dintr-o parte și din alta , trebuie să ne silim să le salvăm. " Aștept, deci, die președinte rezultatul pozitiv ,pe care îl veți înfățișa Adunării Deputaților . (Aplauze la PNT)

Incident diplomatic / 16 febr.'37

Incident diplomatic : înmormântarea lui Moța și Marin ,Cameră , 17, 18, 19 febr.'37
(DAD, MO nr. 28,29,30 ședința de miercuri, 17-19 februarie 1937)

Doc.integral - fișier Naționalism IV

Declarații

Răspunsuri

Polemici

[LD : al III-lea " scandal diplomatic :

după cel cu Ostrovski (Rusia) , după cel cu Șeba (Cehoslovacia) , acum cu cel provocat de participarea diplomaților german, italian și portughez , la serviciul religios al înmormântării lui Moța și Marin.

Se discută foarte puțin , sau doar aluziv, despre Garda de Fier, despre sacrificiul celor doi , despre războiul civil spaniol.

Este doar o limpezire de ape : naționaliști - democrați ;

este doar un pretext de răfuială politică : opoziție - liberali ;

este un mijloc de captare : a curentului naționalist ;

este un prilej de opțiune în politica externă : pro-Democrații - pro-Axă - pro-echilibristică ;

Subtitlurile, semnele și colorările , îmi aparțin .]

a.) Octavian Goga (PNC)

[Conduita guvernului]

[Tătărescu : - retorică ușoară]

b.) Pamfil Șeicaru ("Curentul")

[" Șah " la implicarea Bisericii ortodoxe]

[Șantajul cenzurii]

c.) I.Modreanu (Fr.Românesc -Vaida)

[Înmormântare , nu "manifestație politică " !]

d.) Gr.Iunian (PRT)

[Participarea diplomaților străini - inoportună !]

[Necesitatea demnității consensuale]

[Greșala dizolvării Gărzii de Fier]

[Neputința organelor de Stat]

[Poliția de Stat / poliția ocultă]

[PNL, PNT ... succesiunea...rotativa ...]

e.) Ion Inculeț (vicepreșed.al Consil.de miniștri .)

[Succesiunea ? - la terminarea mandatului !]

f.) Aurelian Bentoiu (subsecretar de Stat)

[Cenzura - răspuns lui Șeicaru]

[Biserica - ferită de orice jignire !]

g.) Gh.Brătianu (PNL-2

[Răspunderea guvernului]

[Contrazicerea cu partidul]

h.) C.Argetoianu (Partidul Agrar) -

[Cusur parlamentar : "scandalul ! "]

[Răspunderea guvernului]

[Răspunderea ministerului de Externe]

i.) Grigore Gafencu (PNT) , Senat

[Rezolvarea incidentului diplomatic]

[Răspunderea guvernului]

-----
a.) Octavian Goga (PNC)/ 17 febr./ (p. 1063 -1064)

[**Conduita guvernului**]

" Mărturisesc , d-lor deputați , că **această interpretare** , de care **și eu m-am călăuzit** , ca atâția alții , **am atribuit-o și guvernului** , din momentul ce am văzut că **îngăduie manifestarea liberă a pietății creștinești** , în atâtea centre din țară , pe unde **cei doi morți au fost lăsați să treacă , fără nici o opreliște și fără nici un obstacol** . **Cum se putea admite paradoxul că , fiind vorba de agitația unui partid , guvernul să fi avut slăbiciunea de a o îngădui , cu gândul de a o condamna în mod postum** , peste câteva zile , dându-și astfel **certificatul penibil al lipsei de prevedere și de autoritate ?**

[-----]

[**Diplomații străini ? : sentiment moral**]

" Ei bine , în **această învedereare** de respect public pentru cei doi morți , **s-au încadrat** , conform uzanțelor consacrate , și **câțiva miniștri** reprezentanți diplomatici ai mai multor State , **nefăcând un act de demonstrație politică** , ci **afirmând** , cu prezența lor , **un sentiment de ordin moral**

[**Călinescu : reacția politicianistă , intrigă de culise**

Tătărescu : - retorică ușoară]

" Când totul a trecut fără nici o frământare și cei doi călători ai morții , înfășurați în îndurerarea unanimă , **s-au coborât sub glie** , **un domn reprezentant al gândirii din care se hrănește aici o intrigărie învederată , politicianizează actul de pietate obștească și , prezentând la tribuna parlamentară , gestul miniștrilor străini ca o imixtiune frivolă în treburile interne** , invocă cu grandilocvență ultragiată **< mândria Statului nostru .>** [-----]

" Nu vreau să insist asupra acestei **manifestări de jalnică disonanță morală** , și nu vreau să o analizez , fiindcă nu am crezut nici o dată în evoluția spre bine **a politicaștrilor responsabili** , cu deprinderile lor , **pentru actuala fierbere din țară** . **Inadaptabili și incorijibili** , acești **martori ai unei mentalități anacronice** , **vor fi înlăturați** mai curând sau mai târziu **de valul cotropitor al renașterii românești** .

" **Mă miră însă faptul că dl președinte al Consiliului n-a trecut** , cu un zâmbet înțelegător , la ordinea zilei , **asupra acestei mici intrigi de culise și a lăsat impresia că a luat-o în serios pentru câteva clipe** , acordându-i chiar **unele accente de retorică ușoară** , în legătură cu **comandamentele demnității naționale** ." [-----]

[**PNC : preocupare patriotică**]

" **Conștient de urmările grave** ce pot avea **atitudinile pripite** în chestiunile **ce angajează prestigiul de Stat** , dintr-o parte sau alta , în această **perioadă de tensiune** în raporturile internaționale , **pătruns de îngrijorare pentru ziua de mâine** ,

condensez în două întrebări preocuparea patriotică a Partidului Național Creștin :

1. Crede cineva , vreun om serios , cu simț de răspundere pentru îndrumarea politică a țării , crede , în temeiul celor petrecute , **că România , în starea ei actuală ,**

trebuie împinsă spre un conflict diplomatic cu consecințe incalculabile ?

2. Crede cineva , în mod meșteșugit , **putem crea un joc al aparențelor** , pe urma căruia **România să dea impresia că s-a clasat alături de Rusia Sovietică** ,

cu toate sugestiile și toate consecințele unei asemenea nechibzuințe pentru țară și străinătate ?

" **Aștept răspunsul d-lui președinte al Consiliului** , pentru a vedea dacă este cazul să dezvolt pe larg complexul de motive de pe urma cărora am formulat aceste două întrebări " (aplauze la PNC)

////////////////////////////////////

b.) Pamfil Șeicaru ("Curentul")/ 17 febr.'37 (p.11065- 106 7)

[**LD : ce mare sforar era Șeicaru ! Mie mi se pare de-a -dreptul șantaj !**

Ce speculații a putut să facă pe această temă ... numai pentru a salva de consecințe participarea diplomaților străini ! Mi se pare , de altfel , ciudat faptul că la toate aceste crize (ca în cazul scandalului Șeba) , Șeicaru a scos din mânecă un articol ... "cenzurat" .

Altfel, lunecos, lunecos ... greu de taxat ...]

" Presa s-a abținut de la orice comentariu

cu privire la solemnitatea religioasă care a avut loc.

Dar atunci când primul ministru al țării , răspunzând unui deputat reprezentant al opoziției, aduce problema participării unor agenți diplomatici la solemnitatea religioasă , ca un semn de respect pentru șeful guvernului , m-am ținut obligat să comentez .

" Comentariul a fost găsit subversiv de cenzură !

[el indică și cuvintele cenzurate , pe care eu le voi scoate **în relief pe fond galben .**]

lată textul :

[**Participarea diplomaților**]

< Un moment grav în politica țării , una din acele situații, în care simți cum stă să se frângă în două însăși conștiința națională, un impas pe care nici în cel mai crâncen moment al neutralității noastre nu l-am cunoscut .

< Cine și-ar îngădui , oare, nesocotindu-l de a aproba participarea reprezentanților străini, la frământările inerente ale vieții noastre publice ?

Cine ar putea să aibă o concepție așa de puțin măgulitoare despre prestigiul țării lui ?

Cine nu s-ar simți umilit , prin aceste verificări de vasalitate a patriei ?

Ce este de fapt independența unui Stat , decât o răspicată hotărâre a suveranității ?

< Participarea agenților diplomatici , la serviciul divin , [-----]

a fost sau nu un act de raliere la o manifestare politică internă ?

Și da și nu.

< **Da**, prin faptul că cei doi voluntari ai unei credințe , căzuți în luptă împotriva comunismului , aparțineau unei organizații politice [**Totul pentru Țară**] , erau doi fruntași ai acestei organizații .

["**Șah**" la implicarea Bisericii ortodoxe]

< **Nu**, fiindcă fusesse neutralizat caracterul politic ,

de participarea șefului bisericii noastre de Stat , patriarhul Miron.

Ceva mai mult. Șeful bisericii nu s-a mărginit la participarea sa personală ,

ci a dat o chemare către toți preoții ,

socotind pe cei doi ostași nu numai luptători ai ideii naționale ,

ci drepti ostași ai bisericii creștine , în luptă cu apocalipsul marxist ,

vrăjmaș de moarte al bisericii .

< **Dacă** solemnitatea religioasă a avut un caracter politic,

pe care l-a dat faptul că a fost făcută sub egida unui partid [**Totul pentru Țară**] ,

atunci , implicit , șeful bisericii noastre de Stat și-a pierdut calitatea de neutralitate

în cele laice, de păstor al tuturor sufletelor creștine, și a coborât în arena politică.

< **Dacă** se dă solemnității religioase un caracter de manifestare politică

- și cum partidul [**Totul pentru Țară**] nu-și renegă caracterul revoluționar față de actuala

rânduială a Statului, nu-și ascunde hotărâta lui voință

de răsturnare totală a organizației politice a Statului ,

atunci prin participarea lui , patriarhul , șeful bisericii ortodoxe ,

prin prezența lui, dacă nu a anulat orice caracter politic solemnității religioase,

s-a raliat unei organizații politice în insurecție împotriva Statului . [-----] atunci ,

simultan cu luarea în gravă considerare a situației create prin participarea unor agenți

diplomatici , guvernul va fi obligat să examineze și situația bisericii ortodoxe , ca biserică de Stat .

Participarea șefului bisericii noastre de Stat , cum și chemarea către toți preoții din eparhie,

n-a fost un act izolat , fiindcă mitropoliții și episcopii celorlalte eparhii au făcut la fel,

decă s-ar putea interpreta ca o unanimă participare a bisericii ortodoxe

la solemnitatea religioasă. Și socotind că această participare

nu a anulat caracterul politic, atunci examinarea gravei situații create ,

ar impune două soluții : anularea autonomiei acordate Bisericii ortodoxe ,

sau separarea bisericii de Stat .>]

" lată ce neașteptate probleme ridică răspunsul dat de dl prim-ministru Tătărașcu întrebării pusă de dl Călinescu. Este o examinare a complexului de probleme

pe care l-a dat **calificarea care s-a dat participării unor agenți diplomați** la o solemnitate religioasă. În adevăr, **eu am socotit că nu a avut un caracter politic**, ci a avut **mai mult un caracter religios**; [-----]

" **Biserica de Stat**, când a participat, **a făcut un act politic**? Întreb pe dl prim-ministru.

Atunci, cum **actul politic l-a făcut alături de o organizație politică**, care **se declară în insurecție revoluționară față de Stat**, vrea o **transformare radicală a ordinii de Stat**,

atunci d-sa [**Tătărescu**] se găsește în fața Bisericii ortodoxe, care este în stare de insurecție împotriva Statului. "

[**Șantajul cenzurii**]

Dar întreb pe dl ministru de Interne [**D.luca**] : care este **elementul subversiv** din pasajul citit ?

Întreb Camera : în conștiința dvs, **întrebarea pe care o pun eu este o întrebare legitimă sau nelegitimă ?**

Dacă este legitimă, unde este legitimitatea bunului simț în exercitarea

aceluia [**cenzura**] care este chemat **să stea treaz, paznic la orice îndemn subversiv ?**

Unde este îndemnul subversiv ? Din pasajul pe care l-am citit dvs,

pe care dl ministru l-a găsit subversiv, se degajă, dimpotrivă,

un spirit împăciuitoar, o deosebită grijă, de a numai adăuga problemelor inerente ale Statului, alte probleme, cu mult mai grave, care deschid perspective iritante.

Încă o dată, **întreb pe dl ministru de Interne** dacă nu este bine ca, în exercitarea cenzurii, în afara precipitării creionului censorilor, **și puțin bun simț politic ?**

Aceasta am avut de spus."

////////////////////////////////////

d.) **Gr.lunian** (PRT) / 17 febr.'37 (p. 1065- 1068)

[**LD** : lunian echilibrează puțin "temperatura" dezbaterii, după discursurile predecesorilor.

Și o face ca un magistrat al barei. **Reușește o performanță uluitoare :**

/ să-și atragă **succesiv sau alternativ** aprobarea (prin aplauze) :

PNL+PNȚ + PRȚ sau PNȚ+ PNLgeorgist + PRȚ sau PNL -georgist + PRȚ ;

/ să găsească fiecărui partid **vinovății și responsabilități condamnabile :**

PNC-Goga ; Garda de Fier -Totul pentru Țară ; PNL și guvernului ; PNȚ și guvernării ;

/ să facă **elogiul democrației, a parlamentarismului, a pluripartidismului**

dar ... să nu-și depășească condiția lui de lider de **partid disident, minor, intrigant,**

vorbind, mai ales, pentru urechile lui Carol al II-lea !

"Dle președinte, d-lor deputați, ieri, în urma **cuvintelor rostite de către d-l prim-ministru** și **în care se afirma**, cu o energie pe care cu toții am subliniat-o,

hotărîrea noastră de a ne păstra dreptul de a dirigi treburile noastre înăuntru,

fără nici un fel de amestec străin, am crezut că aceste cuvinte ale d-lui prim-ministru

trebuiau și **au avut aprobarea unanimă a Adunării.**" [-----]

Gr.lunian /

[**Greșala dizolvării Gărzii de Fier**]

[**Neputința organelor de Stat**]

Discuția obligă și la discutarea altei probleme.

" **Acea atmosferă nenorocită** care s-a creat țării noastre,

lipsiți de prestigiu în fața străinătății și lipsiți de autoritate în lăuntrul fronturilor noastre.

Aceasta datorită unei serii **de greșeli și de abdicări de la demnitate,**

în raport cu reprezentanții țărilor străine.

" Aceasta s-a întâmplat în mod frecvent și **obârșia răului stă**

în părăsirea mijloacelor legale, în clipa când s-a dizolvat **Garda de Fier.**

În loc să lăsați o mișcare, care atunci nu avea o prea mare însemnătate,

să se canalizeze aici, în lăuntrul Parlamentului, pe calea alegerilor,

și să-și expună aici programul, pentru ca să vadă țara întregă,

pe ce temeiu înțelege să fericească țara .... (aplauze la PNȚ)

- **O.Goga** (**adresându-se majorității**) : **Aplauzați, domnilor !**

- **lunian** : ...dar ați comis **actul grav politic**, care poartă în el izvorul tuturor neajunsurilor de astăzi. **Ați crezut că puteți să ieșiți din calea legală și să angajați o luptă ilegală,**

o luptă de forțe și ați crezut că sunteți în stare să duceți această luptă de forțe.

Ce s-a întâmplat ? **Ați votat o lege specială în contra acestei mișcări** .

V-am arătat și cu ocaziunea **dezbaterei la Mesaj**, v-am arătat cu ocazia discuțiunii **la Legea pentru apărarea ordinii în Stat**, că nu prin asemenea mijloace **se poate înfrâna o mișcare**, ci prin stârpirea răului, prin înlăturarea cauzei, care determină acest sentiment răzvrătire, care în mod firesc se canalizează spre acei care manifestă mai mult curaj și mai multă putere de jertfă .

" Ce ați făcut dvs ? Ați votat o lege , ca să vă dovedeți și mai mult neputința dvs ! Nici un moment nu ați putut-o aplica .A fost parcă înadins făcută ca să încurajeze mișcarea (aplauze la PNT și PRT) , ca să o pună în situația de a vede că ea [mișcarea legionară] ,prin această forță lăuntrică pe care o posedă, este mai puternică decât organizarea de apărare a Statului ."

Gr.Iunian /

[Poliția de Stat / poliția ocultă]

" **Die ministru de Interne**, în zilele din urmă s-au petrecut **lucruri foarte grave**, pe care nu se poate să-ți.

Avem la noi **în afară de Poliția de Stat**, care nu funcționează decât ocazional,

o poliție particulară , care are un cabinet de inchiziție

și în care **a fost adus**, ca să vă complacă, **însuși șeful tineretului dvs liberal [Rădulescu]** cel care, în apărarea marilor principii lberale, se arată mai vajnic, **mai capabil de jertfă și de acțiune decât cei care conduc acum destinele Partidului Național Liberal.** "

(**aplauze la PNL -georgist, PNT și PRT**) **A fost chemat și a fost pedepsit . "**

Să citească în organul tineretului liberal "**Românul**", articolul **Săptămâna schingiuitului** ... adus la cunoștință publică de "**vigilența**" vicepreșed.Consiliului, **Inculeț**, și a subsecretarului de Stat **Bentoiu**, care a lăsat liberă publicarea acestui articol ;

Un alt student, tot Rădulescu, **Gogu Rădulescu**, a fost adus la această

"cameră inchizitorială" și aspru pedepsit . Pentru ce ? Nu știe !

Dar după ce **ați făcut primele excese și ați scos din viața politică o grupare politică**, pentru comoditatea dvs, v-ați trezit apoi **neputincioși și ați făcut neconținute compromisuri**, care să vă salveze situația, fără să vă dați seama că **împingeți țara la război civil.**

(**aplauze la PNL -georgist, PNT și PRT**)

" Prin aceste practici și în politica internă și în politica externă ,

s-a creat acea stare de spirit că în hotarele țării **nu mai pot să intervină elementele de ordine**

și să activeze în cadrul legilor actuale , pentru îndreptarea situației ,

și că **mijloacele acestea violente sunt singure în măsură să asigure îndreptarea în această**

țară . **Ați vrut acest rezultat ? S-o știm**, pentru ca să știm în contra cui luptăm ,

să luăm aceeași atitudine și în contra dvs " [-----]

Iunian /

[PNL, PNT ... succesiunea...rotativa ...]

" **Eu am schițat numai [----]**

imputările care vi se aduc dvs, pentru situația pe careați creat-o .

Ele trebuie să ducă neapărat la o consecință : vă rog să vă revizuiți conștiința ,

să vă faceți **un examen serios de conștiință**, să cântăriți tot răul pe care l-ați adus țării prin această **diminuare de prestigiu în afară** ,

și prin această **totală înlăturare a autorității înăuntru**

și să vedeți dacă nu a venit vremea ca

să nu mai persistați în această acțiune răufăcătoare și să lăsați întronarea unui alt spirit , care să se poată dezvolta pe o altă bază de guvernare decât aceea pe care ați făcut-o dvs !

Nu am mare nădejde că apelul acesta va fi ascultat .

Văd deja schițându-se surâsul a tot cunoscătorului problemei naționale , spirituale , ale țării , d-l **vicepreședinte Inculeț** " (**ilaritate la opoziție**)

- **I.Inculeț** : **Dacă aș fi sigur** că ai veni d-ta în locul meu , cu plăcere ți-aș ceda locul imediat (**ilaritate, aplauze la PNL**)

- **Iunian** : Mulțumesc pentru amabilitate , dar eu **nu am cerut acest lucru** , ci am cerut **să vină acei pe care țara îi vrea.**

Dacă majoritatea țării vrea un partid sau altul , să o spună pe căi legale , a alegerilor libere
Să încetăm o dată cu regimul acesta al celor presupuși de a stăpâni situațiile ,
pentru că , după trei ani de guvernare ,
vedem cum au corespuns garanțiile pe care le-ați oferit dvs de a stăpâni situația, și
bănuim care ar fi aceste garanții dacă s-ar trece mâna altei formații de partid [vizat PNT]
care vine și reclamă ea dreptul de a governa singură, cu metode mai înțelepte ca dvs.

Am cunoscut și metodele lor și slăbiciunile lor .

Vorbesc de cei în numele cărora s-a ridicat la tribună d-l Armand Călinescu ,
ca să știm cât de adânc s-ar prelungi răul și în ipoteza acestei schimbări
de echipă de guvernare , sortită să se dezvolte în aceleași condiții nenorocite
în care s-a condus țara și până acum.

" **Lăsați țării libertatea să spună ce fel vrea să fie guvernată ;**
lăsați-i ei responsabilitatea , lăsați-i ei directivele ,
pentru că atunci când o hotărâre se va lua în acest Parlament,
fie în politica externă, fie în politica noastră internă,
să se știe că este politica țării, iar nu a unui temporar favorit ,
a unuia din cei doi factori [aluzie PNL și PNT ?] **care hotărăsc**
despre cei îndreptățiți să apere țara " (Aplauze la PRT)

////////////////////////////////////
e.) **Ion Inculeț** (vicepreșed.al Consil.de miniștri .) (p. 1068)

" D-lor deputați , **evenimentele petrecute** sâmbăta trecută , în legătură cu înmormântarea
celor doi tineri români , **a căror moarte, indiscutabil, că o regretăm cu toții ,**
aceste evenimente pot fi privite sub mai multe aspecte .

Ar fi un aspect pur uman , se înțelege de la sine ;

ar fi un aspect de **politică internă** și ar mai fi un aspect de **politică externă.**

Inculeț /

[**Politică externă independentă, demnă, fără amestec.din afară**]

"Am înțeles și ieri și astăzi să discutăm aceste evenimente
exclusiv sub aspectul politicii externe ; și în această privință,
guvernul nu înțelege astăzi să adauge nimic la **declarațiile care au fost făcute aici**,
ieri, de către d-l **prim-ministru Gheorghe Tătărașcu** .

" Tot o dată noi, guvernul, am rugat pe d-nii deputați , ca chestiunile de ordin extern
să fie ridicate cu multă grijă la tribuna Parlamentului ,
fiindcă aceste chestiuni sunt foarte delicate prin chiar natura lucrurilor.

Să fie lăsată în grija guvernului rezolvarea acestor chestiuni ,
căci **guvernul stă de strajă în permanență la interesele țării noastre ,**
în raporturile ei exterioare și este , în același timp,
foarte gelos de demnitatea noastră națională .

" D-lor deputați, **politică internă trebuie să fie exclusiv de competența noastră**
și noi nu putem și nu trebuie să admitem ca această **politică dinăuntru**
să fie influențată de nici o colorațiune străină, sub orice formă ar fi ea. (aplauze la PNL)

" Am ferma convingere că, **dacă s-ar ivi o chestiune** în care ar trebui
să se îngrădească cu hotărâre independența noastră , sub toate raporturile,
cu toții, fără nici o excepție, vom fi împreună și n-ar fi nici o voce discordantă .

Inculeț /

[**Sucesiunea ? - la terminarea mandatului !**]

" În ce privește chestiunile de ordin intern, pe care le-a ridicat dl deputat lunian,
să le lăsăm pe altă dată , când le vom discuta **în cadrul rezervat politicii interne.**

Suntem de acord cu dl lunian, asupra unui lucru :

d-sa spune că țara trebuie să aibă guvernul pe care îl dorește ea .

D-le lunian, **iată guvernul și iată Parlamentul pe care , în mod constituțional,**

I-au dorit țara acum trei ani în urmă. (aplauze la PNL)

Când se va sfârși mandatul nostru, țara se va pronunța
și va avea atunci Parlamentul și guvernul pe care îl va dori " (aplauze prelungite la PNL)

- **Iunian** : Țara merită mai bine !

////////////////////////////////////

f.) **Aurelian Bentoiu** (subsecretar de Stat) (p. 1068.1069)

[LD : o lecție de demnitate și responsabilitate , nu atât în serviciul **instituiției cenzurii**,
- nu prea dorite și hulite - **cât în apărarea prestigiului bisericii și a capului ei suprem .**]
Bentoiu /

[**Cenzura - răspuns lui Șeicaru**]

Se grăbește să răspund lui Șeicaru ., la întrebare

"**Cred că dl Șeicaru este ultimul om care are a se plânge de asprimea cenzurii** ,
pentru că **d-sa sa s-a bucurat tot timpul de un regim deosebit** ,
datorat trecutului său și datorită simțului de răspundere profesională .

Este de ajuns să arăt , și asta nu se poate nega,

că **în 6 luni** , s-au suprimat d-lui Șeicaru, **3 articole** .

- **Șeicaru** : Aceasta pentru că **sunt prudent** . Dar eu v-am întrebat : pasajul cenzurat ,
este subversiv sau nu este subversiv ? Atât am întrebat .

- **Bentoiu** : De vreme ce trebuie să răspund de pe banca ministerială ,
nu aștept să-mi dați îndrumări . Eu răspund la întrebarea dvs

și solicit atâta deferență prietenească , cât am avut eu totdeauna pentru dvs ,
când ați luat cuvântul. **Lăsați-mă să vorbesc** și , dacă veți avea ceva de adăugat ,
veți adăuga la urmă .

" **În toate cele trei prilejuri** , când vi s-au cenzurat articole în "**Curentul**" ,
ați intervenit la tribună. Ați făcut-o în așa chip , încât , să mă iertați , **m-am întrebat** :
cine vorbește , mandatarul națiunii sau proprietarul gazetei ? (**aplauze la PNL**)

Bentoiu /

[**Biserica - ferită de orice jignire !**]

" Vă voi demonstra imediat că **necazul d-lui Șeicaru nu este justificat** .

Într-adevăr , **noi am dat la cenzură** , între alte norme generale,

și ordinul ca biserica să fie obiectul unui deosebit respect .

a unei **constante preocupări de a fi ferită de orice jignire** .

Și astfel formulat principiul , ca principiu,

cred că toată această onorată Cameră este de acord cu el.

Venim la speță, la articolul pe care l-a scris dl deputat Șeicaru astăzi

și care i-a fost suprimat . **Și răspund la somația d-sale , dacă are sau nu ceva subversiv**.

Iată , vedeți , dle Șeicaru, **nimic catastrofal** în articolul dvs,

nimic care să surpe temeliiile societății românești .

Dar ceea ce am să examinez eu acum este **dacă serviciul cenzurii** ,

de la care d-ta te întrebi dacă nu a evadat bunul simț

și **pe care eu îl găsesc** că este **unul dintre cele mai bune dintre serviciile publice** ,

fiind că este condus de foarte vigilentul și foarte vrednicul colonel Hotineanu ,

a tras just concluzia logică, cu privire la articolul dvs, **din norma pe care a primit-o**,

adică **dacă a făcut o justă aplicare a acestei norme**.

" **Dle Șeicaru**, tonul face muzica . Dvs ați citit articolul în așa fel ,

încât **ați trecut foarte mios peste părțile lui tari**.

- **Șeicaru** : Care sunt acelea ? Poftim textul (**protestări la PNL**)

- **Bentoiu** : Este în acest articol **o oarecare lipsă de deferență** , prin aceea că

se pune în discuție și se angajează polemică cu exponentul suprem al bisericii noastre ,

care nu poate descinde , în plan polemic , ca **să facă polemică cu dl Șeicaru** . .

Care este cuprinsul articolului și rostul lui ?

Comentariul semnificației participării Înalt Prea Sfântului Patriarh

la **îngroparea celor doi români , morți în Spania**.

Ei bine , d-lor deputați , **este de discutat dacă**, în ce privește alte persoane ,

semnificația poate să fie complexă ; dacă , cu alte cuvinte,

din complexul ideologiei partidului căruia aparțineau cei morți,

cineva , prin faptul participării , **și-o însușește în întregul ei** ,

implicând și **elementele politice ale ideologiei partidului** .

" **Cu privire la exponentul suprem al bisericii**,

mi se pare că **faptul nu poate să sufere comentarii** , fiindcă **este absolut univoc**.

Nu poate să ducă la altă interpretare , nu poate să se dea alte semnificații acestei participări.

decât aceea al adevăratii la gest , privit în partea lui de spiritualitate creștină.

"Se pare că și d-ta crezi lucrul acesta , fiindcă nu afirmi altceva .

Pui în sens interogativ problema și apoi tragi unele consecințe , care sunt deadreptul catastofale , d-le Șeicaru .

D-ta vorbești acolo - atât am reținut din articolul d-tale - că dacă semnificația este aceea care ar putea să fie, în credința d-tale , trebuie să mergem la autonomia Bisericii , la separația bisericii de Stat și așa mai departe .

"Ei bine, iartă-mă, **găsesc că serviciul cenzurii nu a greșit atunci când a aplicat suprimarea acestui articol.** Eu cred, d-le Șeicaru , că **verva d-tale caustică și spiritul d-tale polemic se pot liber exercita în atâtea domenii.** Ai această putință să o faci .

Menajează cel puțin capul suprem al Bisericii noastre , fiindcă nu va câștiga neamul nostru nimic ,

dacă băgăm pe teren politic și instituția bisericii .

Așa încât , nu este un sentiment de dușmănie care a prezidat la suprimarea aceasta , față de d-ta personal . Ferească Dumnezeu !

Nu aș putea găsi ca singură explicație a acestei suprimări decât prietenia , fiindcă am voit să te împiedic de a fi autorul unei schisme bisericești "

(Aplauze la PNL)

- Pamfil Șeicaru / replică /

[Este ironic , este șicanator , este încăpățânat , este Șeicaru !

În rest revine cu explicațiile inițiale, accentuând faptul că ceremonia funerară nu a avut caracter politic , deci nici participarea biseicii, nici a diplomaților nu putea fi încriminată]]

Declarații la sumar / 17 febr.'37

-----
g.) Gh.Brătianu (PNL-2.) / - la Sumar - 18 febr.'37

[LD . din relatarea lui Argetoianu , rezultă că Gh.Brătianu participase la ceremonia funeabră Prin el, aluziv și vag , se dă a înțelege că ... **partidul - și ne duce gândul la Dinu Brătianu - nu ar fi fost informat de la guvern ... de cele ce se întâmplau ...]**

A lipsit din București și a luat cunoștință de comunicările și declarațiile făcute cu privire la **manifestațiile ce au avut loc cu prilejul înmormântării celor doi luptători români, Ion Moța și Vasile Marin. , căzuți pe frontul naționalist spaniol și la participarea reprezentanților unor puteri străine la această solemnitate .**

"Sacrificiul vieții pentru o idee , care în acest caz este aceea a ordinii sociale și religioase , impune de sigur respectul tuturor; ne-am manifestat din capul locului această convingere.

[-----]

Gh.Brătianu /

[Răspunderea guvernului]

" Dar mai este și o altă latură a problemei , care nu poate fi ocolită de ridicarea unor incidente diplomatice , **ale căror urmări se cer a fi bine cântărite .**

Dacă cineva are de tras consecințe , în urma evenimentelor de la sfârșitul săptămânii trecute , este , în primul rând , **guvernul însăși .**

Desmintindu-se la fiecare pas ; mereu în contradicție cu propriile sale acțiuni ,

într-o atitudine de permanentă ipocrizie față de propriul său partid

și de forțele a căror încăerare se complăce a o provoca ,

el nu mai are astăzi autoritatea , nici de a menține înăuntru ideea ordinei în Stat

nici de a reprezenta , în afară , în împrejurări tot mai grele și mai turburi ,

tradiția de mândrie și conștiința de demnitate

a făuritorilor unei Români întregite și independente " (aplauze la PNL -georgist)

////////////////////////////////////

h.) C.Argetoianu (Liga Agrară) - la Sumar / 19 febr.'37

[LD : trebuie să recunosc **perspicacitate și simț " diplomatic " la Argetoianu.**

Poate că aceste sugestii , date în momente descumpănitoare...

I-au propulsat pe Argetoianu în atenția lui Carol II ,

sau viceversa, prin el , glăsua chiar " camarila" .

Cert este că soluția avansată de el va fi adoptată de guvern,

și ea va diminua avalanșa de " scandaluri diplomatice" care se prăvălise , succesiv , prin actele sau atitudinile unor **diplomați acreditați la București : Ostrovski, Șeba , ambasadorii Italiei și Germaniei ...**]

[-----]

"Noi avem în moravurile noastre parlamentare **cusurul de a bagateliza** , de multe ori , **chestiuni mari** , și **de a umfla** , alteori , **pe cele mici** .
Ce s-a întâmplat ? **Un domn [Armd.Călinescu] a pus o chestiune ministrului de externe**.
Primul ministru , **interimar la Externe [Gh.Tătărăscu] a răspuns**.

"Credeam ca incidentul urma să fie considerat ca închis , cel puțin în incinta Parlamentului
Ei da, **dar noi nu suntem în Anglia , ci suntem în România**
și **fiecare a trebuit să-și spună punctul de vedere** . [-----]

Argetoianu /

[**Răspunderea guvernului**]

S-a răspândit **zvonul** că prin angajamentul pe care l-a luat , **Gh.Tătărăscu**
sau **obține satisfacție** de la cancelariile statelor implicate ,
sau **pleacă de la guvern** .

" Găsesc că este iarăși o eroare " . Ar fi un amestec străin în afacerile noastre interne ,
dacă un guvern ar putea să cadă din cauza unui act greșit a unor agenți diplomatici !
ar fi o capitulare față de o intervenție străină !

El găsește că greșala guvernului constă în faptul că

" s-a transportat un incident de pe un plan secundar , pe un plan principal "
și este de **datoria d-lui Tătărăscu să readucă acest incident**
de pe planul acesta "principal", nu pe plan " secundar" , ci **pe " al treilea plan "**

Argetoianu /

[**Răspunderea ministerului de Externe**]

" D-lor deputați, **Parlamentul țării, Țara , opinia publică ,**
nu se pot interesa de soarta a doi agenți diplomatici .

Aceasta este o chestiune de ordin personal, care **va fi rezolvată** cum va fi mai bine pentru
interesele fiecărei țări , **de cancelariile respective** .

" Eu cred , însă , că **este interesul nostru , să nu se mai lege politica noastră externă**
de acest incident și să nu fim obligați să îndrumăm politica noastră externă ,
după cum un agent sau un alt agent diplomatic face sau nu o greșală ."

El crede că acest incident va fi astfel închis , și că țara va rămâne la relațiile la care ajunsese
înainte de incident (**aplauze la P.Agrar**)

////////////////////////////////////

i.) Grigore Gafencu (PNT) , Senat / 18 , 19 febr.'37 ?

[**LD : nu am uramrit dezbaterele de la Senat, unde ministrul Antonescu a făcut o Declarație .**
Am acest fragment din intervenția lui Gafencu care ... denotă închiderea incidentului]

Gafencu /

[**Rezolvarea incidentului diplomatic**]

" D-le președinte, d-lor senatori, **am ascultat declarațiunea d-lui ministru al Afacerilor Străine,**
am ascultat de asemenea declarațiunile guvernului german ,
ale guvernului italian și ale guvernului portughez .

Luăm act că, **față de reacțiunea hotărîtă a opiniei noastre publice,**

ni s-au dat unele lămuriri , cu caracterul unei manifestațiuni care ne-a surprins,
cât și cu privire la **intențiunea acestor puteri** - Germania și Italia -

de a nu se amesteca în treburile noastre interne . [-----]

drepturile și prerogativele de suveranitate ale Statelor noastre .

Avem conștiința că , **în aceste vremuri** , când **curentele de idei , de simpatii ,**
și **uneori de interese , trec atât de ușor granițele ,**

ori și ce slăbiciune poate face **dintr-o țară pașnică , în câmp de luptă între frați,**

în dauna și spre ruina acestei țări, în primul rând,

în dauna și spre ruina țărilor vecine și a păcii generale .

De aceea, suntem hotărîți să ne ferim de asemenea slăbiciuni "

[-----]

Gafencu /

[**Răspunderea guvernului**]

"Cu aceste observări , se încheie creditul pe care , din patriotism , vi l-am acordat , d-lor miniștri , pentru a vă înlesni să ajungeți la deslegarea acestui regretabil incident .

" Cercetând împrejurările în care acest incident s-a putut ivi ,
întârzierea pusă în rezolvarea lui ,
declarațiile atât de categorice ale d-lui președinte de Consiliu ,
angajamentele solemne pe care le-a luat și care păreau că izvorăsc dintr-o conștiință
asupra căreia apăsa sarcina unor atitudini șovăitoare și nelămurite .

Cercetând de asemenea rezultatele la care s-a ajuns , constatăm :

**) : Politica guvernului , neprevăzătoare în fapte , șovăitoare în acțiune ,
extrem de energică doar în cuvinte , întreține anumite stări dăunătoare ,
atât autorității Statului înăuntru , cât și prestigiului în afară .**

**Ordinea nu se apără prin zvâcniri sau porniri trecătoare și ușuratece ,
oricât de solemne ar fi exprimate . Ea se apără prin atitudini statornice
și printr-o acțiune măsurată , susținută și unitară ,
care impune celor din afară , ca și celor dinăuntru , respect față de Statul nostru "**

////////////////////////////////////

Incident diplomatic - înmormântarea lui Moța și Marin / 16 -19 febr.'37

21.) Pr.de lege ptr. Prelungirea stării de asediu (16 mart.- 16 sept) , Senat, 12, 13
mart. '37

Aurelian Benteiu(subsecretar de Stat, justiție) **I. Damian** (raportor)

a.) **Vasile-Rădulescu -Mehedinți** (PNT) b.) **Iosif Jumanca** (PSD)

c.) **DRloanițescu** (Fr.Rom.) d.) **N.Iorga** (PND)

(D.S., MO 43, șed. de vineri, 12 mart.'37, p. 2466 - 2479)

Doc.integral - fișier Index legislativ.

[LD : legea a stârmit discuții agitate și în Adunare Deptaților.

Am ales totuși **dezbaterele de la Senat** , în speranța ca în maturul -corp , voi afla
o atmosferă mai responsabilă , și pentru că mulți dintre **senatorii acestei legislaturi** ,
fuseseră guvernanți sau deputați în legislaturile trecute]

Vezi obligatoriu la fișierul Guvern , deoarece criticile se răsfrâng și asupra partidului .

▣ **Legea**

a) **Vasile Rădulescu -Mehedinți** (PNT)

▣ **Starea de asediu din dec.'33** [gov.IGDuca]

▣ **Dizolvarea G de F**

▣ **Măsurile legislative recente**

▣ **Competințe prea mari instanțelor militare**

▣ **Încălcarea Constituției**

▣ **Abuzul puterii executive**

▣ **Creșterea puterii executive în detrimentul legislativului**

▣ **Echivocul guvernului PNL, cramponarea de putere**

b.) **Iosif Jumanca** (PSD)

▣ **PSD respinge legea**

▣ **Măsuri excepționale contra curentelor democratice !**

▣ **Tolerarea anarhiei de "dreapta "**

c.) **DRloanițescu** (Frontul Românesc -Vaida)

▣ **Întinderea corzii**

▣ **Inconsecvența lui Tătărescu : În opoziție și la guvern**

d.) **Nicolae Iorga** (PD)

▣ **Ordinea publică - răspunderea guvernului**

▣ **Sfatul dat lui Duca : liniștirea țării cu orice preț !**

▣ **Pasivitatea organelor administrative**

▣ **Asasinarea lui Duca .**

- ▣ Cenzura
  - ▣ Starea de asediu
  - ▣ Instanțele militare - instanțe incoruptibile
  - ▣ Încredere desăvârșită în armată
-

a) Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNȚ) (p. 2471-2473) / 12 mart.'37

[LD :raportor la mesaj ,Cameră, '32/ '33, legislatura PNȚ, guv.Vaida ; magistrat, avocat
 După polemicile de rigoare , cu opinii fluctuante, în funcție de interesul de partid,
 va ajunge și el la **unoscutul slogan al PNȚ : guvernul PNL să plece !**
Noutatea - nu absolută , ci uitată o vreme - constă în cerința **modificării Constituției** ,
 care trebuia să fie **opera unui alt partid decât PNL**,
 având în vedere **carențele dovedite de Constituția din 1923 .]**

▣ Starea de asediu

" D-le președinte, d-lor senator, va trebui să examinez în câteava cuvinte și în mod sumar ,
cauzele care au creat situațiunea de astăzi și să mă ocup
 și de **răspunderea pe care o aveau partidele politice** pentru această situație.

În al doilea rând , va trebui să vedem dacă situațiunea aceasta este atât de gravă
 încât să necesite **prelungirea stării de asediu**. [-----]

Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNȚ)/ 12 mart.'37

▣ Starea de asediu din dec.'33 Guv.IGDuca

▣ Dizolvarea G de F

" **Când a venit la putere** Partidul Liberal ,a găsit în țară **o stare normală constituțională** ,
dar a luat o măsură , care este **sursa adevărată a actualei stări de lucruri** .

În **decembrie 1933**, în ajunul alegerilor , guvernul liberal a găsit de cuviință
să dizolve o grupare politică și aceasta a fost **sămânța de anarhie aruncată** ,
 care a dat roadele cunoscute

Căci nu era permis ca guvernului liberal ,fără un text de lege , **să dizolve o grupare
 politică în timpul alegerilor** , pe motivul că **ar putea avea mulți aleși în Parlament**.
Nu era nici un pericol pentru România **dacă gruparea " Gărzii de Fier"** ,
 ar fi avut în Parlament **câțiva reprezentanți** . **Ar fi fost mai bine ca dânșii să fie aici**,
decât să se creeze , prin dizolvare, starea de lucruri ale cărei efecte le resimțim și astăzi .

[-----]

Și atunci, d-lor, **nu înțeleg să justific asasinatul politic care s-a comis**,

dar revolta a fost așa de mare în acești oameni , **incât am convingerea** că din clipa aceea ,
organizarea această politică a luat proporții îngrijorătoare

și nu ar fi constituit azi o atât de mare teamă , **fără acest act abuziv al guvernului** .

D-lor, țin să stabilesc , pentru analele parlamentare ,
 că în această chestiune **Guvernul Liberal poartă o mare răspundere "**

[-----]

Am vrut să învederez că **guvernul ,dacă într-adevăr și-ar fi făcut datoria**,
ar fi avut la dispoziție și aparatul necesar și dispozițiile legale ,
 cu care s-ar fi putut menține ordinea.

Dar n-a făcut-o ! Este o mare răspundere a Partidului Liberal."

[-----]

Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNȚ)/ 12 mart.'37

▣ Modificarea Constituției !

▣ Echivocul guvernului PNL, cramponarea de putere

" Este foarte firesc ca Statele să fi reacționat , modificând structura lor organică .

S-au modificat constituțiile și în Austria și în Polonia.

Ei bine, d-lor, dvs nu aveți încredere în dispoziția constituțională , pentru că această dispoziție constituțională , în 4 ani de guvernare , a rămas literă ștersă .

Da, d-lor, pentru că sunteți un guvern care ați stat 4 ani de zile la putere .(protestări la PNL)
Vă rog să nu faceți o confuzie. Peste câteva zile , se încheie a patra și ultima sesiune ordinară .(protestări la PNL) De ce vă face așa de rău această afirmație ?

" Dar , d-lor, când ați avut încrederea factorului constituțional , pe care n-au avut-o până acum guvernele , de ce dvs , timp de 4 ani, când ați constatat că dispozițiunile noastre fundamentale nu mai corespund vremurilor, dacă într-adevăr ați constatat că este nevoie de măsuri de autoritate , pentru ce dvs, după patru ani de guvernare , în care timp ați făcut această constatare , n-ați procedat mai degrabă cu lealitate și cu bărbăție la modificarea Constituției ?
(. protestări la PNL)

" Dar dvs, în loc să faceți ce au făcut toate guvernele, care au avut o convingere, ați avut o atitudine echivocă : ați vrut să nu aplicați Constituția , dar nici să n-o modificați , deoarece această modificare , prin noile alegeri necesare , implica trecerea dvs în opoziție, astfel că ați preferat să treceți alături de dispoziții constituționale.

" Și va rămâne în istoria politică a României , o dureroasă ilustrație a vremurilor de astăzi, că dvs care sunteți și vă laudați a fi autorii Constituției, după ce ați stat 4 ani la putere - când alte partide care au făcut rezerve la votarea acestei Constituții , dar care , o dată la putere, au respectat această Constituție - dvs, autorii Constituției, nu ați respectat această Constituție , dar nici n-ați modificat-o , ci ați călcat-o în picioare într-un mod brutal.

" Iată ce va rămâne în istoria politică a țării și cui va rămâne marea răspundere în această chestiune " (proteste la PNL ; aplauze la PNL)

////////////////////////////////////

b.) Iosif Jumanca (PSD) / 12 mart.'37 (p. 2473- 2474)

[-----]

Jumanca / 12 mart.'37

▣ PSD respinge legea

▣ Măsuri excepționale contra curentelor democratice !

▣ Tolerarea anarhiei de "dreapta "

" D-le președinte,d-lor senatori, în lumina acestor considerații , noi nu am avea nimic de zis împotriva unor măsuri excepționale , dacă ele ar servi într-adevăr și exclusiv pentru combaterea tendințelor care urmăresc în această țară scopuri anarhice și dictatoriale.

"Din experiența de peste trei ani ai regimului actual, s-a desprins însă regretabila constatare că măsurile excepționale n-au fost aplicate în trecut decât curentelor democratice și mișcării muncitorești , deși acestea au dat totdeauna dovadă de loialitate față de Stat și de respect al regimului constituțional democratic .

" Dimpotrivă, însuși primul -ministru al țării [Tătăărăscu] a dat , la Constanța, în toamna anului 1935, un certificat de bună purtare aceluia care , până atunci, și mai ales de atunci încolo , au fost și ei printre autorii morali ai anarhiei de astăzi.

"Știu de evenimentele din ultimul timp : atacul asupra redacției " Viitorului" , sechestrarea și maltratarea președintelui studenților liberale, devastările de la Bacău, și oribilul atentat contra rectorului Bratu, au început să vă convingă că politica de tolerare a anarhiei de dreapta a fost profund greșită

" Dar un guvern , care , până în ultimul moment,
a dat atât de puține dovezi de atașament față de regimul democratic,
și care , **dimpotrivă**, este răspunzător pentru situația de astăzi ,
nu mai poate solicita încrederea țării și nu i se mai pot da în mână măsuri excepționale ."
////////////////////////////////////

c.) DRloanițescu (Frontul Românesc -Vaida) / (p.2477- 2478) / 12 mart.'37

▣ Starea de asediu

▣ Dificultăți juridice

▣ Întinderea corzii

" D-lor colegi, de obicei, un proiect pentru înființarea sau prelungirea stării de asediu ,
se judecă mai mult în politic decât în juridic.

Or, proiectul de față , dă naștere la atâtea dificultăți din p.d.v. juridic,
încât , d-le ministru, **dacă** nu veți lua toate măsurile ca să restrângeți aplicabilitatea textului ,
veți muta toate delictele de la tribunalul corecțional , la instanțele militare . [-----]

" Mie mi se pare că această procedură este prea gravă , că ea duce la modificarea
codului penal, și chiar la suspendarea codului penal .

Mă cunoașteți și știți dorința mea de a-mi face datoria . Eu nu mă sui la tribună din dorința
de a fi ostil, și nici cu sentimentul de dușmănie. Am venit la banca ministerială și am spus :
mi se pare că din p.d.v. juridic , ce faceți aici este o monstruozitate . [-----]

DRloanițescu / 12 mart.'37

▣ Inconsecvența lui Tătăărăscu

▣ În opoziție și la guvern

[LD 14 nov.2003. multă contradicție este în traiectoria lui Tătăărăscu .

De la moartea lui Duca, din momentul când l-a copleșit sentimentul puterii,
până la sprijinirea dictaturii autoritare a lui Carol II ,
și terminând cu mezalianța acceptată după instaurarea regimului comunist ,
este poate drumul cel mai sinuos al generației sale.

Dar , fără prejudecăți și anticipări, acum suntem în martie 1937 .

De mult Tătăărăscu nici nu mai venea prin Parlament, deși preluase și ministerul de Interne,
și legea aceasta trebuia să o susțină el . Este adevărat că situația era , etc etc....]

" Am dreptul să vă fac o citațiune a unuia din cei mai importanți membri ai guvernului dvs ,
ca să vedeți unde puteți să ajungeți cu întinderea prea tare a unui regim excepțional .

La 1930, Gh.Tătăărăscu scria în cartea " Guvernul de mâine" :

< Regimul excepțional, făcând imposibilă acțiunea de control și de liberă critică
a guvernului [era vorba de cenzură] instaurează cu timpul domnia bunului plac ,
cu toate anexele cunoscute : nedreptatea, abuzul, imoralitatea, prevaricațiunea,
în condițiuni de dezvoltare mult mai prielnice ,
decât acelea ale regimului parlamentar , chiar când este abuziv. >

[-----]

< Regimul excepțional în orice Stat aduce totdeauna cu nașterea sa ,
necunoscutul și perspectiva sfârșitului.

El coaleză împotriva sa , mai curând sau mai târziu, toată reacțiunea forțelor politice
și se înconjoară cu timpul de o atmosferă de ostilitate surdă ,

în care se dezvoltă toate năzuințele de violență și de terorism . > (pag. 19)

" Este timpul să-i amintiți că atunci era exact situațiunea de astăzi și că
din cauza unei prelungiri pe timp de trei ani , a unui regim excepțional,
toate imputările pe care d-sa le făcea altădată altor guverne,

pot fi făcute în momentul de față , guvernului dvs. " (aplauze puternice în opoziție.)

//

d.) Nicolae Iorga (PD) (2478-2479) / 12 mart.'37

▣ Ordinea publică - răspunderea guvernului

" D-le președinte, d-lor senatori, **guvernul și-a luat o însărcinare ;**

în forma aceasta remaniată , și-a luat însărcinarea **de a face ordine în țară .**

Acesta este scopul celei din urmă schimbări din minister și **acesta este sensul cuvintelor**

care s-au rostit . El întrebuintează metoda sa pentru a face ordine în țară

și își ia răspunderea întregă a măsurilor la care s-a oprit .

[----- guvernarea Iorga -----asasinarea lui Duca -----Cenzura -----]

Este de ajuns să se simtă o voință tare, pentru ca oamenii să știe

că trebuie să se oprească la anumite limite.

Eu văd însă în legea aceasta , așa cum cunosc această adunare de bunăvoinți și de talente,

având în spatele dvs un foarte cuminte șef de partid [Dinu Brătianu]

care cu cuvintele pe care le-a spus acum în urmă , [LD nu am acest doc. !]

a adus la sănătatea acestei țări (aplauze puternice)

eu văd în legea aceasta dorința sinceră și hotărâtă de a păstra ordinea.

Dvs sunteți datori Regelui, țării și viitorului guvern ,

sunteți datori să mențineți ordinea aceasta cu orice preț și cu orice risc."

[-----]

"Și atunci dvs, care **știți cum achită judecătorii și jurații** ,

și **câte crime politice au fost amnestiate de jurați (vii aplauze) ;**

dvs știți că **astăzi se arestează turburătorii și mâine se pun în libertate ,**

pe baza **nu știu cărui articol din nu știu care cod,**

ați socotit că este necesar să veniți cu aceste măsuri .

"Căci altminteri ce mai rămâne ?

Când administrația nu lucrează , când justiția nu condamnă,

rămâne un lucru : armata, armata care s-a păstrat curată .

în mijlocul căreia **n-au pătruns luptele de partid (vii aplauze , îndelung repetate)**

și **care nu consimte în nici un chip să tolereze dezordinea**

care pregătește războiul civil. " (aplauze puternice)

"Față de agitațiile comuniste , care se ascund , dar care nu sunt mai puțin periculoase,

față de agitația cealaltă [legionară] care nu-și mărturisește nici odată ținta adevărată ...

" Față de aceasta este mai bine ca armata să intervie astăzi ca judecători ,

potrivit unei legi , decât ca în Spania . mâine să intervină cu puști și tunuri ,

pentru a suprima pe răsculați " (aplauze prelungite) [-----]

Și eu mă încred în **bunul simț , în respectul de ordine** al acestei admirabile armate

și **în puterea acestei legi , eu cer să meargă până la capăt ,**

pentru a suprima ceea ce de atâția ani turbură bunul mers al acestui popor."

(**aplauze puternice , îndelung repetate**)

//

Legea prelungirii stării de asediu / 12 mart.' 1937

22.) Alexandru Cantacuzino ,*Opere Complete*, Colecția " Omul Nou "(1969) , 1990

Doc.integral , **G de F , 1 bis.**

E) **Pentru Cristos** , [în Spania] mart.1937 (pag. 156 - 182)

▣ **7 legionari - În căutarea jertfei cutremurătoare**

▣ **Jertfa lui Moța și Marin**

▣ **Întoarcerea în țară**

▣ **Posteritatea lui Moța și Marin**

Al.Cantacuzino / mart.'37

▣ 7 legionari - În căutarea jertfei cutremurătoare

[LD : este o descriere lipsită de romantismul specific...participarea lor îmi apare ...anonimă, de hărțuială,, fără țintă ... fără noimă nu are nimic eroic...

Iar moartea celor doi ... îmi apare inutilă și absurdă . În schimb , încă din prima clipă se țese legenda , care va transforma sacrificiul lor în simbolul martirajului ....

Pe cealaltă baricadă, vom avea evocările voluntarilor comuniști... Valter Roman cîu a sa baterie....]

Când au plecat în Spania , gândul care muncea sufletul lui Ionel Moța și Vasile Marin , îngrijorarea tuturor , era " **să avem norocul, să fim ajutați de Dumnezeu , de a da o pildă de jertfă cutremurătoare** . Ceea ce umbrea , din vreme în vreme , albăstrimea împede a privirii lui Ionel Moța , era tema să nu fim admiși , să nu fim lăsați , să fim opriți de **ordinea Căpitanului** de a ne îndeplini datoria cum o înțelegea el **față de Christos** anume :

" **să nu ne întoarcem în țară decât soldați învingători , ori răniți , ori morți** .

Au vrut ca muncitorii, țărăni și copiii , să știe că **comandanții legionari** și-au câștigat dreptul la comandă prin lupte, suferințe, sacrificii . **Elita legionară** renunța la familie, la o viață tihnită , la prieteni , tentații , bucurii și ambiții . și caută " **lecția aspră a mizeriei și moartea pentru reînvierea României** " .

Al.Cantacuzino / mart.'37

▣ Jertfa lui Moța și Marin

Pe 13 ian. se aflau pe o poziție dealungul șoselei **Majadahonda** ; apoi au cedat poziția marocanilor și au intrat în tranșee ; erau veseli , au mâncat din gamele conserve ; **Moța scria o scrisoare Căpitanului** ...după amiază participă la schimbul de focuri de artilerie ...

[descrie în amănunte lupta cu dușmanii, cu comuniștii : tancuri, mitraliere, ghiulele , explozii]

Atunci a murit Moța...iar la un metru de el , Vasile Marin .. Ei au avut forța să se desfacă de contemporanii cari , nici în Țară , nici în Spania , nu au putut ajunge să-i înțeleagă . Aceasta a fost superioritatea lor supraomenească .

Neamuri îndepărtate cinstesc memoria lor, gestul lor fulgeră strălucitor pe întinsul lumilor străine și **Românii să nu-i fi înțeles ?! În ciuda îndemnurilor pângăritoare ale stăpânilor noștri corupți , nația mea nu s-a împovărat cu acest păcat .**

F) **Cuvânt la mormântul lui Moța și Marin, Casa Verde, febr.'37** (p. 183- 189)

" Și-au închipuit mulți , și străini , și prieteni de-ai noștri , că **noi nu ne ducem în Spania decât pentru a îndeplini un gest simbolic de unitate naționalistă și de simțire frățescă , față de pericolul de ucidere care amenință creștinătatea și trăirea națională pe pământul Spaniei** .[-----] Ni s-a spus aci : cum nu v-ați gândit ? **Ionel Moța și Vasile Marin ar răspunde :**

< Iartă-ne , Căpitane, **nu am vrut să ne gândim** - cu mintea oamenilor .

Am refuzat să raționăm , să cumpănim , să socotim .

Când **Legiunea Arhanghelului Mihail sare în ajutorul lui Dumnezeu** , ea **nu se târgușete și nu pune condiții** .Nici condiții de grad, nici condiții de timp. >

Jertfa vieții = linia Căpitanului

" **Ionel Moța** , ca șef al echipei noastre , a cerut o singură favoare .**Să fim în prima linie** , sub drapelul cel mnai ciuruit de gloanțe , în ocul cel mai ucigător. Așa a fost simțirea lui .

Aceasta este, Căpitane, linia de înălțare legionară pe care ne-ai deschis-o acum 17 ani .

[-----] **Nu se poate** , gândeau ei și gândim noi , **ca Dumnezeu să nu însemne cândva pe răbojul recompenselor divine meritate de națiunea română , ținuta legionară a celor șapte ostași români , luptători pentru El, pe frontul creștin din Spania.**

Aveți aminte , camarazi , că , în acest ceas, **Ionel Moța și Vasile Marin spun sus în Ceruri o vorbă bună și hotărâtoare pentru izbăvirea și mântuirea României** .[-----]

"Voi sunteți învingătorii Ionel Moța și Vasile Marin . Voi ați biruit .

Onoare și glorie vouă în veacul veacurilor "

//////////////////////////////////// **finis cuvântarea la înmormântare** //////////////////////////////////////

Alexandru Cantacuzino , Opere complete ,

23.